

Привредна кретања у АП Војводини

јануар - септембар 2023. године

Нови Сад, новембар 2023. године

САДРЖАЈ:

I. ОПШТИ ПРЕГЛЕД ПРИВРЕДНЕ АКТИВНОСТИ У ПЕРИОДУ ЈАНУАР - СЕПТЕМБАР 2023. ГОДИНЕ	3
II. КРЕТАЊЕ ЦЕНА И ИНФЛАЦИЈЕ	14
III. ПОЉОПРИВРЕДА	20
IV. ИНДУСТРИЈА	27
V. ГРАЂЕВИНАРСТВО	33
VI. ПРОМЕТ РОБЕ У ТРГОВИНИ НА МАЛО	38
VII. ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЉСТВО	40
VIII. СПОЉНОТРГОВИНСКА РОБНА РАЗМЕНА	45
VIII.1. Спољнотрговинска робна размена Републике Србије	46
VIII.2. Спољнотрговинска робна размена АП Војводине	50
Спољнотрговинска робна размена, по економској намени Европске уније	52
Спољнотрговинска робна размена, по Класификацији делатности (КД 2010)	53
Спољнотрговинска робна размена по земљама	58
VIII.3. Аграрна спољнотрговинска робна размена	62
Аграрна спољнотрговинска робна размена АП Војводине	62
IX. РЕГИСТРОВАНА ЗАПОСЛЕНОСТ	68
X. НЕЗАПОСЛЕНОСТ	72
XI. ЗАРАДЕ	76
ИЗВОР ПОДАТАКА	80

I. ОПШТИ ПРЕГЛЕД ПРИВРЕДНЕ АКТИВНОСТИ У ПЕРИОДУ ЈАНУАР - СЕПТЕМБАР 2023. ГОДИНЕ

Основни економски показатељи привреде Републике Србије и АП Војводине	2019	2020	2021	2022	I-IX 2023
БДП, реални раст у сталним ценама (%)	4,3	-0,9	7,7	2,5	3,5¹
БДВ по делатностима, учешће у БДП (%)					
Пољопривреда	6,0	6,3	6,3	6,8	5,3
Индустрија	19,9	19,5	19,0	17,6	18,5
Грађевинарство	5,7	5,4	6,0	5,5	5,6
Услуге	51,2	51,9	51,4	52,4	51,7 ²
СДИ у Републици Србији (млрд евра)	3,8	3,0	3,9	4,4	3,2
Инфлација у Републици Србији (%)	1,7	1,6	4,0	11,9	13,9
Фискални дефицит/суфицит, % БДП	-0,2	-8,0	-4,1	-3,2	0,3
Јавни дуг, % БДП (општи ниво државе)	52,8	57,8	57,1	55,6	51,7
Пољопривреда АП Војводине					
Остварена производња пшенице, t/ha	5,1	5,2	6,3	5,4	5,8
Остварена производња кукуруза, t/ha	8,8	8,4	6,4	4,6	7,8
Остварена производња шећерне репе, t/ha	54,9	54,4	52,5	47,0	49,6
Остварена производња малине, t/ha	4,7	3,8	4,1	4,7	4,4
Остварена производња јабуке, t/ha	27,1	25,4	26,0	25,4	20,0
Остварена производња грожђа, t/ha	8,4	8,5	8,2	8,5	7,9
Индустрија АП Војводине (индекс)	100,9	103,0	105,2	104,2	103,6
Рударство	95,1	96,6	93,9	100,1	98,6
Прерађивачка индустрија	100,4	103,3	104,8	104,1	102,7
Снабдевање ел. енергијом, гасом, паром и климатизација	199,1	97,9	139,4	110,7	148,6
Грађевинарство АП Војводине, (индекс вредности изведених радова у сталним ценама)	146,3	86,3	105,8	98,2	137,0
Промет робе у трговини на мало АП Војводине (индекс)					
Текуће цене (индекс, претходна година = 100)	109,2	103,1	116,8	121,9	110,0
Сталне цене (индекс, претходна година = 100)	107,4	103,2	111,1	104,4	97,3
Туризам АП Војводине					
Доласци (индекс, претходна година = 100)	104,3	47,9	159,4	156,3	103,9
Ноћења (индекс, претходна година = 100)	105,3	55,3	154,3	128,4	102,2
Спољнотрговинска робна размена АП Војводине (индекс, претходна година = 100)	107,4	95,9	128,8	138,9	97,4
Извоз (индекс, претходна година = 100)	108,6	99,0	123,4	123,1	103,2
Увоз (индекс, претходна година = 100)	106,2	92,9	134,0	152,7	93,3
Стопа запослености у АП Војводини (%)	48,4	48,5	49,3	50,4	51,5
Стопа незапослености у АП Војводини (%)	9,0	7,6	9,5	8,2	7,9
Просечна нето зарада у АП Војводини (РСД)	51.965	57.186	62.494	71.236	79.808³

¹ Флеш процена РЗС-а за трећи квартал 2023. године.² Квартални прорачун на бази података РЗС-а за други квартал 2023. године.³ Податак за период јануар - август 2023. године.

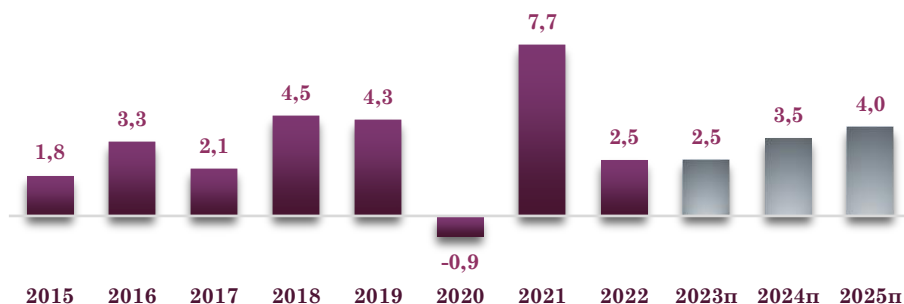

У условима последица пандемије и енергетске кризе, које су изазвале поремећаје на светском тржишту хране и енергената и раст глобалне инфлације, као и заопштавања монетарних услова централних банака ради обарања високе инфлације, **глобална привреда се показала отпорнијом од очекивања**. Међутим, глобални привредни опоравак је спор и неуравнотежен. **Привредни раст је бржи од очекиваног у САД, а спорији у Кини** услед проблема у сектору некретнина, **као и у зони евра**, која је највише била погођена ефектима сукоба у Украјини и енергетске кризе прошле године. Међународни монетарни фонд (ММФ) **пројектује глобални привредни пораст у 2023. години од 3,0%, а у 2024. години 2,9%.**

Упркос изложености шоковима из међународног окружења, **Србија је успела да сачува стабилност своје економије, као и поверење потрошача и инвеститора**, о чему сведочи кумулативни реални раст бруто домаћег производа (БДП), рекордни приливи страних директних инвестиција (СДИ), наставак раста запослености и зарада у приватном сектору, као и највиши ниво девизних резерви.

У Србији је, након опоравка од пандемије, у 2021. години забележен раст БДП-а од 7,7%, али је, под утицајем геополитичких тензија, смањене спољне тражње, као и раста цена енергената услед конфликта у Украјини, **у 2022. години дошло до успоравања привредног раста на 2,5% мг. Привредни раст Србије је у три кризне године 2020-2022, кумулативно посматрано, износио 9,3% и задржао је позицију једног од највиших у Европи.**

БДП Републике Србије, годишње стопе реалног раста (%)

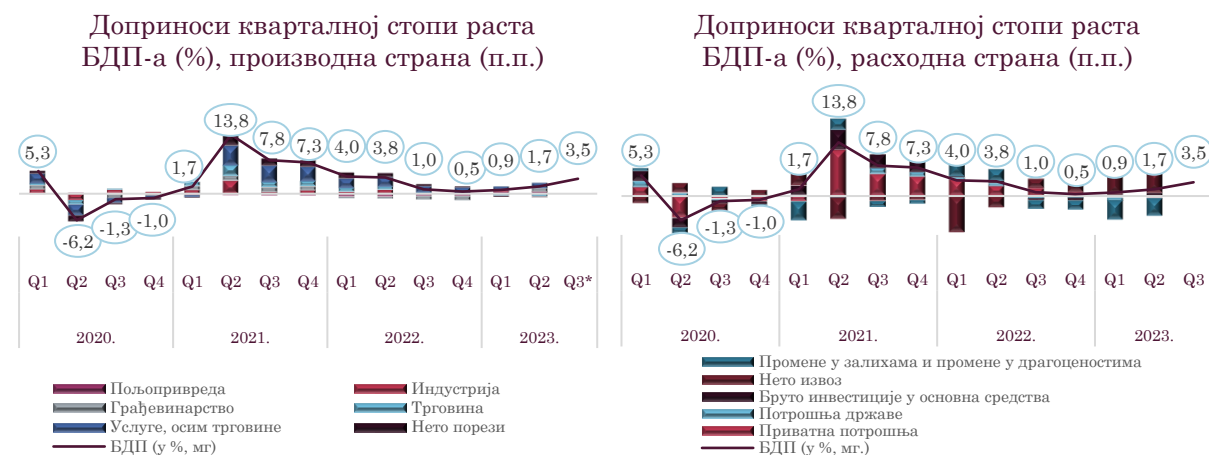
*п - пројекција НБС

Од почетка 2023. године, Србија бележи привредни раст, који је у првом кварталу износио 0,9%, у другом кварталу 1,7%, док је, према прелиминарној процени Републичког завода за статистику (РЗС), динамика привредног раста у трећем кварталу додатно убрзала остваривши раст БДП-а од 3,5% мг.

Привредном расту Србије у трећем кварталу ове године, према процени Народне банке Србије (НБС), највише је допринео сектор грађевинарства, као резултат убрзања реализације инфраструктурних пројеката. **Индустрија бележи такође раст као резултат наставка веће производње у електро-енергетском сектору**, али и услед повратка **прерађивачке индустрије** на позитивну путању раста, упркос смањеној екстерној тражњи, пре свега из зоне евра, а чему доприносе инвестиције из претходног периода и раст домаће тражње. **Пољопривреда је остварила повећање услед доброг рода житарица и индустријског биља**, док је негативан допринос потекао од производње воћа и поврћа. Наиме, подаци о приносима најважнијих култура указују на то да је овогодишња пољопривредна сезона била изнадпросечна и изнад претходних очекивања. Позитиван допринос потиче и **од већине услужних сектора, осим трговине**, која је према процени забележила смањење.

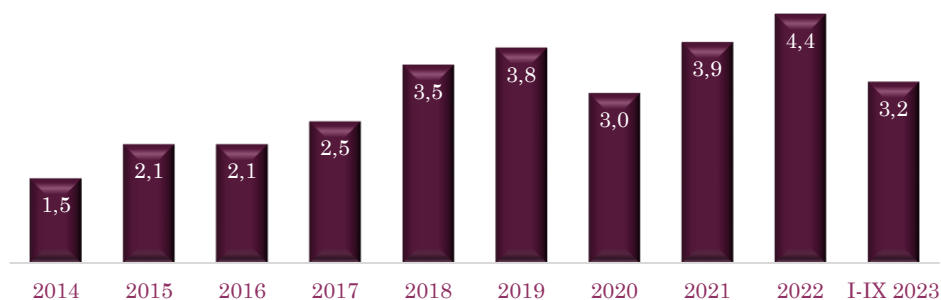
Посматрано с расходне стране, раст БДП-а Србије је у трећем кварталу ове године био вођен **растом инвестиција, и то приватних**. Успоравање инфлације одразило се на раст реалног дохотка становништва, тако да је у трећем кварталу, након негативних стопа у првој половини године, забележен и **раст личне потрошње**. Позитиван допринос БДП-у је, према прелиминарним проценама, дала и **државна потрошња**, као и, мада у мањој мери него у првој половини године, **нето извоз**, а као резултат раста извоза роба и услуга и пада увоза. Сезонски ефекти и добар принос кукуруза и индустријског биља определили су **позитиван допринос залиха** расту БДП-а у трећем кварталу ове године.

Полазећи од анализе планираних капиталних пројеката у инфраструктури у наредних десет година, **очекује се да учешће инвестиција у БДП-у остане високо**. Ранијих година инвестиције су се у великој мери ослањале на **страна директна улагања**, а захваљујући очуваној макроекономској и финансијској стабилности, релативној стабилности девизног курса и спроведеној фискалној консолидацији, успостављена су **још три снажна стуба финансирања инвестиција** у Србији: вишеструко увећана профитабилност привреде, инвестициони кредити и удвостручене државне инвестиције.

Прилив СДИ у Србији је достигао рекордне нивое од око 7% БДП-а у периоду 2021-2022. Од почетка 2023. године, **укупан прилив СДИ у Србију је током девет месеци износио 3,2 млрд евра**, што је **за 8% више** него у истом периоду прошле године. При томе, више од четири петине СДИ је у облику власничког капитала и реинвестиране добити, што потврђује опредељење страних инвеститора да наставе да инвестирају у Србију. Посматрано по делатностима, **највише улагања је усмерено у прерађивачку индустрију** (металска индустрија, ауто, прехранбена, гума и пластика), **грађевинарство, рударство и стручне, научне, иновационе и техничке делатности**.

СДИ у Републици Србији (млрд евра)

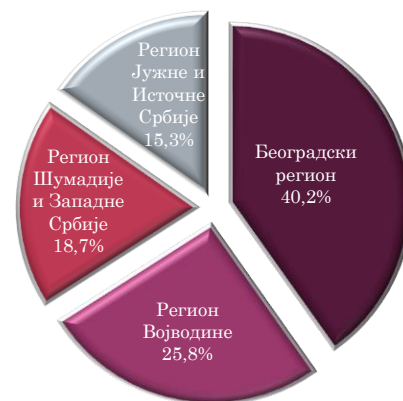

Према подацима Развојне агенције Војводине (РАВ), **Војводина је у периоду од 2003. до новембра 2023. године привукла СДИ у вредности од око 11,6 млрд евра. Укупно 645 компанија је инвестирало у Војводину, од чега тренутно активно послују 473 компаније, у којима је ангажовано око 105 хиљада запослених.**

Највећу вредност инвестиција у Војводини забележиле су **Немачка** (1,9 млрд евра), **САД** (1,3 млрд евра) и **Италија** (1,0 млрд евра). СДИ у Војводини су, према висини инвестиције, у највећој мери усмерене у **агробизнис** (28%), **аутомобилску индустрију** (13%) и **финансијски сектор - банке** (12%).

Када је реч о **регионалној расподели БДП-а**, вредност регионалног БДП-а и учешће региона Србије у националном БДП-у је следеће (према последњим подацима РЗС-а који се односе на 2021. годину): **Београдски регион заузима водеће место (учешће 40,2%),** након њега је **Регион Војводине (учешће у националном БДП-у 25,8%),** те Регион Шумадије и Западне Србије (18,7%) и Регион Јужне и Источне Србије (15,3%). **БДП по глави становника је највиши у Београдском региону (1,5 млн динара),** следи Регион Војводине са **885 хиљада динара БДП-а по глави становника,** што је у 2021. било за 15,7% више у односу на 2020. годину. Најнижа вредност БДП-а по глави становника је у Региону Шумадије и Западне Србије (628 хиљада динара).

Учешће региона у националном БДП-у, 2021. године

НБС процењује да ће **стопа раста БДП-а у Србији у овој години износити око 2,5%,** што је изнад претходних очекивања, при чему је неизвесност пројекција далеко већа од уобичајене због природе и обима шокова на глобалном нивоу.

Посматрано с производне стране, повећање креиране бруто додате вредности ће у 2023. години бити забележено у свим привредним секторима. **Услужни сектор ће имати улогу доминантног носиоца раста привредне активности и у 2023. години,** при чему би раст требало да буде диверсификован и остварен у већини услужних делатности. Упркос слабијој спољној тражњи, **укупна индустрија ће наставити са позитивном динамиком** и током 2023. године, пре свега услед активирања нових производних капацитета, али и опоравка производње електричне енергије. **Раст ће забележити и грађевинарство** као резултат очекиваног повећања приватних инвестиција и улагања у инфраструктурне пројекте, а делом и због ниже базе у 2022. години. **Додатан позитиван допринос очекује се и од пољопривреде,** захваљујући овогодишњој изнадпросечној пољопривредној сезони.

Посматрано с расходне стране, **раст БДП-а ће у 2023. години у потпуности бити вођен нето извозом,** и поред очекиваног успоравања извоза услед ниже екстерне тражње, пре свега из зоне евра. Наиме, активирање нових производних капацитета резултираће реалним растом извозне активности, док ће, с друге стране, пад увоза енергената и мањи увоз репроматеријала имати за последицу пад реалне увозне активности. С друге стране, **домаћа тражња ће укупно посматрано стагнирати.** Повећање зарада, како у приватном тако и у јавном сектору, већа запосленост и

стабилан раст пензија, резултираће наставком **раста реалне личне потрошње. Инвестициона активност ће забележити умерен раст**, као резултат повећања производних капацитета привреде, а биће додатно подржана наставком радова на реализацији инфраструктурних пројекata у области путне и железничке инфраструктуре, као и значајних улагања у енергетику.

Са смањењем глобалних инфлаторних притисака, опоравком зоне евра, а тиме и екстерне тражње, као и услед очекиваног убрзања реализације планираних инвестиционих пројекata у области саобраћајне, енергетске и комуналне инфраструктуре, **у 2024. години се очекује убрзање раста БДП-а Србије на ниво 3,0-4,0%**, а затим повратак на претпандемијску путању раста од око 4,0% годишње.

Раст ће у 2024. години водити приватна потрошња, као резултат наставка позитивних трендова на тржишту рада који се односе на раст запослености и зарада (укључујући и раст минималне зараде), као и пензија у складу са фискалним правилима, али ће она расти спорије од укупног БДП-а. Такође, **расту реалног расположивог дохотка за потрошњу ће допринети и успоравање инфлације**, као и **нижи трошкови отплате евроиндексираних стамбених кредита** услед одлуке НБС да привремено ограничи ове каматне стопе. **Државна потрошња ће и у 2024. благо позитивно допринети расту БДП-а. Инвестиције ће знатно позитивно допринети расту БДП-а у 2024. години, пре свега приватне**, захваљујући очуваном инвестиционом поверењу, повољним изгледима раста наше економије и њеној показаној отпорности на негативне екстерне шокове у претходном периоду. Поред тога, планирани су значајни пројекти у саобраћајној инфраструктури и енергетици, финансирани средствима државе, а такође, значајна улагања се очекују и у осталу јавну инфраструктуру, с обзиром на то да је планирано да се изложба **Експо одржи 2027. године у Београду**, те ће све наведено резултирати **благим позитивним доприносом инвестиција државе БДП-у у 2024. години**. Очекујемо да ће се у 2024. постепено опорављати залихе, које су се у великој мери испразниле током ове године и које су делом искоришћене за домаћу потрошњу, а делом за извоз. Расту залиха пољопривредних производа, доприноси добра овогодишња пољопривредна сезона, посебно јесењих култура, те се за наредне године пројектује да ће **допринос залиха бити близу неутралног нивоа**. У 2024. години очекује се **негативан допринос нето извоза**, услед очекиваног раста увоза опреме и репроматеријала за потребе реализације планираних инвестиционих пројекata, што ће у одређеној мери бити компензовано растом извоза робе, као резултат нових и претходних инвестиција у извозно оријентисане секторе и опоравка екстерне тражње. Поред тога, очекује се да ће се наставити благи раст суфицита у трговини услуга, као резултат распрострањеног раста извоза услуга, а пре свега ИКТ и пословних услуга, туризма и услуга авио-транспорта. Боља овогодишња пољопривредна сезона резултирала је вишим приносима примарних пољопривредних производа и знатно изнад домаћих потреба, што ће највероватније у већој мери утицати на раст извоза током наредне године, с обзиром на то да је тренутна понуда на тржишту ових производа висока и да су извозне цене ниске.

Посматрано с **производне стране, раст БДП-а Србије ће у 2024. и даље водити услужни сектори, чему ће допринети раст личне потрошње**, као резултат очуваног тржишта рада и ниже инфлације, што ће повећати животни стандард грађана и расположиви доходак за потрошњу. Позитиван допринос пружиће и **нето порези**, чему доприносе и ефекти процеса е-фискализације. Производни сектори би такође требало да пруже позитиван допринос привредном расту у 2024. Од пољопривреде се у 2024. години очекује **благ позитиван допринос БДП-у**, као

результат наставка благог раста производње, услед модернизације опреме и веће примене агротехничких мера, чему треба да допринесу и повећане државне субвенције пољопривреди. **Позитиван допринос очекује се и од грађевинарства**, услед планиране реализације инфраструктурних пројеката у области саобраћајне, енергетске и комуналне инфраструктуре. Од наредне године се очекује и убрзање раста **индустрије**, уз позитиван допринос БДП-у, чему ће допринети активирање нових и проширење постојећих капацитета у **прерађивачкој индустрији** и опоравак екстерне тражње, затим структурне реформе у области **енергетике** планиране у новом аранжману с ММФ-ом, као и раст активности у **рударству** услед веће експлоатације угља и руде метала, нарочито бакра.

Иако глобална инфлација успорава, доминантно под утицајем смањења светских цена хране и енергената, као и заострених монетарних услова, **у већини земаља инфлација је још увек висока** и за многе од тих земаља повратак у границе циља не очекује се пре 2025. године. **У првих девет месеци 2023. године у Србији је забележена просечна међугодишња инфлација од 13,9%**, док је **на нивоу Војводине** преосечан међугодишњи раст цена од почетка године до краја септембра износио **14,3%**.

У септембру 2023. године међугодишња инфлација у Србији је износила 10,2%, настављајући своје успоравање, чему у највећој мери доприноси успоравање раста цена хране, као и цена производа у оквиру базне инфлације. **Највећи допринос** међугодишњој стопи септембарске инфлације потекао је од **цена поврћа**, затим **цена млека, сира и јаја, меса**, као и **цене електричне енергије за домаћинство**. Усклађивање цена струје и природног гаса на домаћем тржишту најављено је за новембар ове године, због пораста светске цене енергената у претходном периоду, како би се избегли већи губици компанија из енергетског сектора. На нивоу **Војводине међугодишња инфлација је у септембру 2023. године износила 10,4%**. **Месечни раст цена у Србији је у септембру износио 0,3%, а у Војводини 0,4%**. Према најновијим подацима РЗС-а, **међугодишња инфлација у Србији се у октобру 2023. године спустила на једноцифрени ниво и износила је 8,5%**. У октобру су увећане акцизе на цигарете, кафу, алкохолна пића и нафтне деривате, а због најављеног поскупљења гаса очекује се да ће топлане у Србији благо повећати цене грејања.

Када је реч о **расту потрошачке тражње**, њени кључни извори у Србији остаће **маса зарада**, као и **приливи дознака**, а у правцу већег расположивог дохотка за потрошњу до краја ове и током наредне године требало би да делује и **ограничавање каматних стопа на нове евроиндексиране стамбене кредите**, као и **нижи трошкови отплате постојећих кредита за куповину првог стана**.

Пројекција НБС је да ће се актуелно **успоревање међугодишње инфлације у Србији наставити** и да ће се она, након спуштања на ниво од **око 8% крајем ове године**, у границе циља највероватније вратити средином наредне године, а да ће се затим приближити централној вредности циља крајем 2024. године. Једна од **кључних претпоставки очекиване опадајуће путање инфлације у Србији јесте смањење инфлације у свету, пре свега у зони евра** (ММФ очекује да ће глобална инфлација бити смањена са 6,9% у овој на 5,8% у наредној години, док за зону евра ЕЦБ очекује смањење инфлације са 5,6% ове године на 3,2% наредне године). **Смањење притисака по основу увозне инфлације на цене у Србији један је од важних фактора пројектованог враћања инфлације ка циљу**, а чему доприносе фактори и на страни понуде (пад цена примарних производа и цена хране, пад цена енергената у зони евра након драстичног скока услед сукоба у

Украјини, као и боље функционисање глобалних ланаца снабдевања и пад цена контејнерског транспорта) и на страни тражње (ефекти раста каматних стопа услед рестриктивних монетарних политика водећих централних банака, док се исцрпљује штедња становништва која је акумулирана током затварања економија услед пандемије, а окончани су и фискални програми помоћи становништву у великим економијама света). Иако се инфлација смањује, она се **у већини земаља неће вратити у границе циља пре 2025. године.**

У девет месеци 2023. године, Србија је остварила **фискални суфицит од 15,8 млрд динара или 0,3% пројектованог БДП-а**, док је **јавни дуг опште државе** на крају септембра износио **51,7% БДП-а**, што је за 3,9 п.п. ниже него крајем 2022. године.

Што се тиче **пољопривредне производње**, временски услови су током септембра омогућавали да се, углавном нормално, само понегде са краћим прекидима услед обилних киша, обављају послови на берби воћа, поврћа, грожђа, кукуруза, вађењу шећерне репе, жетви соје, сунцокрета, припреми земљишта за сетву озимих усева, обради земљишта.

Када је реч о **пољопривредној сезони** у Републици Србији, прелиминарна процена РЗС-а о расту производње најважнијих пољопривредних култура указује на **бољу овогодишњу пољопривредну сезону од просечне**, што би требало да резултира двоцифреним растом пољопривредне производње у односу на претходну годину (око 11%), када је због неповољних временских услова остварена исподпросечна активност у пољопривреди. На бољу сезону указују подаци о **већој процењеној производњи главних пољопривредних култура у Србији у 2023. години** (кукуруз 55% мг., соја 50%, пшеница 11%, шећерна репа 22%, сунцокрет 7%). **Посматрано на нивоу Војводине**, према прелиминарним подацима РЗС-а, **у 2023. години је остварена већа производња кукуруза (за 66% мг.), соје (52%), пшенице (18%), шећерне репе (23%), сунцокрета (11%).** И глобално посматрано, сезона се оцењује као повољна, што би, уз очекивано смањење светских цена примарних пољопривредних производа, требало позитивно да се одрази на цене примарних пољопривредних производа и цене хране на домаћем тржишту.

Цена пшенице, меркантилног кукуруза и соје на домаћем тржишту (као и на светском) значајно је мања ове године у односу на претходну. Цена пшенице у септембру 2023. године (19,8 дин/kg без ПДВ-а) мања је за 51,7%, **меркантилног кукурза** (16,5 дин/kg) за 51,5% и соје (46,2 дин/kg без ПДВ-а) за 42,3%, у поређењу са ценом у истом месецу 2022. године.

Упркос повећаној неизвесности у међународном окружењу, као и слабијој спољној тражњи наших најзначајнијих спољнотрговинских партнера, очекује се стабилан међугодишњи раст **индустријске производње** Републике Србије до краја 2023. године, као резултат активирања нових производних капацитета, али и под утицајем ниже базе из претходне године, поготово у прерађивачкој индустрији. **У првих девет месеци 2023. године, међугодишњи раст индустријске производње Републике Србије од 2,4%** вођен је већим физичким обимом производње електричне енергије, од 15,0% мг., а као резултат стабилизације производних процеса али и ниже базе из истог периода претходне године. Поред тога, сектор Рударство бележи виши ниво производње за 1,7% мг. (услед веће експлоатације руда метала), док је обим производње прерађивачке индустрије готово непромењен (-0,1% мг.). Након проблема крајем 2021. и почетком 2022. који су условили смањење производње угља и последично струје, **у 2023. стабилизација електроенергетског система**

резултирала је растом производње струје, уз највећи допринос расту обима индустријске производње. Пад обима производње прерађивачке индустрије, највећим делом последица је мање производње металних производа (осим машина), затим кокса и деривата нафте, папира, као и производа хемијске индустрије.

Индустријска производња АП Војводине је у периоду јануар - септембар 2023. године, у поређењу са истим периодом 2022. године, забележила раст од 3,6%, вођен, пре свега, растом у сектору Прерађивачке индустрије од 2,7% мг., а потом и у Енергетском сектору, раст од 48,6% мг., док сектор Рударство бележи пад од 1,4% мг. Посматрано по областима делатности, међугодишње повећање физичког обима индустријске производње Војводине, у првих девет месеци 2023. године, забележено је у 12 области (које чине 67,4% укупне индустријске производње Војводине), а међу њима су највећи утицај на раст имале: Производња основних фармацеутских производа и препарата, Производња рачунара, електронских и оптичких производа, Производња моторних возила и приколица, Производња машина и опреме, на другом месту непоменуте и Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација.

Сектор грађевинарства у Републици Србији, у првих девет месеци 2023. године, забележио је већу активност међугодишње посматрано. **Укупна грађевинска активност извођача из Републике Србије (и у Србији и у иностранству) је у периоду јануар - септембар 2023. године, посматрана преко индикатора укупна вредност изведених радова, забележила раст од 10,6% мг. у сталним ценама. Грађевинска активност само на територији Републике Србије је повећана за 11,6% мг., као последица раста производње грађевинског материјала, приватних инвестиција, улагања у инфраструктурне пројекте, а делом и због ниже базе у 2022. години, док је с друге стране, вредност радова извођача из Републике Србије изведених у иностранству смањена за 19,6% мг.**

У Војводини је у периоду јануар - септембар 2023. године вредност изведених грађевинских радова, у сталним ценама, повећана за 37,0% у односу на исти период прошле године (вредност изведених грађевинских радова на зградама је смањена за 17,5%, док је на осталим грађевинама приметно повећање грађевинске активности за чак 71,1% мг.). У Војводини је у првих девет месеци издато 8.567 грађевинских дозвола (у Србији укупно 21.581), што је за 4,9% више него у истом периоду прошле године. Према грађевинским дозволама издатим у посматраном периоду, у Војводини је пријављена изградња 7.769 станова (за 15,6% мање у односу на исти период 2022), просечне површине 75,1m² по стану.

Услужни сектори током првих девет месеци 2023. године настављају са солидним кретањима, уз повећање активности у свим делатностима (осим у сектору трговине).

Промет робе у трговини на мало у Републици Србији је реално смањен за 3,9% у првих девет месеци 2023. године, у односу на исти период 2022. године, док је на нивоу АП Војводине реални међугодишњи пад промета у истом периоду износио 2,7%. Посматрано по робним групама, на унутрашњем тржишту Републике Србије је у периоду јануар - септембар 2023. године, у односу на исти период прошле године, промет смањен у свим робним групама у сталним ценама (промет моторних горива реално је смањен за 2,3%, док је промет прехранбених и непрехранбених производа смањен за 4,8% и 3,7% мг.).

Туристичке дестинације Србије је у периоду јануар - септембар 2023. године посетило око 3,2 милиона туриста и у односу на исти период 2022. године забележен је повећан број туристичких долазака за 10%. Раст туристичке активности резултат је већег броја посета страних туриста. **Војводину је у првих девет месеци 2023. године посетило 535 хиљада туриста** (што чини 17% од укупно регистрованих долазака у Републику Србију), што је за 4% више у односу на исти период прошле године, док **остварен број ноћења туриста у Војводини за посматрани период износи 1,5 милион**, што је за 2% више међугодишње. У Војводини је у првих девет месеци 2023. године **најпосећенији био Град Нови Сад**, где је остварено 175 хиљада долазака (33% укупних долазака), односно 428 хиљада ноћења туриста (29% укупних ноћења у Војводини). Већину туриста у Новом Саду чинили су страни туристи (67% учешће у доласцима, односно 73% учешће у оствареном броју ноћења).

У првих осам месеци 2023. године, **укупан девизни прилив од туризма у Републици Србији износио је 1,7 млрд евра и већи је за 9% у односу на девизни прилив од туризма остварен у истом периоду 2022. године.**

Укупна спољнотрговинска робна размена Републике Србије у периоду јануар - септембар 2023. године износила је 48,7 млрд евра и била је **за 1,3% мања** него у истом периоду 2022. године. **Извоз је износио 21,5 млрд евра и повећан је за 5,6% мг.**, вођен вишим извозом прерађивачке индустрије и енергетског сектора, док је с друге стране **робни увоз износио 27,2 млрд евра**, што је **за 6,1% мање** у односу на исти период прошле године, на шта је највећи утицај имало смањење увоза енергената. Србија је у првих девет месеци 2023. године забележила **дефицит у робној размени са иностранством у износу од 5,7 млрд евра**, који је **за 2,9 млрд евра или 33,9% мањи** од дефицита у истом периоду прошле године. Најзначајнији спољнотрговински партнер Србије је **Немачка** (15,0% укупног извоза пласирано је у Немачку, односно 13,1% укупног републичког увоза потекло је из Немачке у првих девет месеци ове године).

Укупна спољнотрговинска робна размена посматрано на нивоу АП Војводине је у периоду јануар - септембар 2023. године износила 16,2 млрд евра (што чини 33,3% укупне размене Републике Србије у истом периоду), што је **за 2,6% мање од размене остварене у истом периоду 2022. године**. **Извоз је остварен у вредности од 7,1 млрд евра (за 3,2% више мг.)**, док је **увоз износио 9,1 млрд евра (за 6,7% мање мг.)**. Војводина је у првих девет месеци 2023. године забележила **дефицит у робној размени са иностранством у вредности од 2,0 млрд евра**, који је **за 880 млн евра или 30,7% мањи** од дефицита забележеног у истом периоду 2022. године. Из Војводине се, посматрано по областима делатности, **највише извози електрична опрема, прехрамбени производи, машине и опрема, као и моторна возила и приколице** (ове четири области чине 48,4% укупног војвођанског извоза у посматраном периоду). С друге стране, **у војвођанском увозу највеће учешће има увоз нафте и гаса (25,1%)**, као и неklasификоване робе по КД (14,5%). Најзначајнији спољнотрговински партнер Војводине у посматраном периоду је **Немачка**, како када је реч о извозу (**учешће 20,8%**), тако и када је реч о увозу (**15,1%**).

Сви показатељи са **тржишта рада** у Србији указују на наставак тренда позитивних кретања, који се одражавао пре свега кроз раст запослености. **Укупан број запослених у Републици Србији**, према подацима за трећи квартал 2023. године, износио је **2,4 милиона лица и повећан је за 2,2% у односу на исти период прошле године**. Раст запослености је у потпуности опредељен повећањем броја запослених код правних лица и предузетника, док је број индивидуалних пољопривредника смањен

међугодишње посматрано. **Највеће међугодишње повећање броја запослених регистровано је у ИКТ сектору** (у септембру је регистровано за око 12 хиљада више запослених лица него у септембру прошле године). **Број формално запослених у јавном сектору у Србији је међугодишње повећан за незнатних 0,2%, и то претежно у области образовања.**

На нивоу АП Војводине, регистрована запосленост је на крају септембра 2023. године износила 592 хиљаде лица (што чини 25,1% од укупно запослених у Србији) **и за 2,5% је повећана** у односу на исти период прошле године (за 14 хиљада лица). Посматрано по секторима делатности, у Војводини је највише запослених у **сектору Прерађивачке индустрије (27,0%)** и у **Трговини на велико и мало (15,7%)**. Међугодишње, запосленост је у Војводини највише повећана такође у ИКТ сектору (за 10,3%), док је највише смањена у сектору пољопривреде (али за незнатних 1,4% мг.)

Према Анкети о радној снази РЗС-а, **стопа запослености у Републици Србији износи 50,4%**, према подацима за други квартал 2023. године, а **на нивоу Војводине 51,5%.**

Према евиденцији Националне службе за запошљавање (НСЗ), **број незапослених у Републици Србији смањен је на нови најнижи ниво** у септембру 2023. и износи 391.040 незапослених, што је **за 8,6% мање** у односу на септембар прошле године. **Незапосленост на нивоу АП Војводине, на крају септембра 2023. године, износила је 79.554 лица, што је 8,5% мање мг.** Незапосленост је у септембру ове године међугодишње смањена у сваком округу АП Војводине појединачно посматрано, а **највеће смањење је забележено у Јужнобачком округу (-10,4% мг.).**

Стопа незапослености у Републици Србији износи 9,6%, а у Војводини 7,9%, према Анкети о радној снази РЗС-а за други квартал 2023. године.

Просечна бруто зарада у Републици Србији износи 116.424 динара за период јануар - август 2023. године, а **просечна нето зарада 84.389 динара.** У првих осам месеци ове године, просечна бруто и нето зарада **номинално су веће за 15,2%,** што је незнатно брже у односу на просечну инфлацију у истом периоду (14,5%), **тако да је реални раст просечне зараде блажи и износи 0,7% мг.** Раст је и даље вођен бржим растом зарада у приватном сектору (16,6% мг.), него у јавном сектору (12,2% мг.). Посматрано по делатностима, **највишу просечну нето зараду у првих осам месеци 2023. године бележи Рачунарско програмирање, консултантске и с тим повезане делатности (258.880 динара), а најнижу Остале личне услужне делатности (46.606 динара).**

У Војводини просечна бруто зарада за првих осам месеци 2023. године износи 110.295 динара (за 5,3% мање од републичког просека), а **просечна нето зарада 79.808 динара** (за 5,4% мање од републичког просека). У поређењу са истим периодом прошле године, **и просечна бруто и нето зарада у Војводини забележиле су номинални раст од по 14,7%.** Највишу нето просечну зараду у периоду јануар - август 2023. године бележи **Јужнобачки округ (88.985 динара), а најнижу Западнобачки округ (69.399 динара).**

* * *

Неизвесност у погледу остварења пројекција привредног раста и инфлације и даље је изражена и далеко већа од уобичајене због природе и обима шокова

на глобалном нивоу. Ризици се и даље у највећој мери односе на факторе из међународног окружења, а пре свега на **геополитичке односе** и изгледе за глобални привредни раст, као и њихов утицај на светске цене енергената и примарних производа, нарочито након избијања сукоба на Блиском истоку. Наиме, избијање сукоба између Израела и палестинске милитантне групе Хамас је, поред сукоба у Украјини, повећало неизвесност на робним и финансијским тржиштима. Повећана је забринутост држава, инвеститора и потрошача у погледу снабдевања енергентима и поновног раста цена нафте, као и хране, **што би могло да подстакне нови круг инфлаторних притисака**, а тиме и даље заопштавање монетарних политика ради обуздавања раста инфлације. Према проценама НБС, чак и када би изостали директни ефекти на цене енергената у Србији, то би се одразило на раст увозне инфлације, а тиме и домаће инфлације.

Када је реч о факторима из домаћег окружења, ризици пројекције односе се на **висину прилива по основу СДИ, исход пољопривредне сезоне у наредној години, темпо улагања у инфраструктуру и сектор енергетике**, а делом и на **брзину опоравка производње угља**. Способност Србије да привуче **СДИ** би се у наредном периоду могла испоставити као већа од очекиване, што би допринело даљем расту зарада и запослености. У истом правцу би деловало и **убрзање темпа извођења грађевинских радова**, док је, у условима смиривања инфлаторних притисака и стабилизације цена елемената и материјала у грађевинарству, могуће убрзање реализације инфраструктурних пројеката које финансира држава, као и приватних инвестиција. Ризик пројекције представљају и **дешавања у сектору енергетике**, пре свега у области производње угља. Наиме, потребе за увозом угља, а вероватно и електричне енергије ако предстојећа зима буде оштрија, представљају ризике по привредни раст и инфлацију. Ипак, временске прилике су у досадашњем делу грејне сезоне повољне, тако да су изгледи за тај ризик мањи.

НБС ће наставити да прати и анализира трендове на међународном робном и финансијском тржишту и да процењује њихов утицај на нашу привреду. Приоритет монетарне политике и даље ће бити обезбеђење **ценовне и финансијске стабилности**, уз подршку даљем **расту и развоју привреде**, као и даљем **расту запослености и очувању повољног инвестиционог амбијента**.

II. КРЕТАЊЕ ЦЕНА И ИНФЛАЦИЈЕ

Од априла 2023. године инфлација у Србији се налази у паду. У септембру 2023. године међугодишња инфлација у Србији износила је 10,2%, док је на нивоу Војводине, према процени РЗС-а, износила 10,4%.

Највећи допринос међугодишњој стопи септембарске инфлације од 10,2% потекао је од цена поврћа, затим цена млека, сира и јаја, меса и цене електричне енергије за домаћинство.

На месечном нивоу, потрошачке цене у Србији су у септембру повећане за 0,3%, док је на нивоу Војводине забележен месечни раст од 0,4%.

Према пројекцијама НБС, међугодишња инфлација у Србији ће наставити актуелно успоравање, те ће се, након спуштања на ниво од око 8% крајем године, у границе циља највероватније вратити средином 2024. године.

Према најновијим подацима РЗС-а, међугодишња инфлација у Србији се у октобру 2023. године спустила на једноцифрени ниво и износила 8,5%.

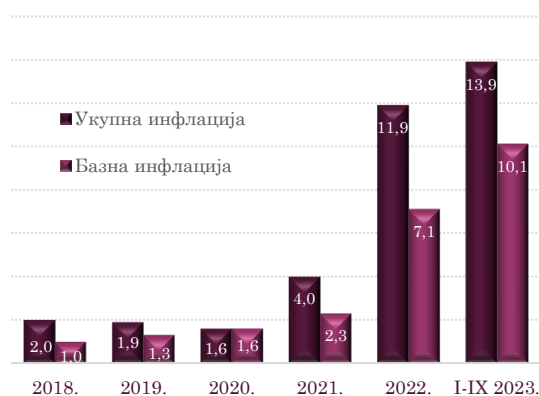

Борба са високом инфлацијом у условима скромног привредног раста кључни је изазов с којим су суочени креатори економских политика широм света. Основна питања која се намећу централним банкама су **да ли су до сада предузете мере заоштравања монетарних политика довољне** за одрживи повратак инфлације у границе циља и **колико је отпоран привредни раст**. При томе, доношење оптималних мера монетарне политике отежано је комплексном ситуацијом понуде и тражње након пандемије, геополитичким тензијама и сукобом у Украјини и на Блиском истоку, као и растом цена сирове нафте на светском тржишту.

Иако **глобална инфлација успорава**, доминантно под утицајем **смањења светских цена хране и енергената** и заострених монетарних услова, **у већини земаља инфлација је још увек висока** и за многе од тих земаља повратак у границе циља се не очекује пре 2025. године.

У Србији се, у периоду од седам година пре избијања кризе, инфлација кретала на нивоу од око 2,0%. Инфлација је у Европи почела да расте почетком 2021. године, а у Србији нешто касније, у августу те године, од када следи серија глобалних инфлаторних шокова. **Просечна инфлација у Србији је у 2022. износила 11,9%**, под утицајем светске енергетске кризе, последица пандемије, као и суше која је погодила наш регион. Од априла 2023. године инфлација у Србији је у паду. **Просечна међугодишња инфлација у Србији је у првих девет месеци 2023. године износила 13,9%.**

Просечна инфлација у Србији (%)

У септембру 2023. године међугодишња инфлација у Србији наставила је да **успорава** приближавајући се једноцифреном нивоу, и износила је **10,2%**, чему је у највећој мери допринело **успоравање раста цена хране, као и цена производа у оквиру базне инфлације** (индекс потрошачких цена по искључењу хране, енергије, алкохола и цигарета). Србија је у септембру имала већу међугодишњу инфлацију од просека ЕУ, а мању од само једне чланице ЕУ, Мађарске 12,2% мг.

Инфлација у Србији мерена индексима потрошачких цена (%)

На успоравање раста цена хране највише су утицале цене непрерађене хране, и то **цене поврћа**, чији је допринос инфлацији у септембру (**1,1 п.п.**) био за 0,6 п.п. мањи него у јуну (када је износио 1,7 п.п.), и то услед мањих трошкова у производњи због пада светских цена примарних пољопривредних производа, као и очуване понуде поврћа на домаћем тржишту упркос неповољним агрометеоролошким условима током летњих месеци. Наиме, **иако су цене свежег поврћа, свежег воћа и свежег меса и у септембру бележиле међугодишње повећање, то повећање је мањег интензитета** него претходних месеци. **Цене свежег воћа** су незнатно утицале на септембарску инфлацију, са **0,1 п.п.**, али су се **цене меса** нашле на трећем месту према утицају на септембарску инфлацију, којој су допринеле са **0,9 п.п.** Цене прерађеног и непрерађеног меса у Србији, пре свега свињетине, су у протеклом периоду забележиле високе међугодишње стопе раста и доминантно су се кретале изнад укупне међугодишње инфлације. При томе, појава и ширење **вируса афричке куге** изазвала је бојазан да ће у наредном периоду доћи до несташице свињског меса и по том основу додатног раста цена.

Као резултат појефтињења млека и млечних прерађевина, јестивих уља и масти, хлеба и брашна, као и споријег раста цена безалкохолних пића и кондиторских производа, битно **успорова и раст цена прерађене хране**, што указује на то да су трошковни притисци у производње хране ослабили. **Допринос цена млека, сира и јаја** укупној инфлацији је у септембру смањен и износио је **1,0 п.п.** (наспрам доприноса од 1,4 п.п. у јулу и 1,3 п.п. у августу).

Цене електричне енергије за домаћинство су такође **смањиле свој допринос укупној инфлацији**, који је у септембру износио **0,8 п.п.** (након 1,4 п.п. у јулу и 1,1 п.п. у августу), на шта се одразио и излазак из обрачуна прошлогодишњег поскупљења електричне енергије.

Допринос цена нафтних деривата укупној инфлацији се у септембру, након пет месеци, **вратио у позитивну зону (0,1 п.п.)**, услед пораста светских цена сирове нафте током летњих месеци.

Дакле, између **60% и 70% мг. инфлације у Србији константно је последица раста цена хране и енергената**, односно фактора са стране понуде, на шта монетарна политика нема велики утицај. При томе, колико цене хране подижу инфлацију зависи не само од раста цена хране већ и од тога **колико учешће цене хране имају у структури потрошачке корпе**, а оно је у **Србији релативно високо** и износи око **30%**, нарочито у поређењу са зоном евра, где износи око 16%.

Најзначајнији доприноси међугодишњој инфлацији
у септембру 2023. године (у п.п)

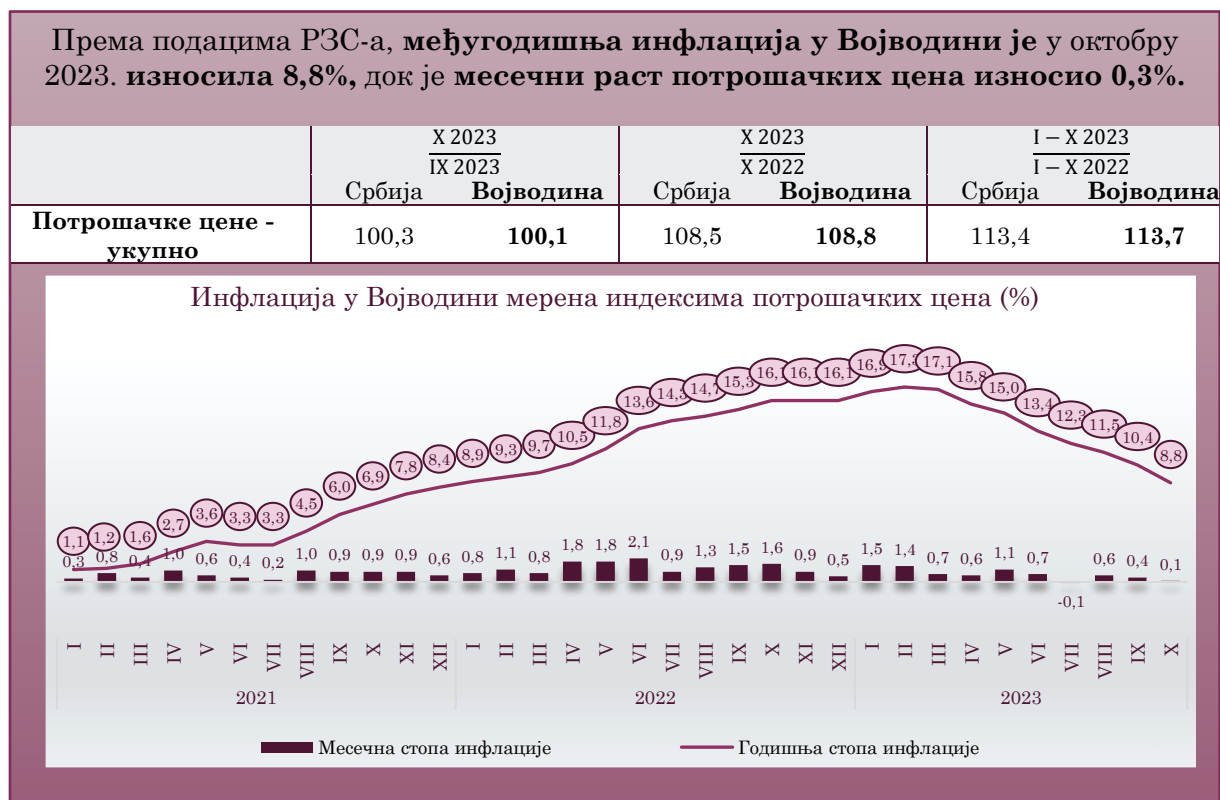

На месечном нивоу, потрошачке цене у Србији су у септембру повећане за свега **0,3%**. Месечну динамику инфлације, слично кретањима претходног месеца, претежно су обележиле **више цене нафтних деривата**, које су повећане 3,6% у односу на август, услед раста светске цене нафте. **Цене хране и безалкохолних пића** су у септембру у односу на август у просеку биле више за 0,2%. У оквиру тога, **цене непрерађене хране** су, вођене пре свега вишим ценама свежег меса, забележиле месечни раст од 0,3%, док је раст **цена прерађене хране** у септембру имао исту динамику као и претходна два месеца (0,2%).

Базна инфлација у Србији се у јуну вратила на једноцифрени ниво, а у септембру додатно успорила на 8,2%., чему је допринело слабљење трошковних притисака и ефекти заштравања монетарне политике. На месечном нивоу, цене производа и услуга у оквиру базне инфлације, први пут након три године, су у септембру забележиле смањење, које је износило **0,1%**, а чему су у највећој мери допринеле **ниже цене туристичких пакет-аранжмана**.

Према најновијим подацима РЗС-а, међугодишња инфлација у Србији се у октобру 2023. године спустила на једноцифрени ниво и износила је 8,5%, док је на месечном нивоу износила 0,3%.

Присутне су велике разлике у стопама инфлације међу земљама: од готово нулте стопе у Кини, до преко 50% у Турској и преко 100% у Аргентини. Ипак, већина земаља предвиђа повратак инфлације у границе циља у хоризонту пројекције, а као доминантан фактор успоравања инфлације наводе се нижи трошковни притисци, успорена домаћа тражња, висока база, као и ефекти досадашњег заштравања монетарних услова, док се као фактори који и даље подржавају инфлацију наводе затегнуто тржиште рада и отпорна базна инфлација.

Најповољнија кретања међу земљама региона у погледу инфлације бележе се у **Чешкој (у септембру 6,9%)**, где се очекује да се инфлација нађе у границама циља већ почетком 2024. године. Затим, иако је бележила највеће међугодишње стопе инфлације међу земљама региона (просечна инфлација у 2023. требало би да буде у распону 17,6-18,1%), **Мађарска** очекује повратак у границе циља почетком 2025. године. У **Пољској** се очекује повратак у границе циља нешто касније, средином 2025. године, док би просечна инфлација у 2023. требало да износи између 11,3% и 11,5% (у септембру је износила 8,2%). Након тога, повратак у границе циља у трећем кварталу 2025. године очекује **Румунија** (у септембру је инфлација износила 8,8% м.г.).

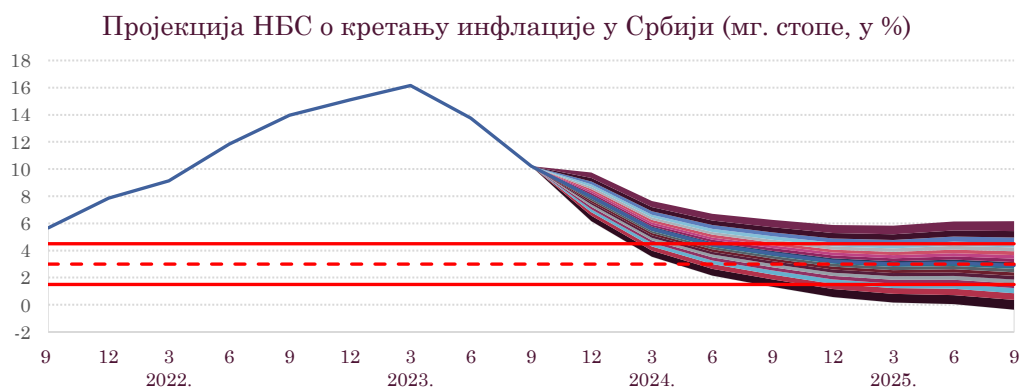
Инфлацији у **зони евра** је наставила да се креће силазном путањом и у септембру је износила **4,3% м.г.** (у **Немачкој и Италији је у септембру је износила 4,5% и 5,3%, респективно**). Иако је већ дуже време на једноцифреном нивоу, према пројекцији ЕЦБ-а, повратак инфлације на циљани ниво од 2% у зони евра неће се десити пре краја 2025. године.

Укупна инфлација у **САД** је у септембру износила **3,7% м.г.**, захваљујући даљем успоравању раста цена хране, као и цена индустријских производа и услуга. Према прогнозама ФЕД-а, у наредним годинама се очекује успоравање инфлације, које ће бити подржано ефикаснијим усклађивањем понуде и тражње на тржишту производа и услуга и тржишту рада, при чему се приближавање укупне и базне инфлације циљу од 2,0% не очекује пре 2026. године.

У земљама региона Западног Балкана су забележена дивергентна кретања међугодишње инфлације у протеклом периоду. У **Албанији и Босни и Херцеговини** инфлација је у септембру додатно успорена, на **4,1%**, а у **Северној Македонији** на **6,6% м.г.** У исто време, инфлација је у **Црној Гори** међугодишње повећана на **7,9%** у септембру, доминантно као последица поскупљења енергената.

Пројекција НБС је да ће се актуелно **успоравање међугодишње инфлације у Србији наставити** и да ће се она, након спуштања на ниво од **око 8% крајем ове године**, у **границе циља највероватније вратити средином наредне године**, а да ће се затим **приближити централној вредности циља крајем 2024. године**.

Неколико је **кључних фактора који ће доприносити опадајућој путањи међугодишње инфлације**: рестриктивни монетарни услови, пад инфлационих очекивања, смањење увозне инфлације, пад цена примарних пољопривредних производа и продубљивање негативног производног јаза.

Неизвесност у погледу кретања инфлације у највећој мери потиче од **фактора из међународног окружења**, а пре свега од геополитичких односа и изгледа за глобални привредни раст, као и њиховог утицаја на светске цене енергената и примарних производа. Након избијања **сукоба на Блиском истоку** ризици по основу геополитичких тензија су још израженији, док су по основу брзине смањења базне инфлације и степена заостравања монетарних политика водећих централних банака ризици смањени. **Неизвесност повећавају и успоравање привредног раста Кине** (имајући у виду њен значај за глобални привредни раст, трговину и финансијска тржишта), као и **раст цена сирове нафте на светском тржишту**.

Када је реч о факторима из **домаћег окружења**, ризици у погледу кретања инфлације се односе на висину прилива по основу СДИ, исход наредне пољопривредне сезоне, темпо реализације улагања у инфраструктуру и сектор енергетике, као и на брзину опоравка производње угља.

III. ПОЉОПРИВРЕДА

Сезона је жетве соје, сунцокрета, кукуруза, вађења шећерне репе и бербе воћа и грожђа и убирања повртарских биљних врста.

Пред ратарима је велики посао: сетва озимих усева и основна обрада и припрема земљишта за пролећне биљне врсте.

Ратаре очекују високи трошкови сетве, првенствено због високе цене дизел горива и семена.

У односу на прошлу годину очекују се већи приноси кукуруза, сунцокрета, соје, шећерне репе, а слабији род воћа.

Силазни ценовни тренд примарних пољопривредних производа .

На нивоу 2023. очекује се пораст пољопривредне производње Републике Србије између 10,0 и 11,0 %, у односу на прошлогодишњу.

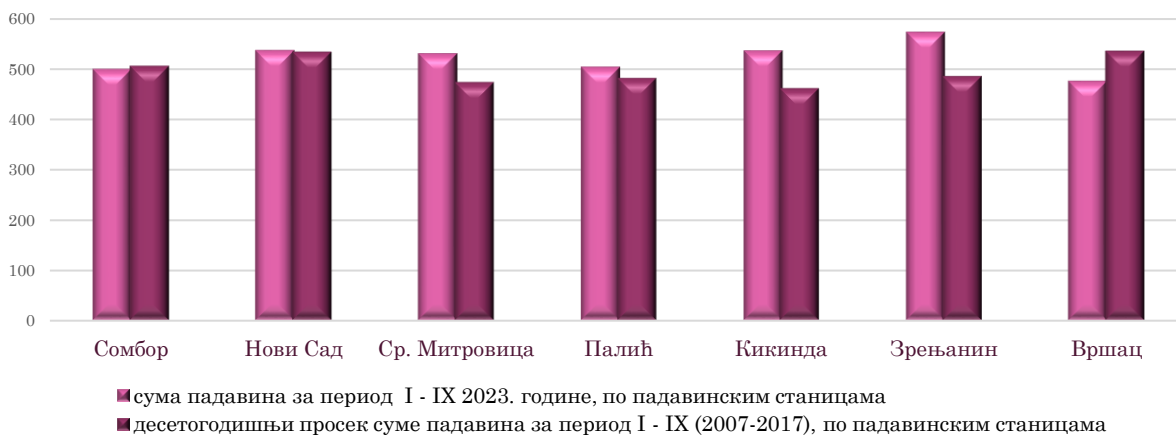
Агрометеоролошки услови

Према подацима Републичког Хидрометеоролошког завода Србије (РХМЗ), **септембар 2023. године обележило је значајно топлије време** од уобичајеног за ово доба године, уз повремену појаву падавина. Топлотни услови током септембра били су повољни за коначне фазе зрења ратарских култура, воћа, поврћа и грожђа.

Значајне падавине регистроване су средином прве, друге и треће декаде. Локално је било и временских непогода праћених обилним падавинама, градом и олујним ветром.

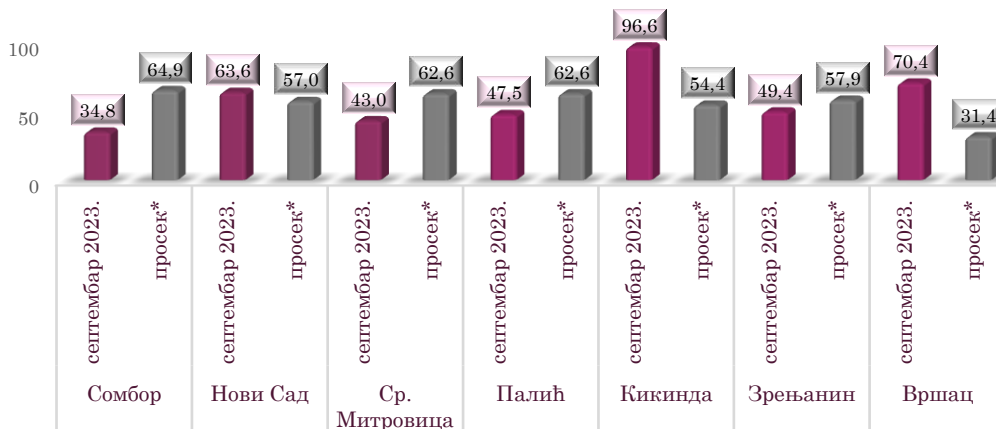
У периоду јануар - септембар 2023. године измерено је, зависно од падавинске станице, између 88,0% (Вршац) и 118,0% (Зрењанин) од десетогодишње просечне вредности суме падавина за период јануар - септембар (2007-2017).

Сума падавина за период јануар - септембар на подручју АП Војводине

Проценат падавина у септембру 2023. у односу на десетогодишњи просек кретао се од 53,6% (падавинска станица Сомбор) до 177,5% у Кикинди, где је измерено 96,6 милиметара воденог талога.

Количина падавина према падавинским станицама у Војводини (у mm)

Биљна производња

Временски услови током септембра омогућавали су да се углавном нормално, само понегде са краћим прекидима услед обилних киша, обављају послови на берби воћа, поврћа, грожђа, кукуруза, вађењу шећерне репе, жетви соје, сунцокрета, припреми земљишта за сетву озимих усева, сетви уљане репице, луцерке, озиме ражи, грахорица, сточног грашка, сетви поврћа и ђубрења повртњака, заштити купусњача, обради земљишта, копању јама за садњу у воћњацима.

Захваљујући погодним временским условима за озиме биљне врсте, у АП Војводини је остварена производња пшенице од близу **2,2 милиона тона**, што је за **17,6% више** у односу на производњу остварену прошле године. Осим повећања површине засејане пшеницом од 9,5%, већој производњи допринео је и **принос већи за 7,4%** од приноса оствареног у 2022. години.

Према проценама стручњака, очекује се изузетно плодна јесен када су у питању ратарске културе, као и знатно већи приноси кукуруза, сунцокрета, шећерне репе и соје, у односу на претходну годину која је изузетно подбацила услед велике суше праћене жегом. **Процена је да ће у Војводини остварена производња кукуруза бити већа за 66,5%, соје за 52,4%, а сунцокрета за 11,5%, мг.**

Сетва на ораницама је почела у септембру, првенствено уљане репице и крмних биљака. Сетва озимих култура је на прагу, пред ратарима је велики изазов, скуп репроматеријал, ниске цене пољопривредних производа, што изузетно отежава финансирање јесење сетве.

Приноси **воћа** ће ове године бити **мањи од прошлогодишњих** услед лоших временских прилика за воће. У децембру 2022. године и јануару ове године биле су високе температуре, наступило је хладно и кишно пролеће, пролећни мразеви, што је осујетило оплодњу. Лето је било обележено временским непогодама (ветар, град, жега), када су страдали и објекти и усеви. У војвођанским воћњацима ће се убрати **јабука мање за 19,1%**, из разлога што се очекује принос од 20 тона по хектару, док је прошле године постигнут принос од 25,4 тоне по хектару. **Шљиве** су ове године слабо родиле, па је **очекивани принос од 7,6 t/ha за 16,5% испод прошлогодишњег**. **Грожђа** ће војвођански виноградарии убрати мање за 8,8%, како због мањег приноса (7,1%), тако и због искрчених 1,6% површина под виноградима.

Површине, остварени/очекивани приноси и производња на територији АП Војводине у 2023. години

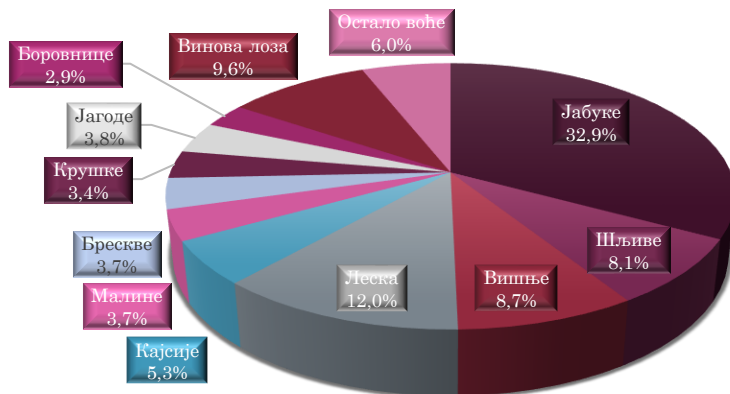
	Површина (ha)	Индекс површине 2023/22.	Принос (t/ha)	Индекс приноса 2023/22.	Производња (t)	Индекс производње 2023/22	Учешће АПВ у укупним површинама РС (%)
Пшеница	375.395	109,5	5,8	107,4	2.169.172	117,6	55,0
Кукуруз	507.494	93,3	7,8	169,6	3.971.950	166,5	55,0
Шећерна репа	40.378	120,5	49,6	105,5	2.003.911	122,7	96,9
Сунцокрет	214.311	96,4	2,9	116,0	629.860	111,5	89,2
Соја	187.976	89,1	2,9	107,6	541.371	152,4	89,1
Јабукe	8.143	101,5	20,0	78,7	163.169	80,9	29,7
Шљиве	1.985	100,6	7,6	83,5	15.155	84,2	2,7
Грожђе	3.068	98,4	7,9	92,9	24.305	91,2	15,4

ПРИВРЕДНА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

У Војводини се воће гаји на око 24.000 ha уз доминантно учешће **јабуке (32,9%)**, која бележи континуирао повећање површине од 2014. године. **Леска** се са 12% заузима површине налази на другом месту, док је **под виновом лозом 9,6% површине**.

Површине под воћем у АП Војводини у 2023. години

*Под осталим воћем обухваћене су: трешње, дуње, нектарине, орах и кушине.

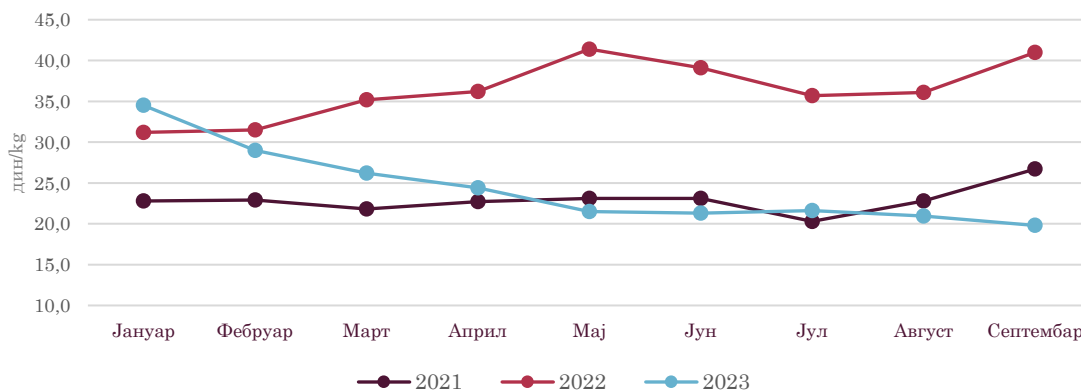
Према пројекцији НБС-а, а на основу података РЗС-а, **претпоставља се да ће овогодишња пољопривредна сезона бити просечна, тј. за 10-11% већа од прошлогодишње**. За наредне године НБС претпоставља наставак благог раста пољопривреде, као резултат модернизације опреме и веће примене агротехничких мера и квалитетнијих семена и минералних ђубрива.

Цене примарних пољопривредних производа

У септемру 2023. су цене свих примарних пољопривредних производа забележиле **пад у односу на претходни месец**.

Цена пшенице на домаћем тржишту (као и на светском) значајно је мања ове године у односу на претходну. Пондер цена пшенице у септембру 2023. године (19,8 дин/kg без ПДВ-а) мања је за 51,7% у поређењу са ценом пшенице у истом месецу 2022. године, када се хлебно зрно плаћало 37,5 дин/kg, без ПДВ-а.

Кретање цене пшенице на Продуктној берзи, без ПДВ-а

Током периода јануар - септембар ове године **меркантилни кукуруз** је забележио **значајан пад цене**. Цена је од почетка године имала силазни тренд, изузев у јулу,

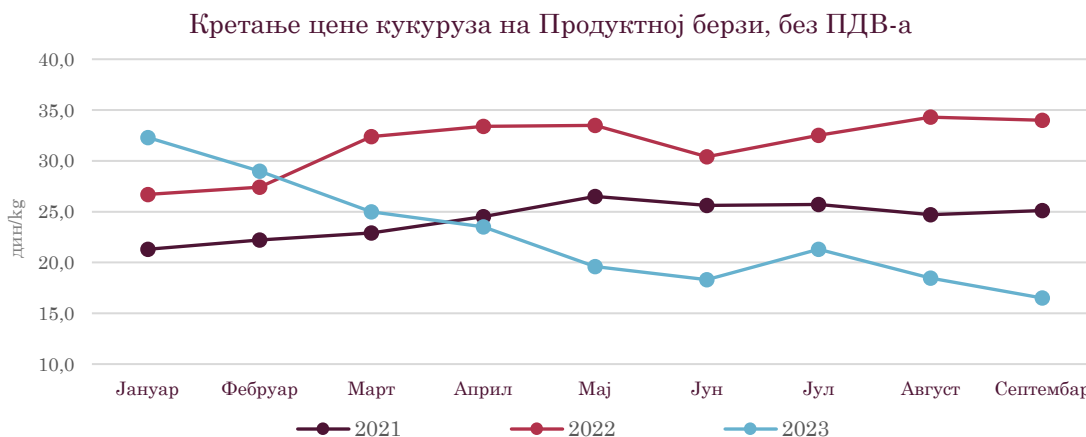

када је цена кукуруза на кратко била за 3 динара већа него у претходном месецу, али је већ у августу била нижа, а у септембру достигла овогодишњи минимум, 16,5 дин/kg.

Упоредне цене кукуруза по месецима (пондерисана цена, без ПДВ-а)

	2021 дин/kg	2022 дин/kg	Индекс 2022/21	2023 дин/kg	Индекс 2023/22
Јануар	21,3	26,7	125,6	32,3	121,0
Фебруар	22,2	27,4	123,5	29,0	105,8
Март	22,9	32,4	141,1	25,0	77,2
Април	24,5	33,4	136,5	23,5	70,4
Мај	26,5	33,5	126,5	19,6	58,5
Јун	25,6	30,4	118,8	18,3	60,2
Јул	25,7	32,5	126,7	21,3	65,5
Август	24,7	34,3	138,9	18,5	53,8
Септембар	25,1	34,0	135,5	16,5	48,5

У поређењу са септембром 2022. године када се килограм меркантилног кукуруза прометовао за 34,0 дин/kg, овог септембра му је **цена мања за 51,5%**.

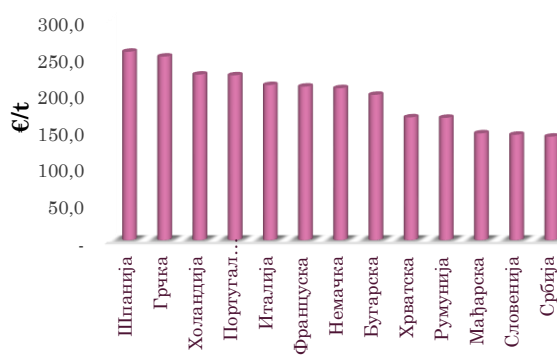
У земљама Европске уније разнолике су цене житарица. Од посматраних држава ЕУ, **пшеница је најскупља у Грчкој** (септембарска цена је 270,0 €/t), док је **најјефтинија у Мађарској** (168,4€/t). У Србији цена пшенице износи 169,2 €/t.

Кукуруз је у септембру најскупљи био у Шпанији (256,6 €/t), **најјефтинији у Словенији** (143,6€/t), док му је у Србији цена износила 141,0 €/t.

Цена пшенице у земљама ЕУ и Србији
25.09.2023 - 30.09.2023.

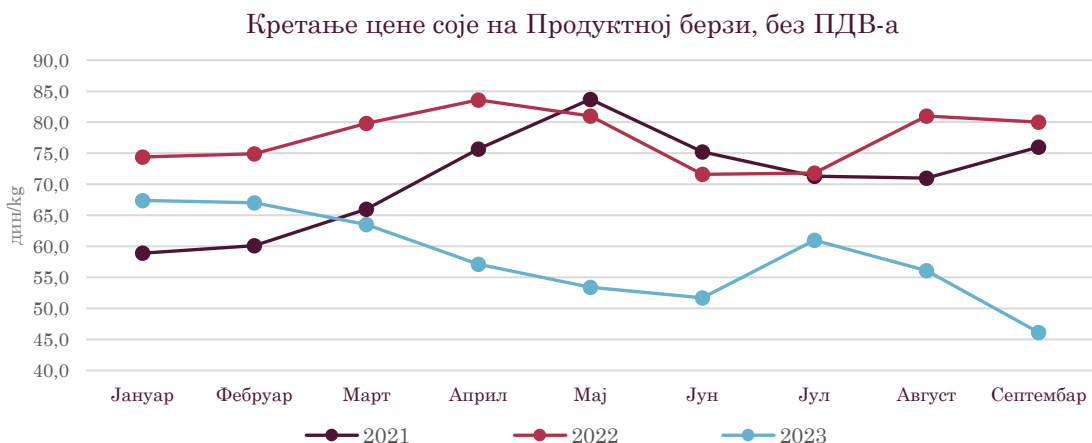

Цена кукуруза у земљама ЕУ и Србији
25.09.2023 - 30.09.2023.

Код **соје је**, такође, присутан **силазни ценовни тренд** од почетка године, са изузећем јула, када јој је цена била 61,0 дин/kg, што је за 9,0 динара више него у јуну. Пондер цена соје у септембру 2023. године (46,2 дин/kg без ПДВ-а) мања је за 42,3% у поређењу са ценом соје у истом месецу 2022. године (80,0 дин/kg, без ПДВ-а). Почетак жетве соје у септембру доноси смањену заинтересованост купаца на тржишту, а током целе ове године бележи се велики увоз сојиног зрна.

Цене кукуруза, пшенице и соје на домаћем тржишту и на иноберзама, крајем септембра 2023. године¹

	последња	Н	М	Г	У жетви
Кукуруз (дин/kg)	15,70	2,36%	11,46%	113,38%	-
Пшеница (дин/kg)	20,00	0,00%	0,00%	92,50%	8,20%
Соја (дин/kg)	45,70	0,66%	21,44%	73,96%	-
Кукуруз последња		Д	Н	М	1Г
CBOT (\$/t)	192,28	-1,07%	-2,70%	-2,05%	37,26%
MGEX (\$/t)	181,67	-1,11%	-2,08%	9,49%	46,03%
Euronext (€/t)	210,25	0,71%	-0,95%	2,50%	61,24%
Пшеница последња		Д	Н	М	1Г
CBOT (\$/t)	212,60	0,14%	-0,52%	1,63%	56,11%
Kansas (\$/t)	251,70	1,37%	3,71%	7,65%	42,48%
MGEX (\$/t)	226,65	1,46%	3,83%	9,27%	51,23%
Euronext (€/t)	239,50	0,63%	-1,36%	-4,49%	47,70%
Соја последња		Д	Н	М	1Г
CBOT (\$/t)	477,82	0,22%	-0,52%	7,29%	8,32%
MGEX (\$/t)	453,63	0,34%	0,23%	12,83%	10,68%

Цене прехранбених производа

Цене хране и безалкохолних пића су у септембру 2023. године биле веће за 14,4% у односу на цене из истог месеца 2022. године, а за 0,2% веће у поређењу са претходним месецом. У односу на септембар 2022. године цене свих прехранбених производа бележе раст, а највише су поскупели поврће (за 26,7%), млеко, сир и јаја (20,2%) и риба (13,3%). Потрошачи за алкохолна пића, минералну воду, безалкохолна пића и сокове у Србији издвајају за 12,7% више средстава него у истом месецу 2022. године. У односу на претходни месец ниже су цене поврћа за 2,5%, што је сезонског карактера, али су, неочекивано, цене воћа порасле за 2,3%.

¹ Приказане су последње цене и процентуална промена цена на дневном (Д), недељном (Н), месечном (М) и годишњем нивоу (Г), односно цене у жетви у односу на последње цене.

Сточарство

У кланицама регистрованим на територији АП Војводине, према последњим објављеним подацима РС-а, у првих осам месеци 2023. године **заклано је више живине** (за 8,5%), а **мање свиња** (за 2,4%), **говеда** (за 4,2%) и **оваца** (за 16,4%) у односу на исти период 2022. године.

Укупна нето маса живине заклане у Војводини у првих осам месеци 2023. године **већа је за 13,2%**, док је **нето маса мања код оваца за 21,8%**, **свиња за 1,7%** и **говеда за 0,9%**, у поређењу са истим периодом претходне године.

Клање стоке у кланицама у Војводини

		I-VIII 2023.	Индекс I – VIII 2023 I – VIII 2022
Говеда	Број	35.892	95,8
	Нето маса (t)	9.852	99,1
Свиње	Број	743.350	97,6
	Нето маса (t)	58.867	98,3
Овце	Број	67.322	83,6
	Нето маса (t)	1.127	78,2
Живина	Број	28.338.099	108,5
	Нето маса (t)	51.878	113,2

Просечне откупне цене живе стоке у септембру 2023. године су биле разнолике на појединим сточним пијацама. Понуда **товне јунади** је била слаба, а доминантна цена товне јунади телесне масе преко 480 килограма је била на прошломесечном нивоу (330 динара за килограм).

Обим понуде **прасади** на сточним пијацама је био слаб, на шта је утицала регистрована болест **афричке куге свиња** на одређеним подручјима. Прасад телесне масе 16-25 килограма се продавала по доминантној цени од 350 динара за килограм. **Товљеници** масе од 80 до 120 килограма, уз слабију понуду, откупљивани су по цени од 250 дин/kg.

Јагњад се, уз солидну понуду у септембру, продавала по цени од 360 - 450 дин/kg.

Овце су се могле купити по цени која је најчешће варијала између 170 и 200 дин/kg, али је понуда била слаба.

Шумарство

Обим радова на **производњи дрвних сортимената у Републици Србији** у периоду од јануара до августа месеца 2023. године износио је 1.578.505 m³, што је у односу на исти период прошле године **мање за 1,1%**, док је у **Војводини производња дрвних сортимената** износила 454.681 m³ и **већа је за 3,6%** мг. Обим радова у АП Војводини чинио је 28,8% од укупних радова на производњи дрвних сортимената у Републици Србији.

IV. ИНДУСТРИЈА

У периоду јануар - септембар 2023. године, индустријска производња Републике Србије остварила је међугодишњи раст од 2,4%, док је у АП Војводини забележен раст од 3,6% мг.

Међугодишњем повећању индустријске производње АП Војводине, у првих девет месеци 2023. године, допринео је раст производње у сектору Прерађивачке индустрије, од 2,7%, и Енергетском сектору, од 48,6%, док сектор Рударство бележи пад производње од 1,4% мг.

Посматрано по областима делатности, највећи утицај на међугодишњи раст индустрије Војводине имале су Производња основних фармацеутских производа и препарата и Производња рачунара, електронских и оптичких производа.

У периоду јануар - септембар 2023. године, раст индустријске производње забележен је у пет управних округа АП Војводине, а највећи раст забележио је Јужнобанатски округ, од 6,4% мг.

Залихе готових производа у индустрији АП Војводине, у септембру 2023. године су повећане за 2,2% у поређењу са истим месецом претходне године.

Упркос повећаној неизвесности у међународном окружењу, као и слабијој спољној тражњи наших најзначајнијих спољнотрговинских партнера, **очекује се стабилан међугодишњи раст индустријске производње Републике Србије до краја 2023. године**, као резултат активирања нових производних капацитета, али и под утицајем ниже базе из претходне године, поготово у прерађивачкој индустрији.

У првих девет месеци 2023. године, међугодишњи раст индустријске производње Републике Србије од 2,4% вођен је већим физичким обимом производње електричне енергије, од 15,0% м.г., као резултат стабилизације производних процеса али и ниже базе из истог периода прошле године. Наиме, након проблема крајем 2021. и почетком 2022. који су условили смањење производње угља и последично струје, у 2023. је стабилизација електроенергетског система (делом остварена и повећањем увоза угља) резултирала растом производње струје, уз највећи допринос расту обима индустријске производње. Поред тога, **сектор Рударство бележи виши ниво производње за 1,7% м.г.** (услед веће експлоатације руда метала), док је **обим производње Прерађивачке индустрије готово непромењен (-0,1% м.г.)**. Пад обима производње прерађивачке индустрије, највећим делом последица је **мање производње металних производа (осим машина)**, затим кокса и деривата нафте, папира, као и производа хемијске индустрије. С друге стране, захваљујући знатним улагањима у постојеће производне капацитете и њихово проширење, првенствено у аутомобилској индустрији, ове области наше прерађивачке активности успевају да одрже стабилне и релативно високе стопе раста и у овом турбулентном периоду. Производња моторних возила и приколица у девет месеци 2023. на м.г. нивоу већа је за 14,2%, производња машина и опреме за 11,7%, а електричне опреме и рачунара и електронских производа за 3,2% и 52,4%, респективно. Реч је о областима прерађивачке индустрије које је карактерисао пораст обима производње и у претходне две године.

Посматрано по областима делатности, међугодишње **повећање обима индустријске производње** забележено је **код 11 области делатности (учешће од 57,8% у укупној индустрији)**, а највећи утицај на раст имале су: Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација (раст од 15% м.г., допринос 1,3 п.п.), Производња основних фармацеутских производа и препарата (раст од 13,8% м.г., допринос 1,1 п.п.), Производња моторних возила и приколица (раст од 14,2% м.г., допринос 0,9 п.п.) и Експлоатација руда метала (раст од 13,7% м.г., допринос 0,9 п.п.).

Посматрано само у септембру 2023. године, индустријска производња Републике Србије бележи раст од 3,0% у односу на септембар 2022. године, услед **повећане активности у сва три сектора**, и то сектору **Прерађивачка индустрија (за 3,0% м.г.)**, сектору **Енергетике (3,9% м.г.)** и у сектору **Рударство (1,1% м.г.)**. Смањена спољна тражња одразила се на динамику прерађивачке индустрије у претходном периоду, пре свега у извозно оријентисаним делатностима. Међутим, производња овог сектора током јуна је изашла из негативне зоне, уз наставак позитивних кретања, те је током септембра ниво производње повећан. Посматрано по областима делатности, у септембру 2023. године у односу на септембар прошле године, међугодишње **повећање физичког обима производње забележено је код 13 области** (учешће од 54% у укупној индустрији), а највећи утицај на раст имале су: Производња прехранбених производа, Производња основних фармацеутских производа и препарата, Производња основних метала, Производња електричне енергије и Производња рачунара, електронских и оптичких производа.

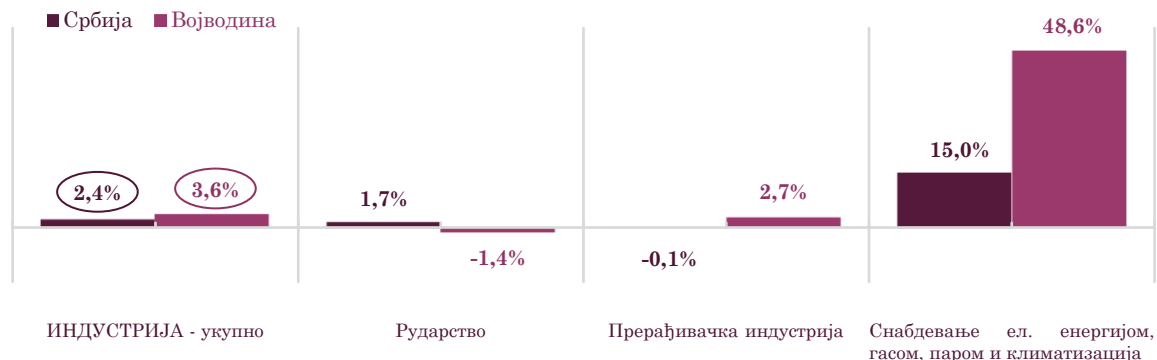

Упркос свим изазовима, **тренд укупне индустријске производње**, како у Србији, тако и на нивоу Војводине, протеклих година има **благо растући смер кретања**. У односу на просек 2022. године, индустријска производња је у септембру 2023. године, на републичком нивоу била већа за 3,1%, а на покрајинском нивоу за 7,4%.

Индустријска производња AP Војводине је у периоду јануар - септембар 2023. године, у поређењу са истим периодом 2022. године, забележила раст од 3,6%, вођен, пре свега, растом у сектору Прерађивачке индустрије, од 2,7% мг. (допринос 2,6 п.п.), а потом и у Енергетском сектору, раст од 48,6% мг. (допринос 0,7 п.п.), док сектор Рударство бележи пад од 1,4% мг. (допринос -0,05 п.п.).

Стопе раста индустрије у Србији и Војводини, укупно и по секторима делатности, јануар - септембар 2023. године

Само у септембру 2023. године, посматрано по секторима делатности, забележен је међугодишњи раст у сва три сектора индустрије AP Војводине, и то у сектору Рударство (1,5%), у сектору Прерађивачка индустрија (5,0%) и Енергетском сектору (24,0%), што је резултирало укупним **растом индустријске производње AP Војводине од 5,3% у односу на септембар 2022. године**.

Прерађивачка индустрија је доминантан сектор у индустрији AP Војводине, са учешћем од 95,3% у првих девет месеци 2023. године, наспрам сектора Рударство и Енергетског сектора, који су чинили тек 3,3% и 1,4% укупне индустрије Покрајине, респективно.

ПРИВРЕДНА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

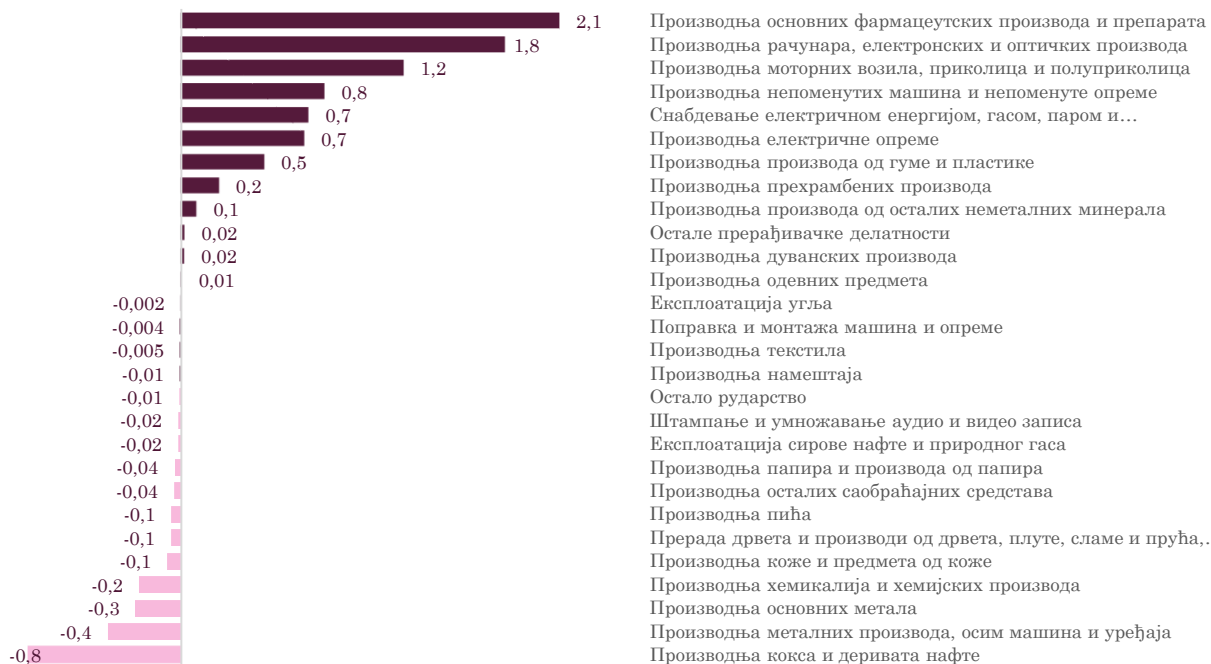
Индустрија Војводине по секторима делатности (мг. стопе раста у %, доприноси расту у п.п.)

Посматрано по областима делатности, међугодишње повећање физичког обима индустријске производње Војводине, у првих девет месеци 2023. године, забележено је у **12 области** (са учешћем од 67,4% у структури индустријске производње), а **највећи утицај на раст** имале су: Производња основних фармацеутских производа и препарата (мг. раст 13,3%, допринос 2,1 п.п.), Производња рачунара, електронских и оптичких производа (мг. раст 179,8%, допринос 1,8 п.п.), Производња моторних возила и приколица (мг. раст 17,9%, допринос 1,2 п.п.), Производња машина и опреме, на другом месту непоменуте (мг. раст 14,8%, допринос 0,8 п.п.) и Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација (мг. раст 48,6%, допринос 0,7 п.п.).

Највећи негативан допринос расту индустријске производње Покрајине у посматраном периоду потекао је од: Производње кокса и деривата нафте (мг. пад 5,4%, допринос -0,8 п.п.), Производње металних производа, осим машина (мг. пад 14,0%, допринос -0,4 п.п.), Производње основних метала (мг. пад 12,2%, допринос -0,3 п.п.) и Производње хемикалија и хемијских производа (мг. пад 6,9%, допринос -0,2 п.п.).

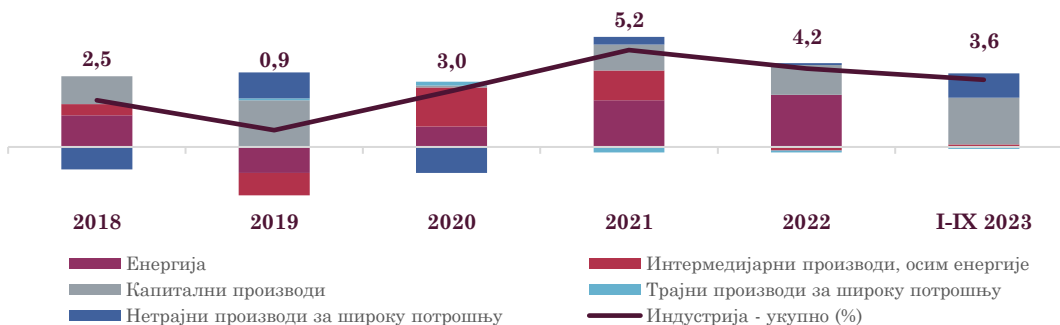
Доприноси међугодишњој стопи раста укупне индустрије Војводине по областима делатности (у п.п.), јануар - септембар 2023. године

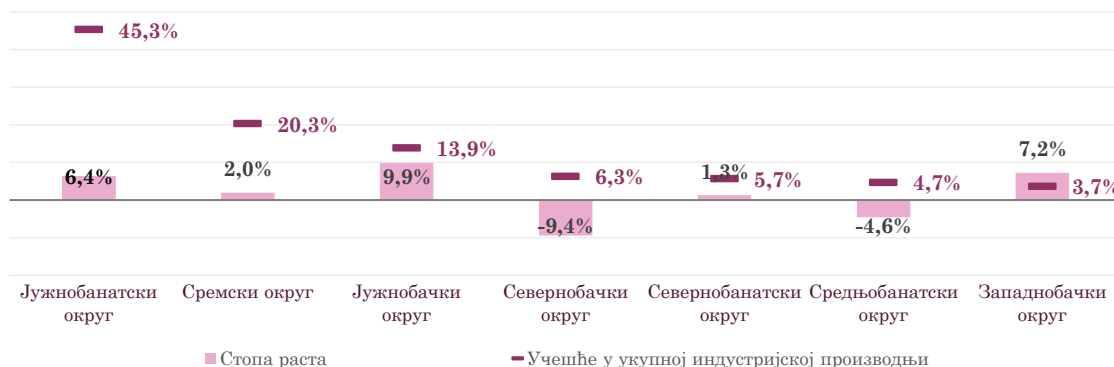
Посматрано по наменским групама, раст индустријске производње АП Војводине је, у периоду јануар - септембар 2023. године, забележен код **Капиталних производа** (мг. раст 16,1%, допринос 2,5 п.п.), **Нетрајних производа за широку потрошњу** (мг. раст 3,8%, допринос 1,3 п.п.), **Интермедијарних производа, осим енергије** (мг. раст 0,3%, допринос 0,1 п.п.) и **Енергије** (мг. раст 0,2%, допринос од 0,04 п.п.), док је пад обима производње забележен код **Трајних производа за широку потрошњу** (мг. пад 8,5%, допринос -0,1 п.п.)

Индустрија Војводине по намени
(мг. стопе раста у %, доприноси расту у п.п)

Посматрано по управним окрузима АП Војводине, у првих девет месеци 2023. године, међугодишњи **раст индустријске производње је забележен у пет управних округа**, док је у преостала два забележено смањење обима индустријске производње. **Највећи утицај на међугодишњи раст укупне индустрије АП Војводине имао је раст индустрије Јужнобанатског округа (6,4% мг., допринос 2,9 п.п.), а затим Јужнобачког округа (9,9% мг., допринос 1,4 п.п.).** С друге стране, негативан допринос потекао је од **међугодишњег пада индустријске производње у Севернобачком округу (-9,4% мг., допринос -0,6 п.п.) и Средњобанатском управном округу (-4,6% мг., допринос -0,2 п.п.).**

Индустрија Војводине по окрузима, јануар - септембар 2023. године
(мг. стопе раста и учешћа у укупној индустрији)

Међугодишње повећање индустријске производње Јужнобанатског округа највише је подстакнуто међугодишњим повећањем обима Производње електричне опреме (мг. раст од 41,9%, допринос 5,2 п.п.), затим Производње основних фармацеутских производа и препарата (мг. раст од 13,8%, допринос 4,8 п.п.) и Снабдевања електричном енергијом, гасом, паром и климатизација (мг. раст од 85,8%, допринос 1,9 п.п.).

Посматрано по учешћу у укупној индустријској производњи АП Војводине, у периоду јануар - септембар 2023. године, Јужнобанатски округ има доминантно учешће од 45,3%, следи Сремски управни округ са учешћем од 20,3% и Јужнобачки управни округ са учешћем од 13,9%. Преостала четири округа заједно учествују у индустријској производњи Војводине са укупно 20,5%.

На крају септембра 2023. године, у односу на септембар 2022. године, **залихе готових производа у индустрији Републике Србије повећане су за 5,1%, а у индустрији АП Војводине за 2,2%.** Посматрано по наменским групама, у индустрији АП Војводине смањене су залихе код Капиталних производа (-15,1% мг.), Енергије (-8,8% мг.) и Интермедијарних производа, осим енергије (-3,4% мг.), док међугодишње повећање залиха бележе Нетрајни производи за широку потрошњу (16,1%) и Трајних производа за широку потрошњу (12,9%).

V. ГРАЂЕВИНАРСТВО

Сектор грађевинарства у Републици Србији, у првих девет месеци 2023. године, бележи већу активност међугодишње посматрано. Вредност изведених грађевинских радова на територији Републике Србије повећана је за 11,6%, док је вредност радова изведених на територији Војводине повећана за 37,0%, у сталним ценама.

Само у трећем кварталу 2023. године, у односу на исти квартал прошле године, вредност изведених грађевинских радова на територији Републике Србије повећана је за 15,8%, док је вредност радова изведених на територији АП Војводине повећана за чак 54,4%, у сталним ценама.

Посматрано према врсти грађевина, вредност изведених радова на зградама у АП Војводини је, у првих девет месеци 2023. године, у сталним ценама смањена за 17,5% мг., док је вредност изведених радова на осталим грађевинама повећана за 71,1% мг.

У првих девет месеци 2023. године, у Републици Србији је издата 21.581 грађевинска дозвола, што је за 2,7% више у односу на исти период 2022. године. Од тога је у АП Војводини издато 8.567 грађевинских дозвола (39,7%), што је више за 4,9% мг.

У АП Војводини је у првих девет месеци 2023. године пријављена изградња 7.769 станова (за 15,6% мање него у истом периоду претходне године).

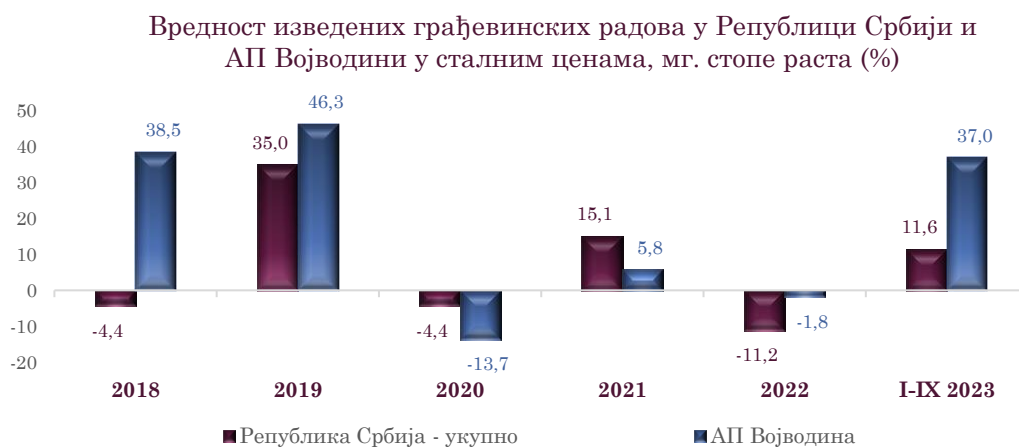

Грађевинска активност Републике Србије је у првих девет месеци 2023. године, посматрана преко индикатора укупна вредност изведених радова извођача из Републике Србије (**и у Србији и у иностранству**), забележила кумулативни **раст од 10,6% у сталним ценама** у односу на исти период прошле године (16,1% у текућим ценама).

Вредност радова извођача из Републике Србије изведених **само у Републици Србији повећана је за 11,6% мг. у сталним ценама**, а као последица раста производње грађевинског материјала, приватних инвестиција, улагања у инфраструктурне пројекте, а делом и због ниже базе у 2022. години. С друге стране, вредност радова извођача из Републике Србије изведених **у иностранству смањена је за 19,6% мг. у сталним ценама у првих девет месеци ове године**.

Посматрано **према врсти грађевина**, изражено у сталним ценама, вредност радова изведених **на зградама смањена је за 1,4%**, док је **на осталим грађевинама повећана за 19,2%** у периоду јануар - септембар 2023. године у поређењу са истим периодом 2022. године.

Грађевинска активност **на територији АП Војводине је у првих девет месеци 2023. године**, у односу исти период 2022. године, забележила **раст од 37,0% у сталним ценама** (43,9% у текућим ценама). Вредност радова изведених **на зградама смањена је за 17,5% мг.**, док је вредност радова изведених **на осталим грађевинама повећана за 71,1%**. Највећи раст вредности забележен је на модернизацији **пруге Стара Пазова - Нови Сад**, изградњи **аутопута Рума - Шабац** и изградњи **Фрушкогорског коридора**.

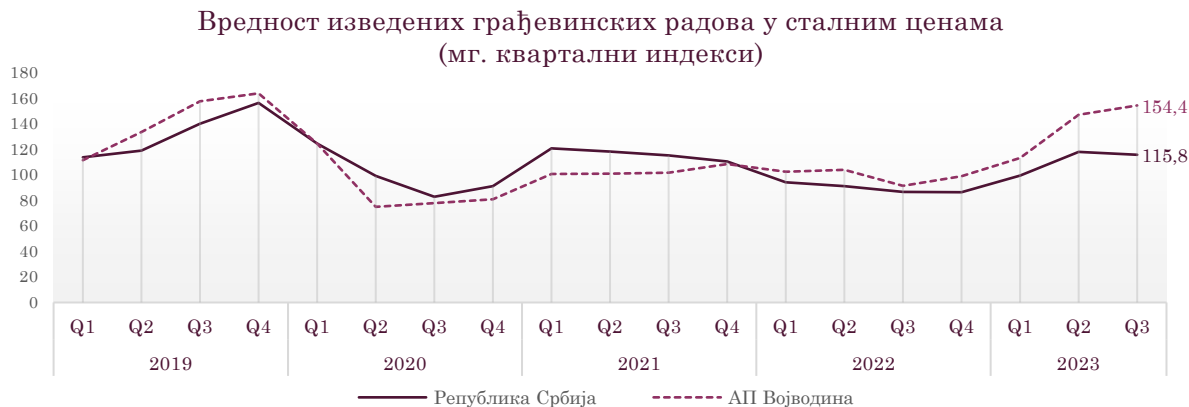
Само у трећем кварталу 2023. године грађевинска активност Републике Србије, према вредности изведених радова извођача из Републике Србије укупно (**и у Србији и у иностранству**), **повећана је за 12,7% у сталним ценама** (16,1% у текућим ценама) у односу на исти квартал прошле године.

Од укупне вредности грађевинских радова у трећем кварталу 2023. године, **на територији Републике Србије изведено је 97,6%**, док је преосталих **2,4%** изведено на градилиштима у иностранству. Вредност радова изведених **на територији Републике Србије повећана је за 15,8% мг. у сталним ценама** (19,3% мг. у текућим ценама), док је вредност радова изведених **у иностранству смањена за 45,7% мг. у сталним ценама** (у текућим ценама за 44,1% мг.).

Вредност грађевинских радова у Србији, изражена у сталним ценама, **виша је** у трећем кварталу ове године, у односу на исти квартал прошле године, **за 3,1% на зградама**, а **за 22,3% на осталим грађевинама** (саобраћајнице, цевоводи, сложене индустријске грађевине и сл.).

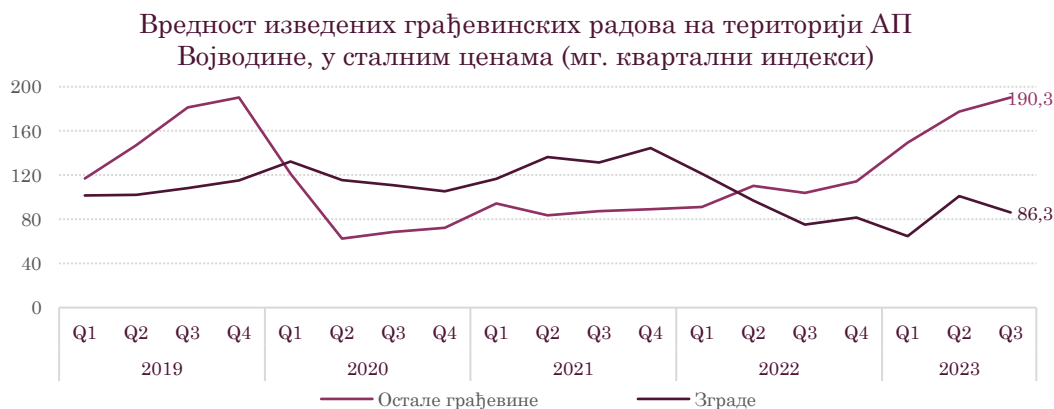
Грађевинска активност АП Војводине је, посматрано само у трећем кварталу 2023. године у односу на исти период прошле године, забележила **раст од 54,4% у сталним ценама** (59,0% у текућим ценама).

Војводина је истовремено и регион Републике Србије у којем је забележен највећи међугодишњи раст грађевинске активности у трећем кварталу 2023. године. Грађевинска активност је **порасла још и у Београдском региону** (за 12,1% у односу на трећи квартал прошле године) и у **Региону Јужне и Источне Србије** (за 2,4%), док је **опала једино у Региону Шумадије и Западне Србије** (за 5,0% мг.).

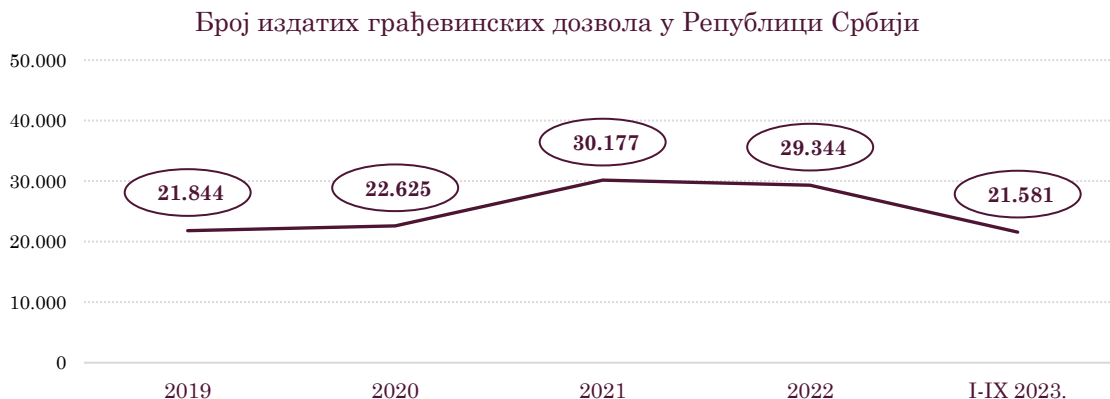

У Војводини је у трећем кварталу 2023. године, у односу на исти квартал прошле године, вредност изведених радова **на зградама смањена за 13,7%** у сталним ценама, док је **на осталим грађевинама повећана за чак 90,3%** (услед завршетка радова на изградњи аутопута Рума - Шабац и изградње Фрушкогорског коридора).

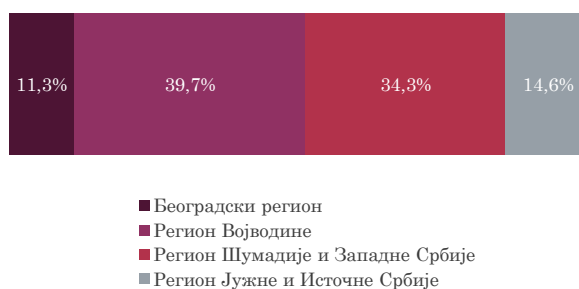

У првих девет месеци 2023. године, у Републици Србији је издата 21.581 грађевинска дозвола, што је за 569 дозвола, односно за 2,7% више у односу на исти период претходне године. Само у септембру ове године, у Србији је издато 3.113 грађевинских дозвола, што представља повећање од 7,9% у поређењу са истим месецом 2022. године.

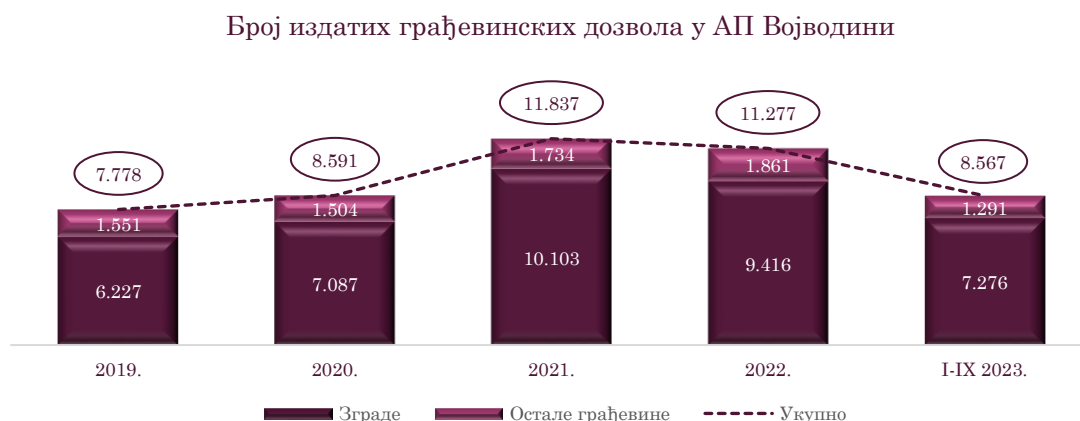

Посматрано по регионима, у првих девет месеци 2023. године, **највише грађевинских дозвола издато је у Региону Војводине (8.567, тј. 39,7% од укупно издатих)**. Следи Регион Шумадије и Западне Србије (7.408 издатих дозвола или 34,3%), затим Регион Јужне и Источне Србије (3.160 или 14,6%), док је **најмање дозвола у посматраном периоду издато у Београдском региону (2.446 или 11,3%)**.

Удео издатих грађевинских дозвола по регионима Републике Србије, јануар - септембар 2023. године

У Војводини је у првих девет месеци 2023. године издато за 4,9% грађевинских дозвола више него у истом периоду 2022. године. Од укупног броја издатих дозвола, 84,9% је издато за зграде, а 15,1% за остале грађевине. Ако се посматрају само зграде, 81,9% дозвола издато је за стамбене зграде, а 18,1% за нестамбене зграде, док се код осталих грађевина највећи део издатих дозвола односи на цевоводе, комуникационе и електричне водове (69,3%).

Према грађевинским дозволама издатим током периода јануар - септембар 2023. године, у Војводини је пријављена изградња **7.769** станова (за **15,6%** мање у односу на исти период 2022. године), **просечне површине 75,1 m² по стану**. Највећи број пријављене изградње станова је у стамбеним зградама новоградње (95,5%), и то оним које броје три или више станова (85,7%, просечне површине 63,2 m²), 12,7% станова пријављено за изградњу у стамбеним зградама са једним станом (просечне површине 147,2 m²), а најмање станова (1,6%) је пријављено за изградњу у стамбеним зградама новоградње које броје два стана (просечне површине 112,9 m²).

Предвиђена вредност **радова новоградње** у АП Војводини у првих девет месеци 2023. године износила је **82,6% од укупно предвиђене вредности грађевинских радова у АП Војводини** у истом периоду. Посматрано према управним окрузима АП Војводине, највећа грађевинска активност очекује се у Јужнобанатском (29,7%), а потом у Јужнобачком (27,3%) и Сремском округу (24,1%).

Предвиђена вредност грађевинских радова према управним окрузима
АП Војводине и врсти радова, јануар - септембар 2023. године
(у хиљ. РСД)

VI. ПРОМЕТ РОБЕ У ТРГОВИНИ НА МАЛО

Промет робе у трговини на мало у првих девет месеци 2023. године, у односу на исти период 2022. године, смањен је у Републици Србији за 3,9% у сталним ценама, а повећан за 8,3% у текућим ценама.

Промет робе у трговини на мало АП Војводине, у истом периоду, забележио је смањење од 2,7% у сталним ценама, односно повећање од 10,0% у текућим ценама.

У септембру 2023. године, у односу на исти месец претходне године, промет робе у трговини на мало у Војводини био је већи за 2,6% у сталним ценама, односно 12,0% у текућим ценама.

У односу на просечан ниво промета робе у трговини на мало АП Војводине у 2022. години, у септембру 2023. године, промет робе у трговини на мало АП Војводине био је већи за 3,4% у сталним ценама, односно 16,9% у текућим ценама.

На тржишту Републике Србије у периоду јануар - септембар 2023. године, у односу на исти период 2022. године, промет прехранбених и непрехранбених производа реално је смањен за 4,8% и 3,7%, респективно, док је пад промета моторних горива износио 2,3%.

У првих девет месеци 2023. године, међугодишње посматрано, и даље је актуелан пад промета робе у трговини на мало у сталним ценама, како у Србији тако и у Војводини. Услед утицаја инфлације, промет робе у трговини на мало у Републици Србији у периоду јануар - септембар 2023. године, у односу на исти период 2022. године, реално је смањен за 3,9%, (иако је у текућим ценама повећан за 8,3%). Успоравање инфлације последњих месеци одражава се и на вредност реалног промета на мало, те је у септембру 2023. године у односу на септембар 2022, промет реално остао готово непромењен (-0,7% мг.), док је у текућим ценама био већи за 8,7%.

У АП Војводини је промет робе у трговини на мало у првих девет месеци 2023. године међугодишње реално смањен за 2,7% (повећан за 10,0% у текућим ценама), а само у септембру 2023. у односу на септембар 2022. године повећан је за 2,6% у сталним ценама (за 12,0% у текућим ценама).

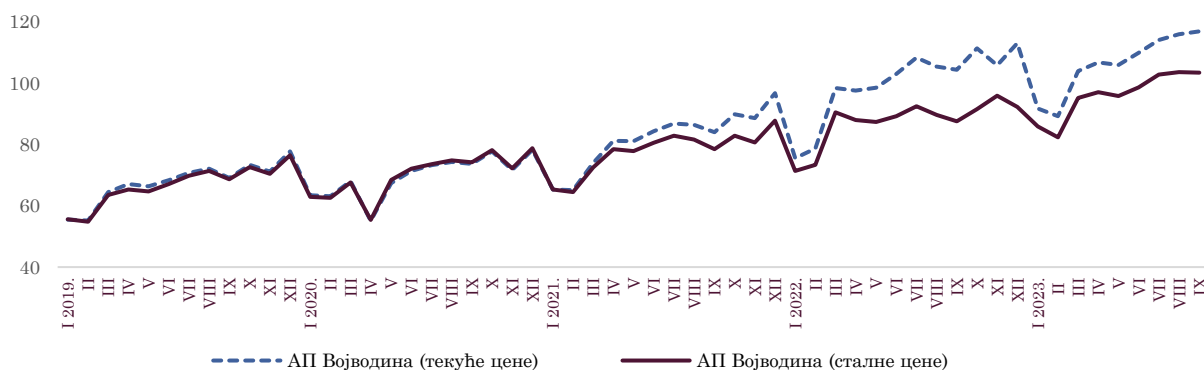
Промет робе у трговини на мало АП Војводине, међугодишњи индекси

	Септ. 2022.	Окт.	Нов.	Дец.	Јан.	Феб.	Март	Апр.	Мај	Јун	Јул	Авг.	Септ. 2023.
Текуће цене	123,8	123,8	119,1	116,1	121,4	113,3	105,7	109,4	107,5	106,8	105,4	110,0	112,0
Сталне цене	104,0	103,6	99,9	98,3	103,1	96,3	90,2	94,9	94,8	96,2	96,6	100,6	102,6

На месечном нивоу, у септембру је промет робе у трговини на мало у Републици Србији, у односу на август 2023, смањен за 2,3% у сталним ценама (за 1,4% у текућим ценама), док је на нивоу АП Војводине био мањи за 0,2% у сталним ценама (већи за 0,8% у текућим ценама).

У односу на просечан ниво промета робе у трговини на мало у 2022. години, промет робе у трговини на мало је у септембру 2023. у Републици Србији био мањи за 0,2% у сталним ценама (за 12,7% у текућим ценама), док је у АП Војводини био већи за 3,4% у сталним ценама (за 16,9% у текућим ценама).

Индекси промета робе у трговини на мало АП Војводине (Ø2022=100)

Тренд смањења промета у Србији може се видети и у промету прехранбених и непрехрамбених производа, као и моторних горива. Промет моторних горива реално је смањен за 2,3% у односу на периоду јануар - септембар прошле године, док је промет прехранбених и непрехрамбених производа мањи за 4,8% и 3,7%, респективно. Са актуелним успоравањем међугодишње инфлације, реални пад потрошње слаби и очекује се да ће се до краја 2023. године међугодишњи раст промета у Србији поново вратити у позитивну зону.

VII. ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЉСТВО

У првих девет месеци 2023. године, у Војводини је укупан број долазака туриста повећан за 4% међугодишње. Од укупног броја долазака, 48% су били домаћи, а 52% страни туристи. Број долазака домаћих туриста у Војводини смањен је за 2%, док је број страних туриста повећан за 11%.

Број регистрованих ноћења у Војводини је у периоду јануар - септембар 2023. године повећан за 2% међугодишње. Од укупног броја ноћења, 49% су остварили домаћи, а 51% страни туристи. Број ноћења домаћих туриста смањен је за 3% мг., а број ноћења страних туриста повећан за 8% мг.

Највећи број и долазака и ноћења туриста у Војводини у првих девет месеци 2023. године регистрован је у Граду Новом Саду, и то за 11% долазака више, односно за 6% ноћења више у односу на исти период 2022. године.

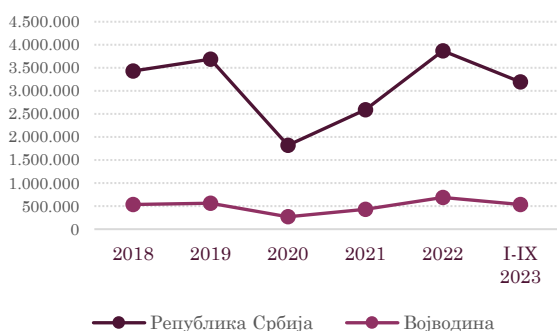
У првих осам месеци 2023. године, девизни прилив од туризма у Републици Србији износио је 1,7 млрд евра и већи је за 9% од девизног прилива оствареног у истом периоду 2022. године.

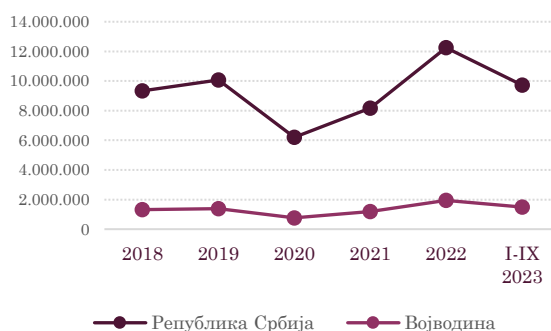
Укупан број туристичких долазака у Србију у периоду јануар - септембар 2023. године износио је 3,2 милиона, што је за 10% више у односу на исти период 2022. године. Половину укупних долазака остварили су домаћи туристи (50%), а половину страни туристи (50%). Укупан број долазака туриста у Војводину у истом периоду износио је 535 хиљада (48% су били доласци домаћих туриста, а 52% доласци страних туриста) и био је већи за 4% у односу на исти период прошле године. Само у септембру 2023. године, Војводину је посетило 72 хиљаде туриста, што је за 11% више у односу на септембар 2022. године.

Укупан број регистрованих ноћења туриста у Републици Србији у првих девет месеци 2023. године износио је 9,7 милиона, што је за 4% више у односу на исти период 2022. године. Од укупног броја регистрованих ноћења, 56% су била ноћења домаћих, а 44% ноћења страних туриста. Укупан број регистрованих ноћења туриста у Војводини у периоду јануар - септембар 2023. године износио је 1,5 милиона (49% су била ноћења домаћих туриста, а 51% страних туриста) и већи је за 2% у односу на регистрован број ноћења туриста у истом периоду 2022. године. Само у септембру 2023. године, у Војводини је регистровано 182 хиљаде ноћења туриста, што је за незнатних 0,2% више у односу на септембар претходне године.

Доласци туриста у
Републику Србију и Војводину

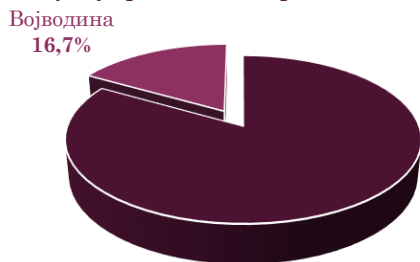

Ноћења туриста у
Републици Србији и Војводини

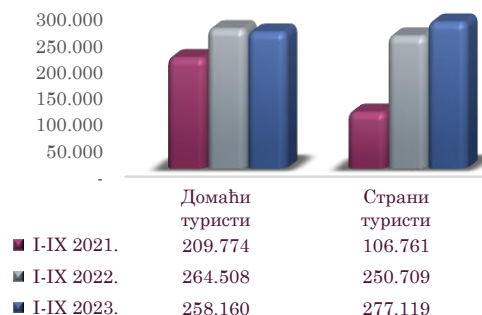

Војводина је у првих девет месеци 2023. године учествовала са **17% у укупним доласцима туриста у Републику Србију**, и то са 16% у доласцима домаћих, односно 17% у доласцима страних туриста. Број **долазака домаћих туриста у Војводини** је у периоду јануар - септембар 2023. године био за **2% мањи** у односу на исти период 2022. године, а **страних туриста за 11% већи** него у периоду јануар - септембар прошле године.

Доласци туриста у Србију,
јануар - септембар 2023. године

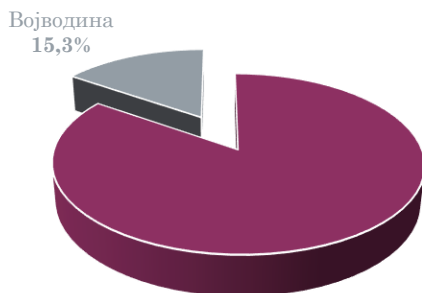
Доласци туриста у Војводину

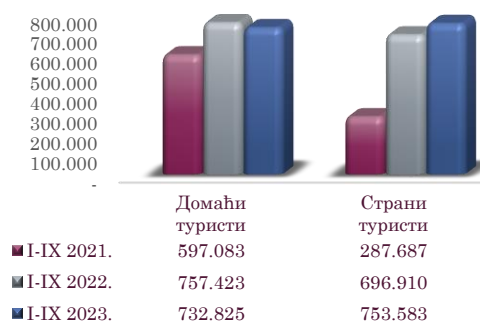

Остварени број ноћења туриста у Војводини у првих девет месеци 2023. године чинио је **15% укупног броја регистрованих ноћења туриста у Републици Србији** у истом периоду, и то **13% укупно остварених ноћења домаћих туриста**, односно **18% од оствареног броја ноћења страних туриста**. Број **ноћења домаћих туриста** у Војводини у периоду јануар - септембар 2023. године остварио је **међугодишњи пад од 3%**, док је број ноћења **страних туриста повећан за 8%**.

Ноћење туриста у Србији,
јануар - септембар 2023. године

Ноћења туриста у Војводини

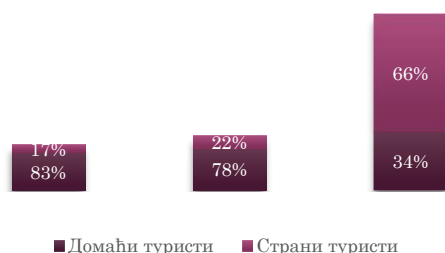
Најфреквентније посећивана туристичка места у Србији у првих девет месеци 2023. године, изражено бројем ноћења туриста, била су **Остала туристичка места**, са 5,4 милиона ноћења (око **56% укупних ноћења**), што је **за 9% више** него у истом периоду 2022. године. У ову категорију места спадају **Београд** (2,5 милиона ноћења), **Нови Сад** (428 хиљада ноћења), **Суботица** (267 хиљада), **Ниш** (247 хиљада).

Планински центри Србије су у посматраном периоду остварили око 2,3 милиона ноћења туриста (око **23% укупних ноћења**), што је **за 2% више** него у истом периоду 2022. године. **Златибор** је привукао највећи број туриста (856 хиљада ноћења), док је на **Копаонику** остварено 482 хиљаде ноћења. **Ове две планине су у првих девет месеци 2023. угостили око 59% укупног броја туриста** који су ноћили у планинским центрима Србије.

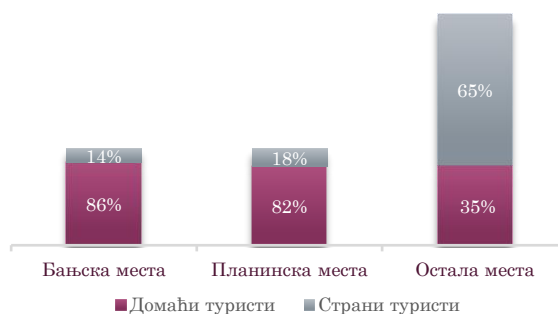
У **Бањским местима Србије**, остварено је око 2,3 милиона ноћења (**23% укупних ноћења**), што је **за 4% мање** него у периоду јануар - септембар 2022. године. Најпосећенија је била **Сокобања**, са 562 хиљаде посетилаца, а следе **Врњачка бања** (553 хиљаде), **Бања Врдник** (171 хиљада) и **Луковска Бања** (141 хиљада).

Бањска и планинска места у Србији углавном посећују **домаћи туристи**, док у **Осталим туристичким местима** већину посетилаца чине **страни туристи**.

Доласци туриста у Србију по
изабраним туристичким местима,
јануар - септембар 2023. године

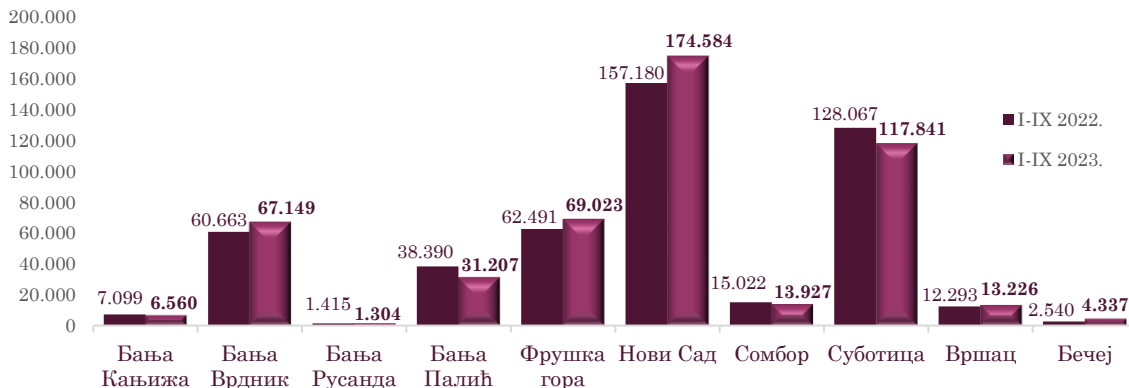
Ноћења туриста у Србији по
изабраним туристичким местима,
јануар - септембар 2023. године

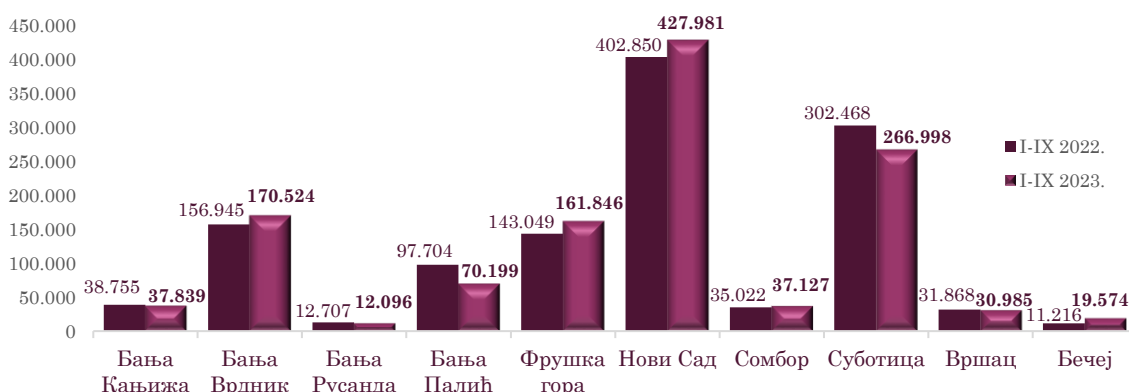
Посматрано по изабраним туристичким местима Војводине, у првих девет месеци 2023. године најпосећенији је био Град Нови Сад, мерено бројем долазака туриста, где је забележено 175 хиљада долазака туриста, за 11% више него у истом периоду 2022. године, при чему су већину посетилаца чинили страни туристи (67%).

Доласци туриста по изабраним туристичким местима Војводине

Највише ноћења у Војводини у првих девет месеци 2023. регистровано је такође у Новом Саду, тј. 428 хиљада ноћења, за 6% више него у истом периоду 2022. године. Већину посетилаца чинили су страни туристи (73%). У Новом Саду је само у септембру забележено 22 хиљаде долазака туриста и 48 хиљада ноћења.

Ноћења туриста по изабраним туристичким местима Војводине

Посматрано према земљи порекла страних туриста, Србију су у периоду јануар - септембар 2023. године, мерено бројем долазака, у највећем броју посетили туристи из Турске (око 151 хиљада долазака, што је за 65% више него у истом периоду 2022. године), а мерено бројем регистрованих ноћења туриста, најбројнији су били туристи из Руске Федерације (око 508 хиљада ноћења, што је за 41% више у односу на исти период претходне године).

Посматрано на нивоу Војводине, међу страним туристима, највећи број долазака у првих девет месеци 2023. године остварили су туристи из Турске (око 28 хиљада долазака), а највећи број ноћења забележили су туристи из Руске Федерације (око 109 хиљада ноћења).

ПРИВРЕДНА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

Доласци страних туриста у
Војводину према земљама из којих
долазе, I-IX 2023. године

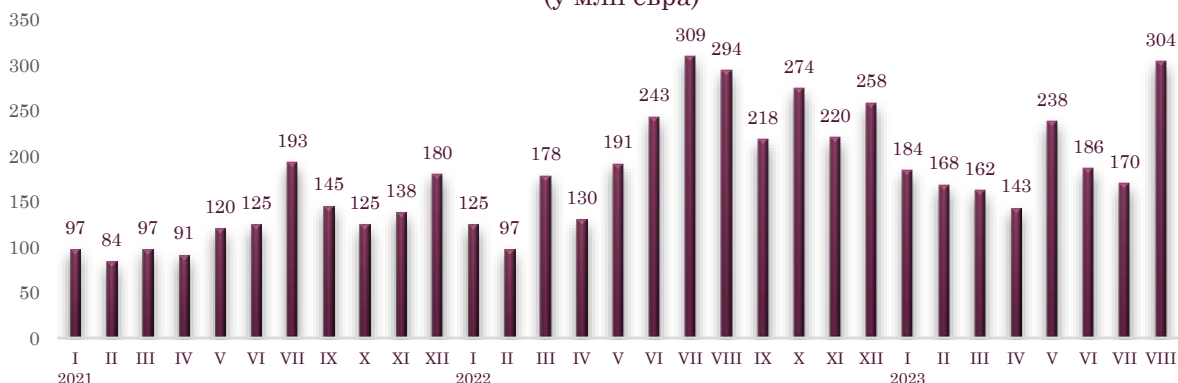

Ноћења страних туриста у
Војводини према земљама из којих
долазе, I-IX 2023. године

Укупан девизни прилив од туризма у Републици Србији у првих осам месеци 2023. године износио је 1,7 млрд евра и већи је за 137 млн евра или 9% у односу на девизни прилив остварен у истом периоду 2022. године.

Девизни прилив од туризма у Републици Србији по месецима
(у млн евра)

Цене угоститељских услуга у Србији су у првих девет месеци 2023. године у односу на исти период 2022. у просеку порасле за 16%, а највећи раст су забележиле цене преноћишта (за 21% мг.). У Војводини су у периоду јануар - септембар 2023. године, у односу на исти период 2022. године, цене угоститељских услуга порасле у просеку за 17%. Највећи раст у Војводини забележиле су цене хране (19% мг.) и цене безалкохолних и алкохолних пића (17% и 14% мг., респективно), док су цене преноћишта порасле за 4% мг.

Индекси цена угоститељских услуга у Републици Србији и Војводини

	Република Србија			Војводина		
	IX 2023 VIII 2023	IX 2023 IX 2022	I-IX 2023 I-IX 2022	IX 2023 VIII 2023	IX 2023 IX 2022	I-IX 2023 I-IX 2022
УКУПНО	100,6	112,7	115,6	101,1	113,1	116,6
Храна	100,6	112,1	115,3	101,6	114,6	119,2
Алкохолна пића	100,2	109,8	111,9	100,0	112,9	114,4
Безалкохолна пића	100,7	112,4	114,1	101,3	113,5	117,1
Преноћишта	101,0	117,4	121,2	100,0	103,7	104,1

VIII. СПОЉНОТРГОВИНСКА РОБНА РАЗМЕНА

У периоду јануар - септембар 2023. године, укупна спољнотрговинска робна размена АП Војводине износила је 16,2 млрд евра, што је за 2,6% мање од спољнотрговинске робне размене остварене у истом периоду 2022. године.

Извоз је остварен у вредности од 7,1 млрд евра (раст од 3,2% мг.), а увоз у вредности од 9,1 млрд евра (пад од 6,7% мг.). Дефицит у размени је износио 2,0 млрд евра.

Прерађивачка индустрија је сектор са доминантним учешћем како у извозу (94,4%), тако и у увозу АП Војводине (56,7%) у првих девет месеци 2023. године. У увозу се истиче и сектор Рударство, са учешћем од 25,4% у посматраном периоду.

Водећи извозни производ АП Војводине у периоду јануар - септембар 2023. године су Сетови проводника за паљење, остали сетови за возила (5,4% укупног извоза), а увозни Нафта и уља од битуменозних минерала, сирова (14,1% укупног увоза) и Гас природни у гасовитом стању (11%).

Најзначајнији спољнотрговински партнер АП Војводине у првих девет месеци 2023. је Немачка, како у извозу (20,8% укупног војвођанског извоза), тако и у увозу (15,1% укупног увоза).

VIII.1. Спољнотрговинска робна размена Републике Србије

Побољшање екстерне позиције Србије у поређењу са претходном годином настављено је и у трећем кварталу 2023. године, највише у области **робне размене**, где је знатно смањен дефицит, а побољшања се остварују и у трговини услугама, где је забележен раст суфицита.

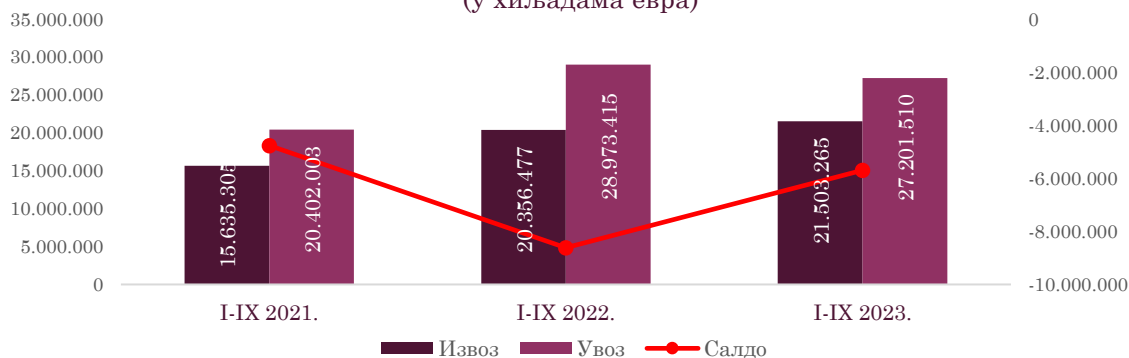
Република Србија је у периоду јануар - септембар 2023. године остварила спољнотрговинску робну размену у укупном износу од 48,7 млрд евра, што је за 1,3% мање него у истом периоду претходне године.

Укупан робни извоз Србије је у првих девет месеци 2023. године износио 21,5 млрд евра и повећан је за 5,6% у односу на исти период 2022. године, вођен вишим извозом прерађивачке индустрије и електричне енергије. С друге стране, **укупан робни увоз износио је 27,2 млрд евра и за 6,1% је смањен** у односу на исти период 2022. године, на шта је највећи утицај имао пад увоза енергената.

У периоду јануар - септембар 2023. године, Србија је забележила **дефицит у робној размени са иностранством у вредности од 5,7 млрд евра**, који је за **2,9 млрд евра или 33,9% мањи** од дефицита забележеног у истом периоду 2022. године. Наставак раста извоза и пада увоза одразили су се на повећање покривености робног увоза извозом - **приближно четири петине робног увоза Србије покривено је извозом (79,1%)**, док је у истом периоду прошле године покривеност износила 70,3%.

Спољнотрговинска робна размена Републике Србије

Период	Извоз	Индекс	Увоз	Индекс	Укупно	Индекс	Салдо
I-IX 2023.	21.503.265	105,6	27.201.510	93,9	48.704.775	98,7	-5.698.245
I-IX 2022.	20.356.477	130,2	28.973.415	142,0	49.329.893	136,9	-8.616.938
2022.	27.605.873	126,3	39.014.443	134,8	66.620.316	131,2	-11.408.571
2021.	21.858.887	128,2	28.937.706	126,0	50.796.593	127,0	-7.078.819

Спољнотрговинска робна размена Републике Србије
(у хиљадама евра)

Посматрано по секторима делатности, већину робног извоза Републике Србије чини извоз **Прерађивачке индустрије (85,8% у периоду јануар - септембар 2023)**. Значајан је и извоз сектора Рударство (учешће 5,3%), сектора Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром (4,9%) и сектора Пољопривреда, шумарство и рибарство (3,1% укупног републичког извоза у посматраном периоду).

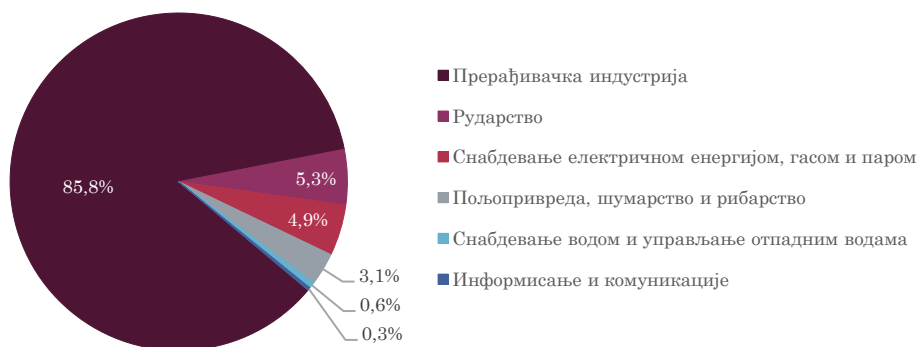

ПРИВРЕДНА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

На повећање укупног робног извоза Републике Србије у посматраном периоду највише је утицао **раст извоза Прерађивачке индустрије, од 7,0% мг., као и раст извоза Снабдевања електричном енергијом, гасом и паром, од 89,3% мг.**

У оквиру извоза Прерађивачке индустрије Републике Србије, раст је забележен у 17 од укупно 23 области делатности, а највећи допринос расту потекао је од извоза **моторних возила и приколица, електричне опреме и непоменутих машина и опреме**, и то захваљујући континуираном расту инвестиција у наведене области, на шта указује висок прилив СДИ у ове гране, као и расту извозних капацитета по том основу.

Извоз Републике Србије по секторима делатности,
јануар - септембар 2023. године

Посматрано по артиклима, у првих девет месеци 2023. године из Републике Србије је највише извезено **Сетова проводника за паљење, осталих сетова за возила**, и то за 17,4% више у поређењу са истим периодом претходне године. Извоз **Руде бакра и концентрата** налази се на другом месту али је забележио међугодишње **смањење од 13,7%**, док се извоз **Електричне енергије** налази на трећем месту и забележио је највеће **повећање вредности извоза од 89,3% мг.**

Најзаступљенији производи у извозу Републике Србије

Назив производа	2022.			I-IX 2023.		
	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс 2022 2021	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс I – IX 2023 I – IX 2022
УКУПНО	7.107 врста производа			6.917 врста производа		
Сетови проводника за паљење, остали сетови за возила	1.432.571	5,2%	119,3	1.231.433	5,7%	117,4
Руде бакра и концентрати	1.679.670	6,1%	229,5	1.064.594	5,0%	86,3
Електрична енергија	856.113	3,1%	233,5	1.053.665	4,9%	189,3
Гуме спољне пнеуматске, нове за путничке аутомобиле	632.711	2,3%	120,0	434.122	2,0%	90,8
Препарати за прање и чишћење, за малопродају	452.665	1,6%	128,9	301.310	1,4%	89,7

У укупном увозу Републике Србије, доминантан је увоз такође **Прерађивачке индустрије (71,0% укупног робног увоза у периоду јануар - септембар 2023. године)**, а значајан је и увоз сектора Некласификовано по КД (12,6%) и сектора Рударство (10,8%).

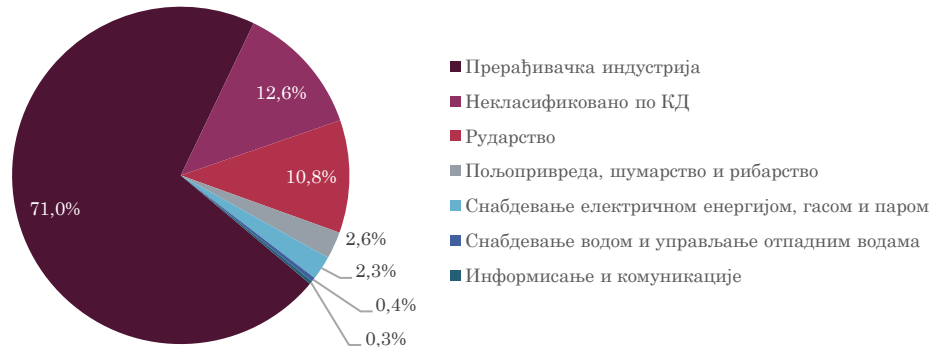
На кретање **укупног робног увоза** Републике Србије у периоду јануар - септембар 2023. године **(-6,1% мг.)** највише је утицало **смањење увоза Прерађивачке индустрије од 6,2% мг., али и смањење увоза сектора Рударство од 11,4% мг.**

Прерађивачка индустрија је забележила смањење вредности увоза у **16** од **укупно 23 области делатности** у првих девет месеци 2023. године, а највећи допринос смањењу потекао је од **мањег увоза хемикалија и хемијских производа** од 15,7% мг., потом **основних метала** (-14,0% мг.) и **кокса и деривата нафте** (-39,1% мг.).

Смањење увоза сектора Рударства је највећим делом проузроковано **смањењем увоза сирове нафте и природног гаса**, од 21,6% мг., групе која чини 77,9% увоза целокупног сектора у посматраном пеироду.

Увоз Републике Србије по секторима делатности,
јануар - септембар 2023. године

Посматрано по артиклима, у **периоду јануар - септембар 2023. године**, у увозу Републике Србије, поред Неразврстане робе по ЦТ², највише су заступљени **Нафта и уља од битуменозних минерала, сирова** (4,7% укупног увоза) и **Гас природни у гасовитом стању** (3,7%). Србија је у првих девет месеци 2023. године увезла **нафте** у вредности од 1,3 млрд евра, што је за 21,8% мања вредност увоза него у истом периоду прошле године, док је количински увезено за 8,1% више нафте, те се може приметити да је дошло до **смањења увозне цене нафте**. Нафта се у највећој мери увозила из Ирака (44,2%) и Казахстана (20,2%). Када је реч о увозу **гаса**, у Републику Србију је у посматраном периоду увезено гаса у вредности од 1,0 млрд евра, што је за 21,4% мања вредност увоза него у истом периоду прошле године, а количински је увезено за 9,7% мање. Гас се највише увозио из Русије (91,1%).

Најзаступљенији производи у увозу Републике Србије

Назив производа	2022.			I-IX 2023.		
	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс 2022 2021	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс I – IX 2023 I – IX 2022
УКУПНО	8.358 врста производа			8.224 врсте производа		
Неразврстана роба по ЦТ-роба на складиштењу	2.986.783	7,7%	126,6	2.316.834	8,5%	107,3
Нафта и уља од битуменозних минерала, сирова	2.175.517	5,6%	191,1	1.278.905	4,7%	78,2
Неразврстана роба по ЦТ-роба у слободној зони	1.155.431	3,0%	147,0	1.113.068	4,1%	134,9
Гас природни у гасовитом стању	1.634.366	4,2%	382,8	1.005.556	3,7%	78,6
Остали лекови, за малопродају	1.082.571	2,8%	137,7	739.160	2,7%	103,4

² На основу Методологије статистике спољне трговине која врши обраду по општем систему трговине, појам Неразврстана роба по ЦТ обухвата следеће: војна роба, роба у складиштењу и роба у слободној зони за коју још није одређена царинска тарифа и делови за моторна возила и делови за авионе који се увозе или извозе уз основно средство.

Извоз Србије највише се ослања на тражњу Европске уније (ЕУ) и региона. У првих девет месеци 2023. године највећи део извоза пласиран је на тржиште ЕУ (око 63%), затим на тржиште ЦЕФТА и земаља евроазијске уније. Више од половине увоза потиче из земаља ЕУ (готово 57%), следи увоз из земаља евроазијске уније и ЦЕФТЕ. Србија је у периоду јануар - септембар 2023. године забележила **робни извоз у 187 различитих земаља света, односно увоз из 214 земаља.**

Најзначајније извозно тржиште Републике Србије у периоду јануар - септембар 2023. године је, традиционално, Немачка (15,0% укупног извоза). Међугодишње, у оквиру групе од првих пет извозних земаља, извоз је највише повећан у Немачку (за 17,0% мг.) и Румунију (за 16,0% мг.). Збирно је **извоз у првих пет земаља повећан за 6,4% међугодишње. Извоз у првих пет земаља чинио је 38,7% укупног извоза Републике Србије у првих девет месеци 2023. године.**

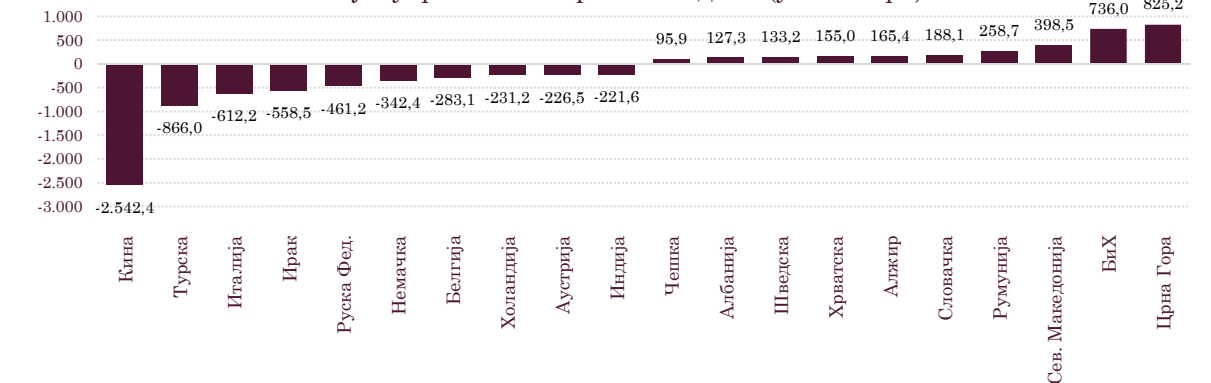
Земље из којих је Србија највише увозила у првих девет месеци 2023. године су Немачка (13,1% укупног увоза) и Кина (12,4%). У поређењу са истим периодом прошле године, вредност увоза из Немачке је престигла вредност увоза из Кине, те је Немачка поново постала земља из које се највише увози у Србију. Највећи међугодишњи раст вредности увоза забележен је из Немачке (за 9,0%), док је највећи пад вредности увоза забележен из Руске Федерације (за 38,6% мг.). Збирно гледајући, **увоз из првих пет земаља је смањен за 7,6% у односу на увоз у истом периоду 2022. године. Увоз из првих пет земаља чинио је 42,1% укупног увоза Републике Србије у периоду јануар - септембар 2023.**

Првих пет земаља у извозу и увозу Републике Србије, јануар - септембар 2023. године

Земља	Извоз (у 000 евра)	Учешће (%)	Индекс	Земља	Извоз (у 000 евра)	Учешће (%)	Индекс
Немачка	3.229.307	15,0	117,0	Немачка	3.571.741	13,1	109,0
БиХ	1.507.050	7,0	97,4	Кина	3.364.943	12,4	94,2
Италија	1.341.059	6,2	89,3	Италија	1.953.212	7,2	102,5
Мађарска	1.171.979	5,5	107,6	Руска Фед.	1.315.393	4,8	61,4
Румунија	1.076.122	5,0	116,0	Турска	1.253.215	4,6	83,2

Позитиван спољнотрговински салдо у првих девет месеци 2023. године, односно суфицит у размени, у највећем износу Република Србија је остварила са Црном Гором (у вредности од 825,2 млн евра), док је с друге стране, највећи негативан салдо, односно дефицит у робној размени забележен са Кином (-2,5 млрд евра)

Спољнотрговински биланс Републике Србије по земљама,
јануар - септембар 2023. године (у млн евра)

Посматрано **према привредним субјектима**, према подацима који се односе на период јануар - октобар 2023. године, на месту највећег извозника Републике Србије налази се **Serbia Zijin Mining**, а следе **Serbia Zijin Bor Copper** и **HBIS GROUP Serbia Iron & Steel**. У првих десет месеци 2023. године, **укупна вредност извоза петнаест највећих извозника Републике Србије износила је 6,0 млрд евра**.

Петнаест највећих извозника Републике Србије у периоду јануар - октобар 2023. године

Назив извозника	Седиште	Вредност извоза (млн евра)
Serbia Zijin Mining D.O.O.	Брестовац	957,1
Serbia Zijin Bor Copper	Бор	633,5
HBIS GROUP Serbia Iron & Steel d.o.o.	Београд	458,9
ZF Serbia D.O.O.	Панчево	415,8
LEONI Wiring Systems Southeast d.o.o.	Прокупље	415,7
Tigar Tyres d.o.o.	Пирот	397,1
Društvo za trgovinu ROBERT BOSCH d.o.o.	Београд	380,6
Henkel Srbija	Београд	353,2
Yura Corporation d.o.o.	Рача	331,5
Naftna Industrija Srbije a.d.	Нови Сад	329,1
Hemofarm a.d.	Вршац	289,9
SCM POWER d.o.o.	Београд	282,9
Philip Morris Operations a.d.	Ниш	242,5
MINTH AUTOMOTIVE Europe d.o.o.	Лозница	237,8
GORENJE DOO	Ваљево	237,1

Посматрано **по регионима**, Војводина има **највеће учешће у извозу Републике Србије (33,1% у првих девет месеци 2023. године)**, док се по вредности оствареног **увоза налази на другом месту (33,4%)**, након Београдског региона (42,9%).

Извоз и увоз Републике Србије по регионима,
јануар - септембар 2023. године (учешће %)

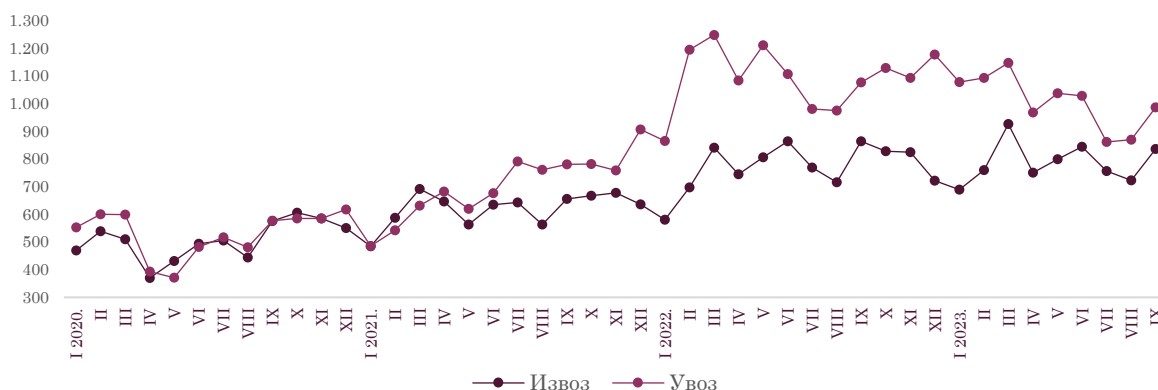

VIII.2. Спољнотрговинска робна размена АП Војводине

Спољнотрговинска робна размена АП Војводине, након променљивог кретања током 2022. године, од почетка **2023. до краја марта из месеца у месец је бележила раст, како извоза тако и увоза**, с тим да је раст извоза био прогресивнији. **У априлу 2023. године долази до пада и на извозној и на увозној страни**, да би након тога извоз бележио раст, а увоз променљиво кретање.

Кретање извоза и увоза АП Војводине по месецима (у млн евра)

Укупна спољнотрговинска робна размена АП Војводине у периоду јануар - септембар 2023. године износила је **16,2 млрд евра** (што чини 33,3% укупне размене Републике Србије у истом периоду), и **за 2,6% је мања** од робне размене остварене у истом периоду 2022. године.

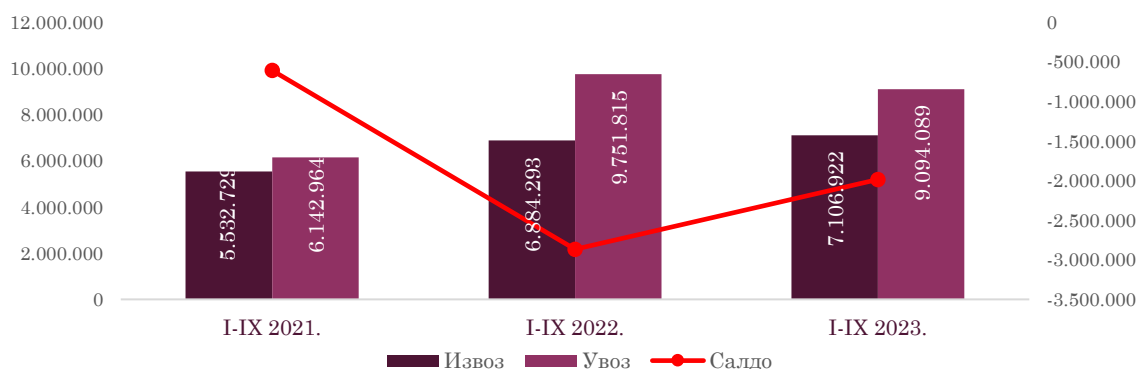
Укупан робни извоз АП Војводине у првих девет месеци 2023. године износио је 7,1 млрд евра (што чини 33,1% укупног извоза Србије у истом периоду), и **за 3,2% је већи** од вредности извоза забележеног у истом периоду прошле године, док је **увоз реализован у вредности од 9,1 млрд евра** (што чини 33,4% укупног увоза Србије), и **за 6,7% је мањи** у односу на увоз у првих девет месеци 2022. године.

Из спољнотрговинске робне размене АП Војводине је у периоду јануар - септембар 2023. године забележен **дефицит у вредности од 2,0 млрд евра**, који је за 880 млн евра или 30,7% мањи од дефицита забележеног у истом периоду 2022. године. **Покривеност увоза извозом у Војводини је у првих девет месеци 2023. године износила 78,1%** и због раста извоза уз истовремени пад увоза, већа је него у истом периоду претходне године када је износила 70,6%.

Спољнотрговинска робна размена АП Војводине

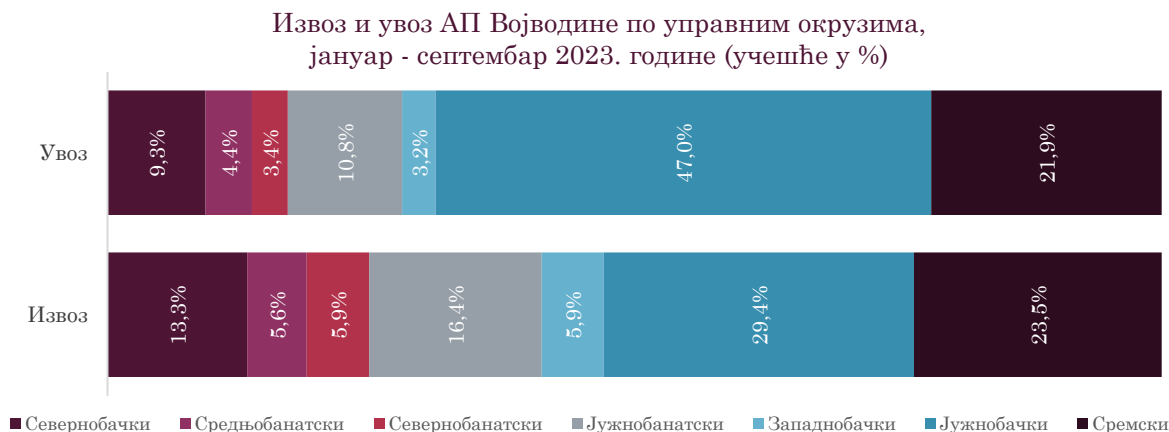
Период	Извоз	Индекс	Увоз	Индекс	Укупно	Индекс	Салдо
I-IX 2023.	7.106.922	103,2	9.094.089	93,3	16.201.011	97,4	-1.987.167
I-IX 2022.	6.884.293	124,4	9.751.815	158,7	16.636.107	142,5	-2.867.522
2022.	9.266.202	123,1	13.158.500	152,8	22.424.702	138,9	-3.892.297
2021.	7.526.643	123,6	8.612.676	135,2	16.139.319	129,5	-1.086.033

Спољнотрговинска робна размена АП Војводине (у хиљадама евра)

Посматрано по управним окрузима, **доминантно учешће у спољнотрговинској робној размени АП Војводине у првих девет месеци 2023. године има Јужнобачки округ (29,4% извоза, а нешто мање од половине укупног увоза АП Војводине, тачније 47,0% реализује Јужнобачки округ).** На другом месту се налази **Сремски округ**, са учешћем од 23,5% у извозу, односно 21,9% у укупном увозу АП Војводине.

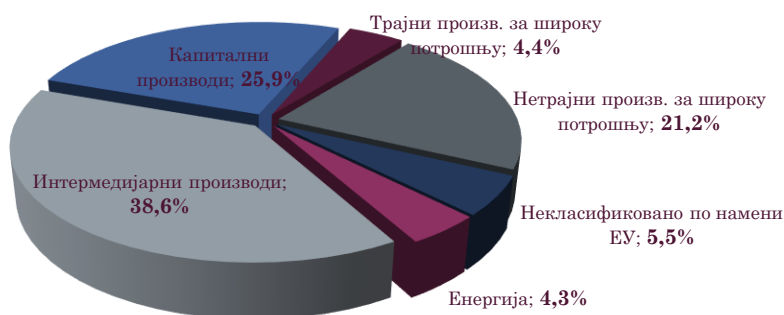

Спољнотрговинска робна размена, по економској намени Европске уније

Посматрано по економској намени ЕУ³, из Војводине се традиционално, **највише извозе Интермедијарни производи (38,6% укупног извоза у периоду јануар - септембар 2023. године).** На другом месту је **извоз Капиталних производа**, са учешћем од 25,9%, док је на трећем месту извоз групе **Нетрајних производа за широку потрошњу**, са учешћем од 21,2%.

У односу на извоз у првих девет месеци прошле године, **највише је порастао извоз Капиталних производа (за 30,8% мг.).**

Структура извоза АП Војводине по економској намени ЕУ,
јануар - септембар 2023. године

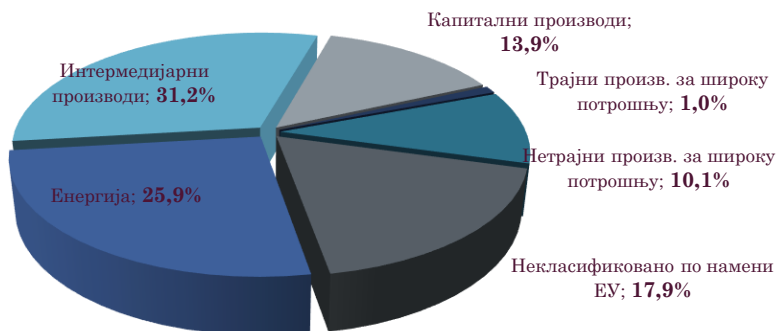
У структури увоза АП Војводине у првих девет месеци 2023. године, **најзначајнији је увоз Интермедијарних производа (31,2%) и Енергената (25,9%).** На трећем месту је увоз групе Некласификовано по намени ЕУ, са учешћем од 17,9%, а затим следи увоз Капиталних производа (13,9%) и увоз Нетрајних производа за широку потрошњу (10,1%). Увоз Трајних производа за широку потрошњу учествује са 1,0% у укупном увозу АП Војводине у посматраном периоду.

³ Главне индустријске групације према економској намени: <https://www.stat.gov.rs/media/2635/indnamenai2010.pdf>

У поређењу са истим периодом 2022. године, **повећан је само увоз групе Некласификовано по намени ЕУ (за 28,2%),** док је **највеће смањење забележио увоз Енергената (-23,5% мг.).** Увоз Енергената АП Војводине чинио је **61,0% укупног увоза Енергената Републике Србије** у посматраном периоду.

Структура увоза АП Војводине по економској намени ЕУ, I-IX 2023.

Спољнотрговинска робна размена, по Класификацији делатности (КД 2010)

Прерађивачка индустрија представља сектор са доминантним учешћем у извозу АП Војводине (94,4% у периоду јануар - септембар 2023. године), а међугодишње је забележила раст извоза од 7,3%. Раст је забележен у 16 од 23 области прерађивачке индустрије, које заједно чине 82,6% укупног извоза Прерађивачке индустрије АП Војводине у посматраном периоду. Највећи допринос расту извоза Прерађивачке индустрије потекао је од извоза моторних возила и приколица, електричне опреме и других непоменутих машина и опреме.

На другом месту у укупном извозу АП Војводине налази се **извоз сектора Пољопривреда, шумарство и рибарство**, који је остварио **међугодишњи пад од 41,5%,** као и **смањење учешћа у укупном извозу са 8,2% на 4,7%** у периоду јануар - септембар 2023. године. Овом резултату је највише допринео кумулативни **пад извоза кукуруза од 78,3% мг.,** групе која чини 13,8% укупног извоза целокупне пољопривреде у Војводини у посматраном периоду.

Преостали извоз АП Војводине, посматрано по секторима делатности, односи се на **извоз сектора Снабдевање водом и управљање отпадним водама (0,4% извоза), Информисање и комуникације (0,4%) и Рударство (свега 0,1% укупног извоза).**

Када је реч о увозу АП Војводине, посматрано по секторима делатности, **Прерађивачка индустрија остварује нешто више од половине укупног војвођанског увоза (56,7% у периоду јануар - септембар 2023. године), а међугодишње је забележила смањење вредности увоза за 6,8%. Смањење је забележено у 15 од 23 области Прерађивачке индустрије, које заједно чине 52,7% укупног увоза Прерађивачке индустрије АП Војводине у посматраном периоду. Највећи утицај на смањење увоза Прерађивачке индустрије АП Војводине имао је увоз хемикалија и хемијских производа, а потом и пад увоза непоменутих машина и опреме, као и основних метала.**

На другом месту је **увоз сектора Рударство (учешће 25,4% у периоду јануар - септембар 2023. године), који је међугодишње забележио пад од 21,5%. Пад увоза у**

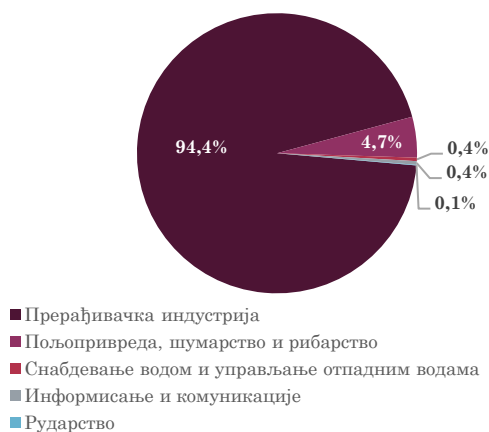
овом сектору највећим делом је **проузрокован падом од 21,7% мг. у увозу сирове нафте и природног гаса**, групе која чини 98,7% увоза читавог сектора Рударство у АП Војводини у посматраном периоду.

Увоз сектора Некласификовано по КД налази се на трећем месту у укупном увозу АП Војводине (учешће 14,5% у периоду јануар - септембар 2023. године), док се на четвртом месту налази **увоз сектора Пољопривреда, шумарство и рибарство** (учешће 3,0%), који је забележио међугодишње **повећање вредности увоза од 28,6%** (првенствено због знатно већег увоза соје и семенског кукуруза).

Преостали увоз АП Војводине чини увоз сектора **Снабдевање водом и управљање отпадним водама** (учешће 0,3%) и **Информисање и комуникације** (0,1%).

Од почетка 2023. године до краја септембра, за разлику од истог периода прошле године, у Војводини није забележен увоз сектора **Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром**, који је у истом периоду прошле године износио 9,0 млн евра, а услед изостанка увоза електричне енергије.

Структура извоза АП Војводине,
јануар - септембар 2023. године

Структура увоза АП Војводине,
јануар - септембар 2023. године

Посматрано по областима делатности, из Војводине су у периоду јануар - септембар 2023. године **највише извозиле** управо области прерађивачке индустрије, и то Производња **електричне опреме**, Производња **прехрамбених производа**, Производња **непоменутих машина и опреме** и Производња **моторних возила и приколица**. Ове четири области делатности реализују **готово половину целокупног извоза АП Војводине (48,4% у периоду јануар - септембар 2023)**.

Извоз **електричне опреме**, област са појединачно највећом вредношћу извоза у Војводини (1,1 млрд евра у периоду јануар - септембар 2023. године), остварио је кумулативни **раст од 18,8%** у односу на исти период прошле године, **са учешћем у укупном извозу од 15,0%** (13,0% у истом периоду прошле године). Извоз **прехрамбених производа** из Војводине (909 млн евра у првих девет месеци 2023) забележио је незнатан **раст од 0,1% мг.**, уз **учешће од 12,8%** у укупном извозу (13,2% у истом периоду прошле године). Извоз **непоменутих машина и опреме** бележи кумулативни **раст од 28,6%** и вредност извоза од 752 млн евра (**учешће од 10,6%** у укупном војвођанском извозу наспрам 8,5% у истом периоду 2022), док је извоз **моторних возила и приколица** позициониран на четвртом месту у укупном извозу АП Војводине у посматраном периоду, са **учешћем од 10,0%** и забележеним **растом од 34,2%** у односу на исти период прошле године.

Извоз АП Војводине по областима делатности, јануар - септембар 2023.

У увозу АП Војводине се на првом месту налази увоз области сектора Рударство, и то **Експлоатација сирове нафте и природног гаса (25,1%** укупног војвођанског увоза у периоду јануар - септембар 2023. године). Следи увоз области **Некласификовано по КД (учешће 14,5%)**, **Производња непоменутих машина и опреме (7,7%)** и **Производња хемикалија и хемијских производа (6,9%)**. Већ више од половине укупног увоза АП Војводине остварују наведене четири области делатности (54,2% у периоду јануар - септембар 2023. године).

Увоз **сиrove нафте и природног гаса**, области са појединачно највећом вредношћу увоза у Војводини у првих девет месеци ове године (2,3 млрд евра), остварио је кумулативни **пад од 21,7%** у односу на исти период прошле године, уз истовремено смањење учешћа у укупном војвођанском увозу, са 29,9% на 25,1%. Увоз области **Некласификовано по КД** је на другом месту, са оствареним међугодишњим **растом од 28,4%**. Увоз **непоменутих машина и опреме** забележио је кумулативни међугодишњи **пад од 11,1%** и вредност увоза од 700 млн евра, уз **учешће од 7,7%** у укупном војвођанском увозу (8,1% у истом периоду прошле године). Увоз **хемикалија и хемијских производа**, у вредности од 631 млн евра и са **учешћем од 6,9%** у укупном војвођанском увозу бележи кумулативни **пад од 21,6%**, док је увоз **електричне опреме** позициониран на петом месту, са **учешћем од 6,7%** у укупном војвођанском увозу и забележеним међугодишњим **растом од 9,2%**.

Увоз АП Војводине по областима делатности, јануар - септембар 2023.

Ако се ниво посматрања сузи на извоз и увоз по артиклима, из АП Војводине се, као и на нивоу целе земље, највише извозе Сетови проводника за паљење, остали сетови за возила, који су у првих девет месеци ове године извезени у вредности од **386 млн евра**, са учешћем од **5,4%** у укупном извозу АП Војводине, а забележили су међугодишње повећање вредности извоза од **28,1%**. Војвођански извоз Сетова проводника за паљење, осталих сетова за возила, чини **31,4%** укупног републичког извоза овог артикла у посматраном периоду.

Делови за електромоторе и електричне генераторе, као и електричне генераторске агрегате и ротационе конверторе, представљају други артикал у извозу АП Војводине, са учешћем од **3,8%** и међугодишњим повећањем вредности извоза од **27,7%** (Војводина извози **97,7%** укупног републичког извоза овог артикла у посматраном периоду).

На трећем месту је извоз **Осталих лекова, за малопродају**, који чини **2,7%** укупног војвођанског извоза, а забележио је повећање вредности извоза од **23,8%** мг.

Војводина реализује **целокупан републички извоз** Вучних мотора наизменичне струје, вишефазних, снаге >75Kw, као и **готово целокупан републички извоз** Турбокомпресора једностепених, Хране за псе и мачке, Циркулационих пумпи за грејне системе и Гасних уља без биодизела.

Из Војводине је у периоду јануар - септембар 2023. године **извезено 4.807 различитих врста производа**.

ПРИВРЕДНА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

Десет најзаступљенијих производа у извозу АП Војводине

Назив производа	2022.			I-IX 2023.			Учешће у извозу РС датог артикла
	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс 2022 2021	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс I – IX 2023 I – IX 2022	
УКУПНО	4.969	врста производа		4.807	врста производа		
Сетови проводника за паљење, остали сетови за возила	430.017	4,6%	114,0	386.070	5,4%	128,1	31,4%
Делови за машине из тарифног броја 8501 и 8502 ⁴ , остало	293.885	3,2%	143,6	269.582	3,8%	127,7	97,7%
Остали лекови, за малопродају	206.883	2,2%	131,2	191.348	2,7%	123,8	81,2%
Храна за псе и мачке, скроб>30%, млечни производи=<10%	121.401	1,3%	114,6	127.439	1,8%	140,4	98,1%
Турбокомпресори, једностепени, остали	52.489	0,6%	607,9	126.194	1,8%	677,5	99,9%
Вучни мотори наизменичне струје, вишефазни, снаге>75kW	80.700	0,9%	3.233.498,6	118.573	1,7%	309,6	100,0%
Циркулационе пумпе за грејне системе и слично	174.789	1,9%	106,6	118.470	1,7%	92,3	98,0%
Делови и прибор за моторна возила (8701-8705) ⁵ , остало	123.230	1,3%	116,5	114.254	1,6%	129,7	48,0%
Гасна уља, за остале сврхе, S=<0,001%, без биодизела	237.000	2,6%	119,8	99.319	1,4%	47,9	98,0%
Издувни лонци и издувне цеви, остали, за моторна возила	80.982	0,9%	2.379,9	99.066	1,4%	202,1	88,9%

У Војводину је у првих девет месеци 2023. године увезено 6.513 различитих врста производа.

На првом месту је увоз **Нафте и уља од битуменозних минерала, сирове**, у вредности од **1,3 млрд евра**, који чини **14,1% укупног војвођанског увоза** у посматраном периоду, али је међугодишње **смањен за 21,8%**, првенствено услед значајног **смањења увоза из Руске Федерације** (из Русије је увезено нафте у вредности од 203 хиљаде евра, док је у истом периоду прошле године тај увоз износио 795 млн евра). Међу земљама из којих се увози нафта, за разлику од истог периода прошле године, појавили су се Казахстан, Новрвешка, Либија, Нигерија и Азербејџан. **У Војводини се реализује целокупан републички увоз нафте у посматраном периоду.**

На другом месту је увоз **Гаса природног у гасовитом стању**, у вредности од **1,0 млрд евра** у посматраном периоду (**11,0% укупног војвођанског увоза**), који је међугодишње **смањен за 21,5%** (вођено смањеним увозом из Мађарске).

Следи увоз **Неразврстане робе по ЦТ - робе у слободној зони (9,8% укупног војвођанског увоза у периоду јануар - септембар 2023) и Неразврстане робе по ЦТ - робе на складиштењу (4,7% учешће)**, који је међугодишње **повећан за 49,8%**, односно **смањен за 0,1%**, респективно.

⁴ ЦТ 8501 - Електромотори и електрични генератори; ЦТ 8502 - Електрични генераторски агрегати и ротациони конвертори (претварачи).

⁵ ЦТ 8701 - Трактори (осим оних из тарифног броја 8709); ЦТ 8702 - Моторна возила за превоз десет или више особа, укључујући возача; ЦТ 8703 - Путнички аутомобили и друга моторна возила конструисана првенствено за превоз лица (осим оних из тарифног броја 8702), укључујући „караван” и „комби” возила и возила за трке; ЦТ 8704 - Моторна возила за превоз робе; ЦТ 8705 - Моторна возила за специјалне сврхе (нпр: возила за превлачење неисправних аутомобила, дизалична возила, ватрогасна возила, возила са уграђеном бетонском мешалицом, возила за чишћење путева, возила за прскање и посипање, возила - покретне радионице, покретне радиолошке јединице), осим оних конструисаних првенствено за превоз путника или робе.

Десет најзаступљенијих производа у увозу АП Војводине

Назив производа	2022.			I-IX 2023.			Учешће у увозу РС датог артикла
	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс $\frac{2022}{2021}$	Вредност (у 000 евра)	Учешће	Индекс $\frac{I-IX 2023}{I-IX 2022}$	
УКУПНО	6.629	врста производа		6.513	врста производа		
Нафта и уља од битуменозних минерала, сирови	2.175.517	16,5%	191,1	1.278.905	14,1%	78,2	100,0%
Гас природни у гасовитом стању	1.634.050	12,4%	385,5	1.003.702	11,0%	78,5	99,8%
Неразврстана роба по ЦТ-роба у слободној зони	844.300	6,4%	168,1	887.207	9,8%	149,8	79,7%
Неразврстана роба по ЦТ-роба на складиштењу	584.550	4,4%	132,9	427.175	4,7%	99,0	18,4%
Делови за машине из тарифног броја 8501 и 8502, остало	173.780	1,3%	162,2	154.903	1,7%	125,3	60,8%
Жица од рафинисаног бакра, попречног пресека >6mm	221.779	1,7%	112,8	152.007	1,7%	87,0	84,0%
Производи остали, од пластичних маса, остало	73.022	0,6%	111,3	63.033	0,7%	121,2	38,1%
Делови изолациони, од пластичне масе	55.688	0,4%	103,9	51.270	0,6%	127,2	57,5%
Инвертори, снаге преко 7,5 kVA, остали	52.415	0,4%	460,7	49.934	0,5%	148,4	83,5%
Аутомобили, дизел, >1.500-2.500 cm ² , употребљавани	72.124	0,5%	125,0	47.874	0,5%	90,7	37,9%

Спољнотрговинска робна размена по земљама

Извоз АП Војводине се у највећој мери ослања на тражњу ЕУ и региона. На тржиште ЕУ пласирано је 71,1% укупног војвођанског извоза у периоду јануар - септембар 2023. године, за 3,1% више него у истом периоду прошле године (Војводина у ЕУ највише извози **електричну опрему, моторна возила и приколице и друге машине и опрему**). На другом месту је пласман на тржиште ЦЕФТА⁶ (14,4% укупног војвођанског извоза у посматраном периоду), који је међугодишње **смањен за 6,6%** (пласман у земље ЦЕФТА највише се базира на **прехранбеним производима и дериватима нафте**).

С друге стране, нешто више од половине увоза АП Војводине потиче из земаља ЕУ (52,3% у периоду јануар - септембар 2023), који је међугодишње **смањен за 7,4%** (из ЕУ се највише увозе **машине и опрема, електрична опрема и прехранбени производи**). На другом месту је увоз из земаља АПЕС⁷, одакле Војводина реализује **23,7%** свог увоза, затим увоз из земаља CIS⁸ (15,4% увоза) и из земаља ОПЕКС⁹ (9,0%).

Извоз АП Војводине
јануар - септембар 2023.

	Учешће	Индекс
ЕУ:	71,1%	103,1
ЦЕФТА:	14,4%	93,4

Увоз АП Војводине
јануар - септембар 2023.

	Учешће	Индекс
ЕУ:	52,3%	92,6
АПЕС:	23,7%	78,3
CIS:	15,4%	80,9
ОПЕКС:	9,0%	95,8

⁶ ЦЕФТА – Земље Западног Балкана: БиХ, Северна Македонија, Црна Гора, Албанија, Молдавија и Србија.

⁷ АПЕС – Азијско пацифичко економско удружење.

⁸ CIS – Комонвелт независних држава.

⁹ ОПЕКС – Удружење земаља извозника нафте.

Појединачно гледано, Војводина је у периоду јануар - септембар 2023. године забележила **извоз у 148 различитих земаља**. Извоз у првих десет земаља чинио је **66,3% укупног војвођанског извоза** у периоду јануар - септембар ове године.

Главна дестинација војвођанског извоза је традиционално **Немачка (20,8% укупног робног извоза АП Војводине у посматраном периоду)**, у коју је извезена роба у вредности од 1,5 млрд евра, што је **за 32,7% више** него у истом периоду прошле године. **Учешће Немачке у укупном извозу наше прерађивачке индустрије расте из године у годину** – са 15,0% у 2020. на 21,4% у 2023, што је јасан показатељ важности немачке привредне активности за нашу прерађивачку индустрију и извоз. Војвођански извоз прерађивачке индустрије у Немачку је у периоду јануар – септембар 2023. године повећан за чак 33,9%, а највећи део тог раста долази се повећаном извозу моторних возила и приколица, електричне опреме и других непоменутих машина и опреме.

Поред Немачке, из Војводине се значајан извоз пласира и у **Италију (8,5%), Босну и Херцеговину (8,4%) и Мађарску (7,2%)**. У односу на период јануар - септембар прошле године, у групи од водећих десет извозних дестинација, поред извоза у Немачку, **повећан је и извоз у Чешку** (за 15,3% мг.), **Црну Гору** (12,6% мг.), као и **Словенију** (за незнатних 1,4% мг.), док је извоз у остале земље у групи од првих десет међугодишње смањен, а **највише је смањен извоз у Румунију, за 40,0% мг.** (услед смањеног извоза кукуруза).

Када је реч о увозу, **Војводина је у првих девет месеци 2023. године забележила увоз из 171 различите земље**, при чему је **увоз из првих десет земаља чинио 65,0% укупног увоза АП Војводине у посматраном периоду**.

Највећи увоз Војводина реализује **из Немачке (15,1%) и Руске Федерације (11,6%)**. Међугодишње, увоз АП Војводине је, посматрано по земљама у оквиру групе од водећих десет, **највише повећан из Казахстана**, за 260 млн евра (услед увоза нафте, који се у истом периоду прошле године није увозио из Казахстана). С друге стране, увоз је **међугодишње значајно смањен из Мађарске**, за 547 млн евра или 57,9%, **услед смањеног увоза гаса** (у првих девет месеци 2022. из Мађарске је увезено гаса у вредности од 670,3 млн евра, а у истом периоду ове године свега 87,3 млн евра). Такође, **значајније је смањен и увоз из Руске Федерације**, за 644 млн евра или 37,9% мг., **услед смањеног увоза нафте**.

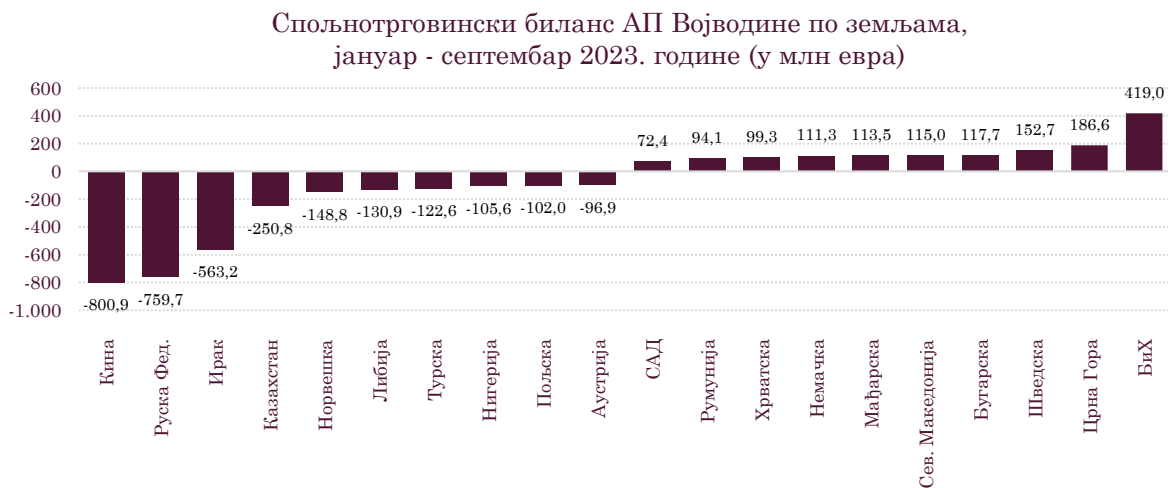
Првих десет земаља у извозу и увозу АП Војводине, јануар - септембар 2023. године

Земља	Извоз (у 000 евра)	Учешће (%)	Индекс	Земља	Извоз (у 000 евра)	Учешће (%)	Индекс
Немачка	1.481.693	20,8	132,7	Немачка	1.370.346	15,1	105,3
Италија	601.342	8,5	91,5	Руска Фед.	1.053.326	11,6	62,1
БиХ	594.828	8,4	86,9	Кина	819.238	9,0	101,5
Мађарска	510.544	7,2	96,6	Италија	661.752	7,3	103,8
Руска Фед.	293.616	4,1	95,6	Ирак	565.618	6,2	68,3
Румунија	270.343	3,8	60,0	Мађарска	397.019	4,4	42,1
Хрватска	266.507	3,7	90,9	Аустрија	271.924	3,0	107,7
Чешка	254.233	3,6	115,3	Турска	260.651	2,9	77,5
Словенија	233.622	3,3	101,4	Казахстан	260.339	2,9	60.667,6
Црна Гора	202.934	2,9	112,6	Пољска	246.968	2,7	109,9

Највећи суфицит у робној размени Војводина је у периоду јануар - септембар 2023. године остварила са Босном и Херцеговином (419,0 млн евра). У Босну и Херцеговину је највише извезено кокса и деривата нафте и прехранбених производа.

С друге стране, негативан спољнотрговински салдо, односно **највећи дефицит у размени Војводина је забележила у трговини са Кином (-800,9 млн евра),** као резултат високе вредности увоза неразврстане робе по ЦТ.

Ако се посматра укупна робна размена, **најзначајнији спољнотрговински партнери АП Војводине у периоду јануар - септембар 2023. године су Немачка, Руска Федерација и Италија.**

У размени са **Немачком**, из Војводине се највише извози електрична опрема (делови за машине и вучни мотори) и друге машине и опрема (турбокомпресори), док је увоз из Немачке већином заснован на увозу неразврстане робе по ЦТ и основних метала (жице од рафинисаног бакра).

Размена са **Руском Федерацијом** је већинским делом заснована на увозу из Руске Федерације, и то увозу гаса, док је на трећем месту размена са **Италијом**, где се из Војводине највише извози пшеница, а у увозу је најзаступљенија неразврстана роба по ЦТ.

У групи од првих десет спољнотрговинских партнера АП Војводине налазе се и две земље **искључиво због увоза** из тих земаља, док је извоз незнатан, а то су **Кина и Ирак** (у Војводину се из Кине највише увози неразврстана роба по ЦТ, док се стопостотни увоз из Ирака састоји од увоза сирове нафте и уља од битуменозних минерала).

Првих десет спољнотрговинских партнера АП Војводине и најзаступљенији извозни/увозни производи у периоду јануар - септембар 2023. године

Извозни производ	Учешће	ЗЕМЉА	Учешће	Увозни производ
1.481,7 млн евра			1.370,3 млн евра	
Делови за машине из тр. бр. 8501 и 8502, остало	16,7%	Немачка 	24,4%	Неразврстана роба по ЦТ-роба у слободној зони
Вучни мотори наизменичне струје, вишефазни, снаге >75kW	8,0%		10,4%	Жица од рафинисаног бакра, попречног пресека >6mm
Турбокомпресори, једностепени, остали	7,3%		3,4%	Неразврстана роба по ЦТ-роба на складиштењу

ПРИВРЕДНА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

293,6 млн евра		Руска Фед 8,3% 	1.053,3 млн евра	
Храна за псе и мајке, скроб >30%, млечни производи =<10%	15,0%		87,0%	Гас природни у гасовитом стању
Остале хула-хоп чарапе, самодржеће, синтетика, <67 децтекса	9,4%		3,9%	Минерална или хемијска ђубрива, садрже N, P, и K (N>10%)
Остали лекови, за малопродају	8,7%		2,8%	Уреа са садржајем више од 45% по тежини азота
601,3 млн евра		Италија 7,8% 	661,8 млн евра	
Остала пшеница и наполица, остало	7,2%		8,2%	Неразврстана роба по ЦТ-роба у слободној зони
Лице и делови лица, осим уметака за ојачање, од коже	6,5%		6,6%	Неразврстана роба по ЦТ-роба на складиштењу
Остала седишта, са дрвеним костурима, тапацрана	3,9%		3,2%	Производи остали, од пластичних маса, остало
510,5 млн евра		Мађарска 5,6% 	397,0 млн евра	
Сетови проводника за паљење, остали сетови за возила	28,1%		22,0%	Гас природни у гасовитом стању
Циркулационе пумпе за грејне системе и слично	6,0%		10,3%	Неразврстана роба по СТ-роба у слободној зони
Делови осталих гасних турбина	5,0%		5,9%	Остали проводници, напон =<1000V, са конекторима, остали
18,4 млн евра		Кина 5,2% 	819,2 млн евра	
Циркулационе пумпе за грејне системе и слично	11,2%		23,3%	Неразврстана роба по ЦТ-роба у слободној зони
Прекидачи дугмасти притисни, за напон до 60V	10,7%		13,1%	Неразврстана роба по ЦТ-роба на складиштењу
Листови за фурнирање, остало дрво, остало, дебелина>1mm	8,6%		3,4%	Машине за обраду гуме или пластичне масе, остале
594,8 млн евра		БиХ 4,8% 	175,8 млн евра	
Гасна уља, за остале сврхе, S=<0,001%, без биодизела	14,5%		8,3%	Челик бетонски, ТВ, ребрасти, у шипкама
Моторни бензин, Pb=<0,013g/l, RON>=95<98, без биодизела	7,3%		7,7%	Остали лекови, у одмереним дозама
Кукуруз, остали	4,0%		7,4%	Кутије, сандуци, гајбе и слични производи, остало
2,5 млн евра		Ирак 3,5% 	565,6 млн евра	
Покривачи подова, подлога премазана поливинилхлоридом	20,8%		100%	Нафта и уља од битуменозних минерала, сирова
Кукуруз шећерац, смрзнути	17,7%			
Остали лекови, за малопродају	13,9%			
254,2 млн евра		Чешка 3,0% 	238,5 млн евра	
Делови за седишта, од осталих материјала, остали	28,9%		20,2%	Инвертори, снаге преко 7,5 kVA, остали
Аутоматски прекидачи струјних кола, =<1000V, јачина =<63A	21,9%		13,1%	Делови за машине из тр. бр. 8501 и 8502, остало
Црева вештачка, од очврснутих беланчевина	12,2%		10,7%	Неразврстана роба по ЦТ-роба у слободној зони
175,0 млн евра		Аустрија 2,8% 	271,9 млн евра	
Остали производи, од стакла, остали	15,5%		30,9%	Неразврстана роба по ЦТ-роба у слободној зони
Делови за производе из тарифног броја 8414 ¹⁰	12,7%		5,1%	Делови изолациони, од пластичне масе
Имитације (полу)драгог камења, брушене, механички полиране	6,5%		4,9%	Неразврстана роба по ЦТ-роба на складиштењу
270,3 млн евра		Румунија 2,8% 	176,2 млн евра	
Сетови проводника за паљење, остали сетови за возила	19,9%		11,0%	Неразврстана роба по ЦТ-роба у слободној зони
Остала пшеница и наполица, остало	8,4%		7,4%	Остали проводници, остали, за напон до 80V
Јечам, осим за сетву	3,9%		6,1%	Отпаци и остаци, остали, од гвожђа, челика, остали

¹⁰ ЦТ 8414 - Ваздушне или вакуум пумпе, ваздушни или гасни компресори и вентилатори; Вентилационе или рецикулационе напе (аспиратори) са уграђеним вентилатором, укључујући оне опремљене филтерима; Гасно-непропусни ормари за биолошку сигурност опремљени или неопремљени филтерима.

VIII.3. Аграрна спољнотрговинска робна размена

Аграрна спољнотрговинска робна размена Републике Србије

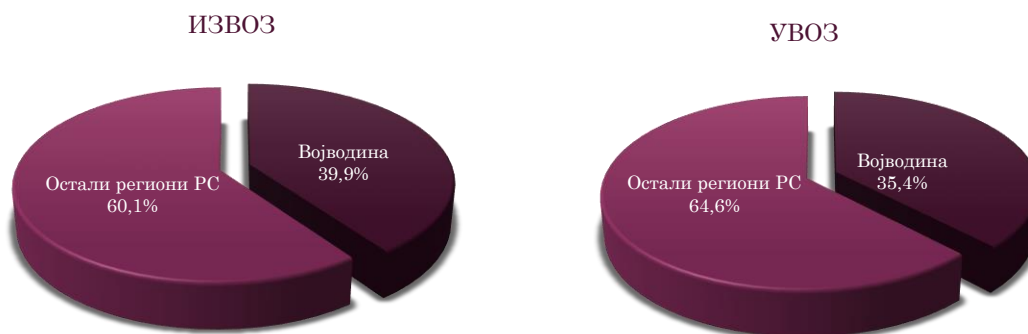
Спољнотрговинска размена аграрних производа Републике Србије за девет месеци 2023. године износила је **5,9 млрд евра** и на непромењеном је нивоу као и у истом периоду 2022. године.

Извоз аграра Србије је у периоду јануар - септембар 2023. године износио **3,4 млрд евра**, док је **вредност увоза** износила **2,5 млрд евра**. У односу на период јануар - септембар 2022. године, **вредност извоза** аграрних производа Србије је **мања за 5,2%**, док је **вредност увоза** већа за **8,0%**.

У периоду јануар - септембар 2023. године, **остварен је суфицит у спољнотрговинској размени аграрних производа Републике Србије** и износио је **962,4 млн евра**, што је за **27,7% мање** од суфицита забележеног у истом периоду 2022. године.

Посматрано по регионима, у Војводини је реализовано **39,9%** (1,4 млрд евра) од **укупног аграрног извоза Републике Србије** у периоду јануар - септембар 2023. године, односно **35,4%** (871,2 млн евра) **аграрног увоза Републике Србије**.

Учешће аграра Војводине у спољнотрговинској размени аграра Републике Србије,
јануар - септембар 2023. године

Аграрна спољнотрговинска робна размена АП Војводине

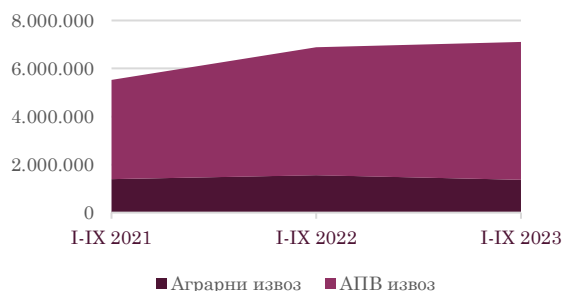
Спољнотрговинска **размена аграрног сектора АП Војводине значајно учествује у укупној спољнотрговинској размени АП Војводине** и већ дужи низ година остварује позитиван спољнотрговински биланс.

У периоду јануар - септембар 2023. године **учешће аграрних производа у укупном војвођанском извозу износило је 19,2%**, док је у **укупном војвођанском увозу** заступљеност аграра била **9,6%**. **Покривеност увоза извозом аграрних производа у Војводини је и даље висока и износи 156,9%**, али је, због повећања увоза уз истовремени пад извоза, **нижа за 80,8% од покривености извоза увозом у истом периоду 2022. године**.

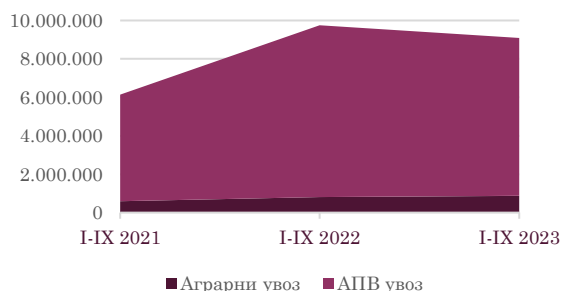

ПРИВРЕДНА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

Аграрни извоз у укупном извозу
АП Војводине (у 000 евра)

Аграрни увоз у укупном увозу
АП Војводине (у 000 евра)

Током девет месеци 2023. године, у Војводини је остварена **укупна размена аграрних производа** у вредности од **2,2 млрд евра**, што је за **5,4% мање** од остварене размене у истом периоду 2022. године. Међугодишње, **извоз је мањи за 12,4%**, а **увоз је повећан за 8,4%**.

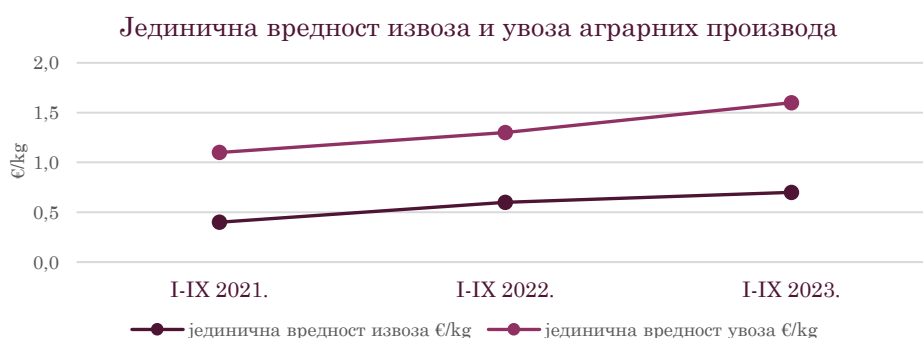
Спољнотрговинска робна размена аграра АП Војводине (по КД)

Период	Извоз	Индекс	Увоз	Индекс	Укупно	Индекс	Салдо	Индекс
I-IX 2023.	1.366.577	87,6	871.166	108,4	2.237.742	94,6	495.411	65,5
I-IX 2022.	1.560.372	111,8	803.924	135,0	2.364.297	118,7	756.448	94,5
2022.	2.072.948	111,3	1.179.466	134,4	3.252.413	118,7	893.482	90,7
2021.	1.862.627	112,3	877.342	121,6	2.739.969	115,1	985.285	105,1

*у 000 евра

У периоду јануар - септембар ове године, **јединична вредност извоза износила је 0,7 €/kg**, а **јединична вредност увоза 1,6 €/kg**. Ниже јединичне вредности извоза у поређењу са вредношћу увоза су показатељ **неповољне структуре извоза аграрних производа АП Војводине** у којој доминирају производи који имају нижу цену (и нижи степен прераде).

Посматрајући период јануар - септембар у последње три године, евидентно је да се **укупна вредност извоза аграрних производа смањивала** (због мање количине извезених производа) **иако се јединична вредност извоза повећавала**.

Посматрано према областима делатности, у периоду јануар - септембар 2023. године, **извоз прехранбених производа у укупном извозу аграра Војводине је на првом месту**, са вредношћу извоза од 909,1 млн евра, што је на истом нивоу као и претходне године у овом периоду. **На другом месту је извоз пољопривредне производње**, са међугодишњим **смањењем вредности извоза за 41,3%**, првенствено због мањег извоза кукуруза и пшенице.

Највеће учешће у укупној вредности увоза аграрних производа заузимају такође прехранбени производи, али највеће међугодишње повећање вредности увоза бележи пољопривредна производња, од 29,5%, првенствено због већег увоза соје, семенског кукуруза, парадајза, свиње живе масе до 50 kg.

Спољнотрговинска размена аграра АП Војводине, јануар - септембар 2023. године
(по областима КД)

Област КД	Извоз			Увоз			Салдо
	Вредност (у 000 евра)	Индекс $\frac{1 - IX\ 2023}{1 - IX\ 2022}$	Учешће (%)	Вредност (у 000 евра)	Индекс $\frac{1 - IX\ 2023}{1 - IX\ 2022}$	Учешће (%)	Вредност (у 000 евра)
Производња прехранбених производа	909.127	100,1	66,5%	544.126	104,8	62,5%	365.001
Пољопривредна производња, лов и услужне делатности	329.607	58,7	24,1%	269.991	129,5	31,0%	59.615
Производња пића	107.744	145,9	7,9%	23.568	92,4	2,7%	50.303
Производња дуванских производа	18.568	155,1	1,4%	28.061	62,5	3,2%	-9.493
Шумарство и сеча дрвећа	1.307	27,1	0,1%	2.946	123,5	0,3%	-1.166
Рибарство и аквакултуре	224	64,0	0,0%	2.473	74,2	0,3%	-2.597
Укупно	1.366.577	87,6	100,0%	613.541	115,5	100,0%	495.411

Водећи аграрни извозни производ Војводине у периоду јануар - септембар ове године је **храна за псе и мачке**, чија је вредност извоза **већа за 40,4%** у односу на исти период прошле године. На другом месту налази се **пшеница**, која је у односу на исти период прошле године извезена **мање и вредносно и количински**, а и дошло је до пада извозне цене. У посматраном периоду може се уочити раст вредности и количине извоза **брашна од пшенице и уља од сунцокрета**. У периоду јануар - септембар 2023. године евидентан је **значајан пад вредности и количине извоза кукуруза**. Пад у извозу је забележен и код **шећера**, извезено је за 69,3% мање количине шећера, а остварена вредност извоза од 24,9 млн евра је мања за 56,2% у поређењу са истим периодом 2022. године. За девет месеци ове године извезено је **за 11.909 тона јабука мање**, што је за 6,2 млн евра мање у односу на исти период прошле године. **Храна за псе и мачке и пшеница** се налазе међу првих двадесет производа у укупном извозу АП Војводине у посматраном периоду.

Десет најзаступљенијих производа у аграрном извозу АП Војводине,
јануар - септембар 2023. године

Назив производа	Вредност (000 евра)	Индекс $\frac{1 - IX\ 2023}{1 - IX\ 2022}$	Учешће (%)	Тежина (t)	Индекс $\frac{1 - IX\ 2023}{1 - IX\ 2022}$
Храна за псе и мачке, скроб>30%, млечни производи=<10%	127.439	140,4	9,3%	112,7	103,3
Остала пшеница и наполица, остало	93.429	70,3	6,8%	90,7	65,3
Сладолед, не садржи или садржи млечне масноће<3%	49.670	112,4	3,6%	86,7	80,1
Уље од сунцокрета, шафранике, остало, за остале сврхе	46.992	70,2	3,4%	101,2	85,7
Кукуруз, остали	45.792	21,7	3,4%	28,3	109,3
Уље сојино, сирово, укључујући дегумирано, остало	40.706	76,3	3,0%	112,9	23,1
Кукуруз, семенски, обични хибриди	34.355	112,4	2,5%	78,9	91,0
Концентрати беланчевина без млечних масноћа и слично	33.932	86,1	2,5%	76,2	69,5
Уље од сунцокрета, сирово, за остале сврхе	32.203	126,9	2,4%	173,7	141,5
Брашно, од обичне пшенице и пира	32.038	116,7	2,3%	144,5	177,7

Највећа вредност увоза остварена је увозом соје. Потреба за увозом јавила се због мање производње соје у 2022. години. Од укупне количине увезене соје, **68,7% је увоз из Хрватске.** Иако је **увоз семенског кукуруза** завршен у априлу ове године, он је на трећем месту по вредности увоза. У периоду јануар - септембар 2023. године увезено је **1.305 тона свиње живе масе до 50 kg**, што је на приближно истом нивоу као и претходне године за девет месеци, али је због раста цена (77,4%) остварена вредност извоза од 5,3 млн евра, што је **за 79,3% више** у поређењу са истим периодом 2022. године. Такође је забележен и раст вредности **увоза кокошијег меса** за 60,3%.

На увозној страни, у групи од првих десет најзаступљенијих производа, до **смањења количине увоза** дошло је код Меса од домаћих свиња, без костију, смрзнутог, затим Кафе непржене са кофеином, Банана и Сладоледа.

Међу првих двадесет производа у укупном увозу Војводине, од аграрних производа су се нашли **соја у зрну и месо од домаћих свиња без костију, смрзнуто.**

Десет најзаступљенијих производа у увозу АП Војводине, јануар - септембар 2023. године

Назив производа	Вредност (000 евра)	Индекс $\frac{I - IX\ 2023}{I - IX\ 2022}$	Учешће (%)	Тежина (t)	Индекс $\frac{I - IX\ 2023}{I - IX\ 2022}$
Соја у зрну, ломљена или дробљена, осим за сетву	32.209	258,1	1,9%	60.712	321,4
Месо од домаћих свиња, остало, без костију, смрзнуто	31.256	111,4	1,9%	9.370	81,8
Кукуруз, семенски, обични хибриди	30.375	320,3	1,8%	5.674	181,9
Брашно, прах и пелете, од меса или отпадака; чварци	17.532	150,0	1,0%	16.284	127,0
Сладолед, не садржи или садржи млечне масноће < 3%	16.807	111,2	1,0%	4.831	89,1
Кафа, непржена, са кофеином	16.219	80,2	1,0%	5.775	87,7
Банане, остале, свеже	15.575	111,2	0,9%	18.264	99,0
Коже говеђе, сирове, остале, укључујући крупне, потрбушине	14.939	120,0	0,9%	13.035	98,4
Храна сточна, остало	14.624	108,6	0,9%	8.167	98,3
Уље палмино, остало, течно, за остале сврхе	14.514	85,2	0,9%	10.967	97,7

Посматрано **према групама земаља, 55,4% (756,8 млн евра) укупне вредности извоза аграрних производа АП Војводине за девет месеци 2023. године усмерено је на тржиште ЕУ** и у поређењу са претходном годином бележи се пад вредности за 22,6%.

Други најзначајнији партнер АП Војводине, када је у питању извоз аграрних производа, јесу **чланице ЦЕФТА групације, са учешћем од 28,2% (385,7 млн евра)**, где се бележи повећање вредности извоза за 2,0% у односу на период јануар - септембар 2022. године. Због близине тржишта и традиционалне повезаности, ЦЕФТА регион је значајно тржиште за аграрне производе из АП Војводине.

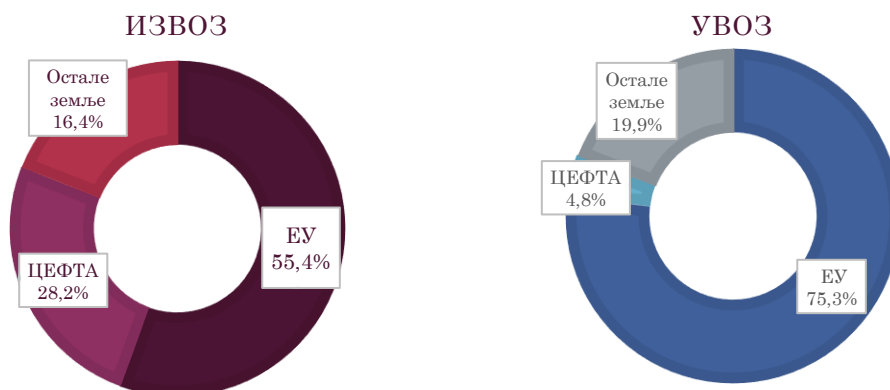
Извоз аграра на остала тржишта чинио је **16,4%** укупног извоза АП Војводине. Од укупне вредности извоза на остала тржишта учешће Руске Федерације износи 42,7%.

На увозној страни, у периоду јануар - септембар 2023. године **учешће увоза аграрних производа из ЕУ у укупном увозу аграрних производа Војводини износило је 75,3%** и показује благи раст учешћа, док је **тржиште ЦЕФТА учествовало са свега 4,8%** и у поређењу са претходним годинама бележи благи пад

учешћа. Учешће увоза аграрних производа са тржишта **осталих земаља** учествује са **19,9%** у укупном увозу у АП Војводину.

Робна размена аграра АП Војводине по групама земаља, јануар - септембар 2023. године

У периоду јануар - септембар 2023. године **на тржиште ЕУ** се од примарних пољопривредних производа **највише извозио семенски кукуруз, пшеница и семе уљане репице** (ова три производа чине 53,3% укупног извоза примарних пољопривредних производа у ЕУ). У односу на исти период 2022. године забележен је значајан **пад извоза кукуруза и пшенице**, првенствено због смањеног извоза у Румунију и Италију, као и **мањи извоз шећера** у Бугарску. Од **прехрамбених производа** највише се извозила **храна за псе и маčke, сојино уље и сладолед**.

Посматрано по појединим земљама чланицама ЕУ, за девет месеци 2023. године **највише се извозило у Италију, 21,2%** (пшеница, погаче уљане, храна за псе и маčke), **Хрватску, 12,5%** (тестенине, уље од сунцокрета, кукурузни скроб) и **Румунију, 9,3%** (пшеница, јечам, кукуруз).

Посматрано по земљама ЦЕФТА групације, **највише се извозило у Босну и Херцеговину, 52,9%**, а најзначајнији извозни производи били су кукуруз, пиво, пшеница, брашно, уље од сунцокрета. На другом месту по извозу у оквиру ЦЕФТЕ је **Црна Гора** (учешће 23,3%), где је највећа вредност остварена извозом брашна, уља од сунцокрета, прерађевина од меса, цигарета и сточне хране.

У периоду јануар - септембар 2023. године **повећан је извоз у Руску Федерацију** (за 27,6%), у највећој мери због већег извоза хране за псе и маčke, и то за 86,0% мг.

Када је реч о увозу, у периоду јануар - септембар 2023. године **са тржишта ЕУ** од примарних пољопривредних производа **највише се увозио семенски кукуруз, соја у зрну и парадајз** (ова три производа чине 38,6% укупног увоза примарних пољопривредних производа из ЕУ). Од **прехрамбених производа највише су се увозили смрзнуто месо од домаћих свиња, сирове говеђе коже и сладолед**. У односу на исти период претходне године забележен је значајан раст увоза млека и павлаке.

Међу земљама чланицама ЕУ, у посматраном периоду, **највеће учешће у укупном увозу аграрних производа у Војводину има Немачка, 16,6%** (сладолед, чоколада, пекарски производи без шећера), **Италија, 11,0%** (брашно, коже говеђе, јестива свињска маст, екстра девичанско маслиново уље) и **Мађарска, 10,6%** (кукуруз семенски, соја у зрну, сточна храна).

Из ЦЕФТА региона, као што је то случај и са извозом, **највише се увози из Босне и Херцеговине (52,0%)**, и то млеко, со и мешавине и теста за пекарске производе. На другом месту је увоз из **Северне Македоније (25,1%)**, а производи које највише увозимо су грожђе стоно, вино, мешавине поврћа, парадајз, паприка.

Првих десет земаља у извозу аграра
Војводине са два најзаступљенија
извозна производа, I-IX 2023. (000 евра)

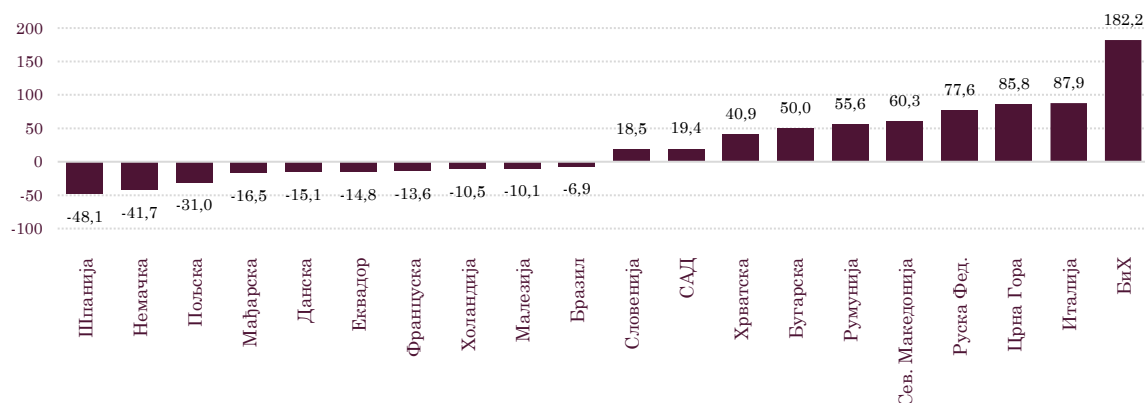

Првих десет земаља у увозу аграра
Војводине са два најзаступљенија
увозна производа, I-IX 2023. (000 евра)

АП Војводина је у периоду јануар - септембар 2023. године **извезла аграрне производе у 103 различите земље**, а **увезла из 121 земаље**. Суфицит је остварила у размени са **68 земаља**, а дефицит са **79 земаља**. Највећи суфицит је остварен са **Босном и Херцеговином (182,2 млн евра)**, а највећи дефицит остварен је са **Шпанијом (-48,1 млн евра)**.

Спољнотрговински биланс аграра АП Војводине по земљама,
јануар - септембар 2023. године (у млн евра)

IX. РЕГИСТРОВАНА ЗАПОСЛЕНОСТ

Укупан број запослених у Републици Србији, према подацима за трећи квартал 2023. године, износио је 2.360.762 лица. Од тога, 25,1% запослених (592.413 лица) је регистровано на територији АП Војводине.

Запосленост је у односу на трећи квартал прошле године у Србији повећана за 51.807 лица или 2,2%, а у Војводини за 14.407 лица или 2,5%.

У структури регистроване запослености у Војводини у трећем кварталу 2023. године, 79,5% је запослено у правним лицима, 17,8% су предузетници и запослени код њих и лица која самостално обављају делатност, а 2,7% су регистровани индивидуални пољопривредници.

У Војводини је највише запослених у Прерађивачкој индустрији (27,0%) и Трговини на велико и мало (15,7%) у трећем кварталу 2023. године.

Највећи међугодишњи раст запослености у Војводини забележен је у сектору Информисање и комуникације и Финансијске делатности и делатност осигурања, док је пад запослености забележен у сектору Пољопривреда, шумарство и рибарство, Државна управа и одбрана и сектору Административне и помоћне услужне делатности.

Укупан број запослених у Републици Србији, према подацима за трећи квартал 2023. године, износио је **2.360.762** лица, што у односу на претходни квартал представља смањење за **3.378** лица или **0,1%**, док у односу на трећи квартал прошле године представља повећање од **51.807** лица, односно **2,2%**. Међугодишњи раст регистроване запослености **опредељен је повећањем броја запослених код правних лица** (за око **36** хиљ. лица или **2,0% мг.**), као и **предузетника и запослених код њих и лица која самостално обављају делатност** (за око **18** хиљ. лица или **4,6% мг.**), док је с друге стране **број регистрованих индивидуалних пољопривредника међугодишње смањен** (за око **2,6** хиљ. лица или **-4,7% мг.**).

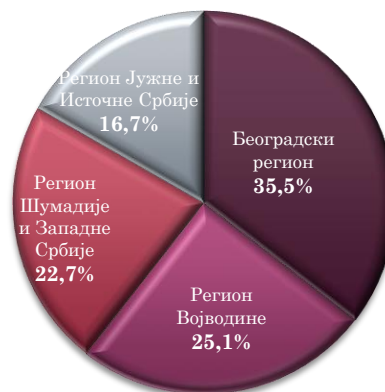
Регистрована запосленост у приватном сектору у Србији износи **око 1,8** млн лица (што чини **74%** укупне регистроване запослености у Србији) и **повећана је за око 51 хиљ. лица** у односу на исти период прошле године (за **3,0% мг.**).

У јавном сектору, број регистровано запослених у Србији за трећи квартал 2023. године износи **609.609** лица, што је **за готово хиљаду лица више него у истом периоду прошле године** (раст од **0,2% мг.**), а **за око 3 хиљ. лица мање у односу на претходни квартал** (**-0,6%**). Запосленост у јавном сектору је **повећана претежно у области образовања**.

Посматрано по секторима делатности, у Републици Србији је у трећем кварталу 2023. године, у односу на исти квартал 2022. године, **највеће повећање броја запослених забележено у сектору Стручне, научне и техничке делатности** (за **17.004** лица), и то у области Архитектонске и инжењерске делатности, инжењерско испитивање и анализе (повећање запослених од готово **11** хиљ. лица мг.), као и сектору **Информисање и комуникације** (раст за **12.408** лица), и то у оквиру области Рачунарско програмирање, консултантске и с тим повезане делатности (повећање запослености за готово **12** хиљ. лица мг.).

Посматрано према статистичким територијалним јединицама, **највећи број запослених бележи Београдски регион** (**837.246** у трећем кварталу 2023. године), за којим следи **Регион Војводине** (**592.413** запослених) и Регион Шумадије и Западне Србије (**535.835** запослених), док је **најмањи број запослених регистрован у Региону Јужне и Источне Србије** (**395.268**). У односу на исти период прошле године, запосленост је повећана у свим регионима Републике Србије, а највише у Београдском региону (за око **25** хиљ. лица или **3,1% мг.**).

Регистрована запосленост по регионима Србије, Q3 2023. године

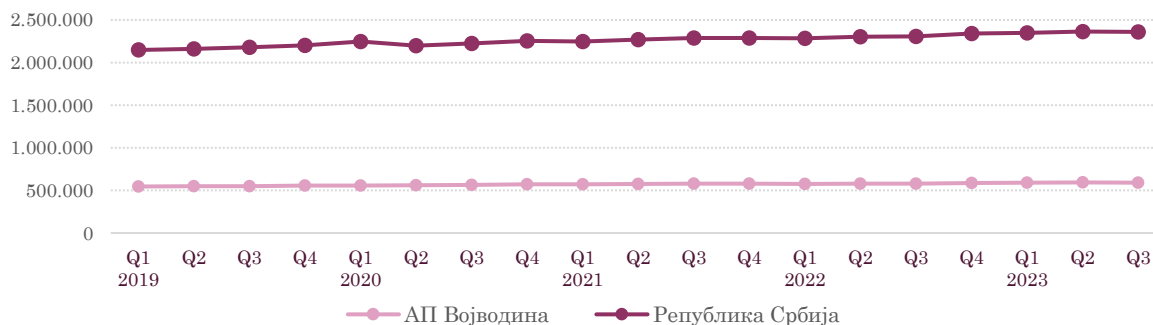

У Војводини је запосленост у трећем кварталу 2023. године, у односу на исти период прошле године, **повећана за 14.407** лица, односно **2,5%** и чинила је **25,1%** укупне запослености у Републици Србији у истом периоду. Запосленост је у Војводини **смањена у односу на претходни квартал ове године**, за **1.358** лица, односно **0,2%**.

Посматрано по кварталима, **запосленост, како на републичком, тако и на покрајинском нивоу, има благо узлазну путању** и бележи врхунац у другом кварталу ове године, са апсолутним износом од 593.771 запослених у Војводини, односно 2.364.140 запослених у целој земљи.

Регистрована запосленост у Републици Србији и АП Војводини по кварталима

Посматрано према модалитетима запослености, у Војводини је у трећем кварталу 2023. године највише запослених било у правним лицима (471.096, односно 79,5%), за 2,3% више у односу на трећи квартал 2022. године. **Предузетника и запослених код њих, као и лица која самостално обављају делатност било је 105.638 (17,8%),** што је за 4,4% више у односу на исти квартал 2022. године, док је **регистрованих индивидуалних пољопривредника било 15.679 (2,7%),** што је за 5,0% мање у односу на трећи квартал претходне године.

Модалитети регистроване запослености у Војводини, међугодишњи раст, трећи квартал 2023. године

Посматрано по секторима делатности, у Војводини је у трећем кварталу 2023. године **највише запослених** (посматрано у оквиру приватног сектора) **регистровано у Прерађивачкој индустрији (27,0%) и Трговини на велико и трговини на мало (15,7%),** а следи запосленост у секторима Здравствена и социјална заштита и Образовање (учешће по 6,9%), те сектору Саобраћај и складиштење (5,5%).

У односу на трећи квартал прошле године, у Војводини је запосленост највише порасла у сектору Информисање и комуникације (за 10,3% мг.), потом у сектору Финансијске делатности и делатност осигурања (9,3% мг.), Рударство (9,1% мг.), Стручне, научне и техничке делатности (8,8% мг.) и сектору Пословање некретнинама (7,6% мг.), док је највише смањена у сектору Пољопривреда, шумарство и рибарство (-1,4% мг.), Државна управа и одбрана (-0,7% мг.) и сектору Административне и помоћне услужне делатности (-0,4% мг.).

ПРИВРЕДНА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

Број регистровано запослених у Војводини према секторима делатности, трећи квартал 2023. године

Међугодишња стопе раста запослености по секторима делатности у Војводини, трећи квартал 2023. године (у %)

Према Анкети о радној снази РЗС-а **стопа запослености у Републици Србији износи 50,4%** и у поређењу са истим периодом 2022. године повећана је за 0,5 п.п. (према подацима за други квартал 2023. године).

У Војводини стопа запослености износи 51,5% и у поређењу са истим периодом прошле године већа је за 0,9 п.п. (према подацима за други квартал 2023. године).

Х. НЕЗАПОСЛЕНОСТ

У Србији је на крају септембра 2023. године, према евиденцији НСЗ-а, било 391.040 активно незапослених лица, што је за 8,6% мање у односу на септембар 2022. године. У Војводини је регистровано 79.554 активно незапослених лица, што је за 8,5% мање у односу на септембар прошле године.

Према групама занимања незапослених лица на крају септембра 2023. године, у Србији је највећи број незапослених припадао групама: Економисти, Обрађивачи метала и Трговци. С друге стране, групе занимања са највећим бројем пријављених потреба за запошљавањем у Србији су Грађевинари и Занимања угоститељства и туризма.

По општинама АП Војводине, највећи удео незапослених је евидентиран у Граду Новом Саду (13,1%), а најмањи у општини Сремски Карловци (0,3%).

У структури активно незапослених лица Војводине на крају септембра 2023. године, 54,3% чине жене, а 45,7% мушкарци.

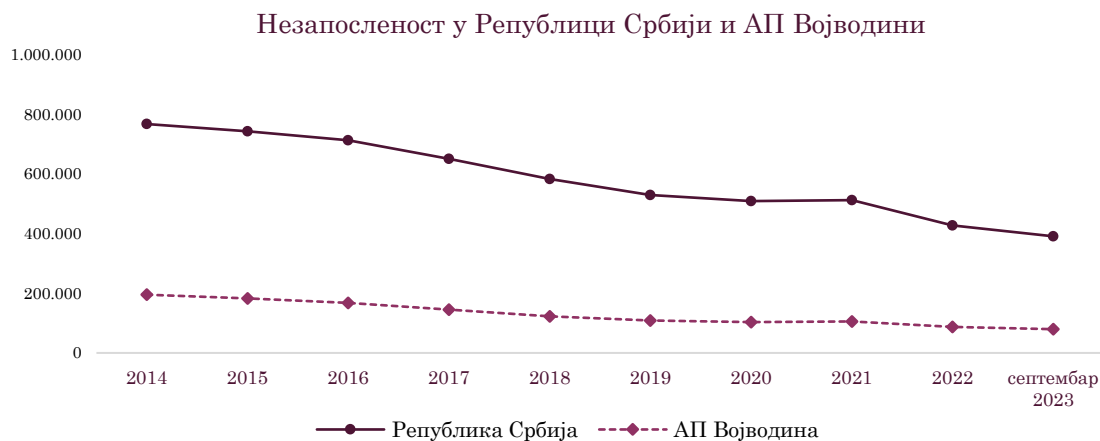
У укупном броју активно незапослених лица Војводине, највише је лица са I степеном стручне спреме (39,6%), а најмање оних који поседују VIII степен стручне спреме (0,04%).

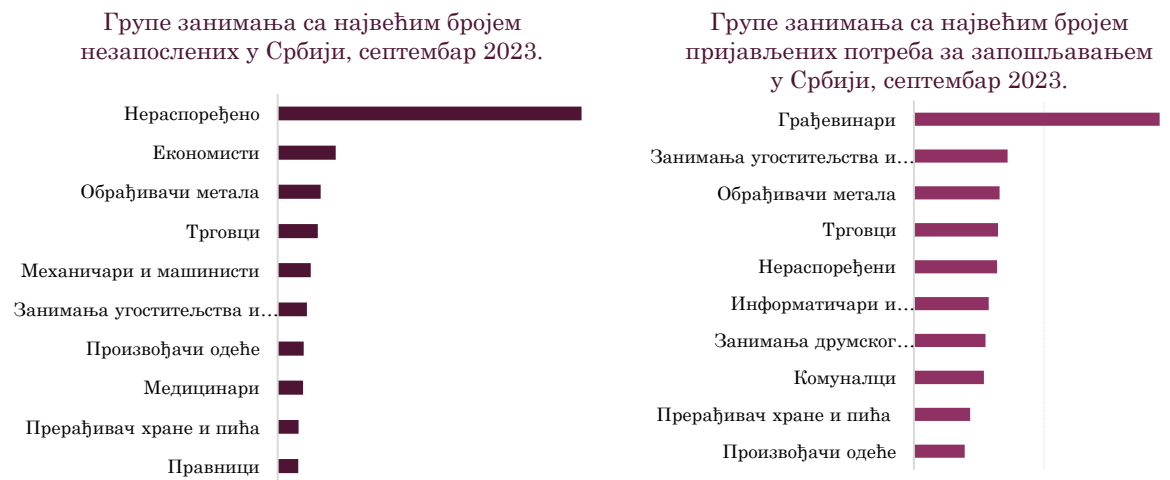
Према подацима Националне службе за запошљавање (НСЗ), последњих година приметан је тренд смањења незапослености како на нивоу Републике Србије, тако и посматрано на нивоу Војводине. **У септембру 2023. године забележена је нови најнижи ниво незапослености.**

У Републици Србији је на крају септембра 2023. године, према евиденцији НСЗ-а, било 391.040 активно незапослених лица, што је за 36.748 лица, односно за 8,6% мање у односу на септембар 2022. године. Пад незапослености у Србији широко је распрострањен по групама занимања. **Посматрано према регионима, највећи број незапослених лица је регистрован у Региону Шумадије и Западне Србије (138.416), а најмањи у Београдском региону (45.168).**

У Војводини је на крају септембра 2023. године регистровано 79.554 активно незапослена лица, што је за 7.345 лица, односно за 8,5% мање у односу на септембар прошле године.

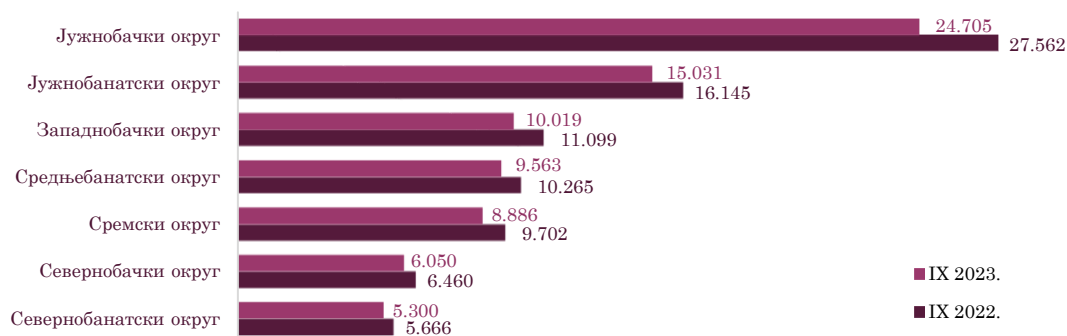
Посматрано према групама занимања незапослених лица, на крају септембра 2023. године у Србији **највећи број незапослених лица припада групи Економисти (6,6%), следе Обрађивачи метала (4,9%) и Трговци (4,6%).** С друге стране, групе занимања са највећим бројем пријављених потреба за запошљавањем у Србији су, на крају септембра 2023, **Грађевинари и Занимања угоститељства и туризма.**

Незапосленост је у септембру 2023. године, у односу на исти месец претходне године, смањена у сваком округу АП Војводине појединачно посматрано. Највеће смањење незапослености забележено је у Јужнобачком округу (-10,4% мг.), а следи Западнобачки округ (где је незапосленост смањена за 9,7% мг.), Сремски округ (-8,4% мг.), Јужнобанатски округ (-6,9% мг.), Средњебанатски округ (-6,8% мг.), Севернобанатски округ (-6,5% мг.) и Севернобачки округ (-6,3% мг.).

Незапосленост према окрузима АП Војводине

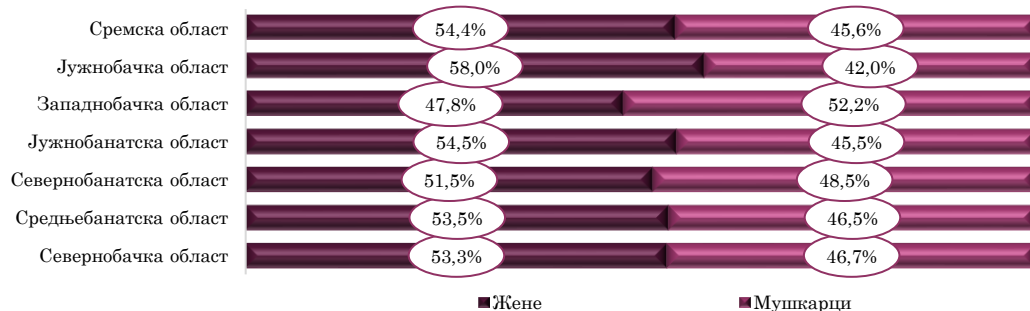
Посматрано према општинама АП Војводине, највећи број незапослених је регистрован у Граду Новом Саду (13,1% од укупног броја незапослених у Војводини), а најмањи у општини Сремски Карловци (0,3%).

Општине са најмањим и највећим бројем незапослених лица по окрузима АП Војводине, септембар 2023. године

Округ	Укупно	Општина са најмањим бројем незапослених лица у округу	Општина са највећим бројем незапослених лица у округу
АП Војводина	79.554	-	-
Севернобанатски	5.300	Ада (387)	Кикинда (2.040)
Севернобачки	6.050	Мали Иђош (1.382)	Суботица (3.227)
Сремски	8.886	Пећинци (464)	Рума (2.062)
Средњебанатски	9.563	Нова Црња (933)	Зрењанин (4.734)
Западнобачки	10.019	Озаци (1.375)	Сомбор (4.400)
Јужнобанатски	15.031	Опово (563)	Панчево (4.745)
Јужнобачки	24.705	Ср. Карловци (245)	Нови Сад (10.455)

Посматрано према полу, у структури активно незапослених лица АП Војводине, у септембру 2023. године, **54,3% чине жене, а 45,7% мушкарци**. У свим окрузима Војводине приближно је уједначена структура незапослених лица посматрано према полу, осим у Јужнобачком округу, где је нешто приметнија разлика (58,0% чине жене, а 42,0% мушкарци).

Структура незапослених лица у евиденцији НСЗ, према полу и областима АП Војводине, септембар 2023. године

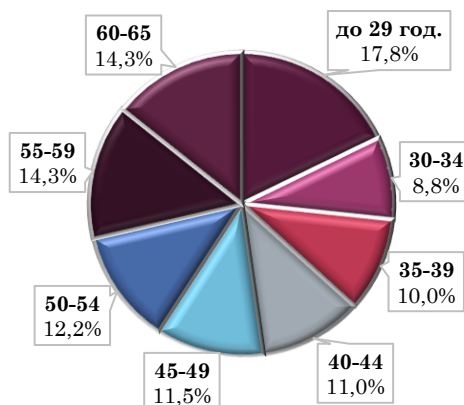

Посматрано **према степену стручне спреме**, највеће учешће у укупном броју активно незапослених лица Војводине чине лица **I степена стручне спреме (39,6%)**, а најмање учешће заузимају лица **VIII степена стручне спреме (0,04%)**.

Посматрано **према старосној структури**, у Војводини, према подацима за септембар 2023. године, 17,8% активно незапослених лица чине млади до 29 година старости. У групи старости 30-39 година тражи запослење 18,9% незапослених. **Незапослена лица** која теже налазе запослење или на њега чекају дуже су у **групи старости 50-65 година** и они **чине 40,8% укупног броја незапослених**.

Незапослена лица према старости у Војводини, септембар 2023. године

Посматрано **према трајању незапослености**, на крају септембра 2023. године, у Војводини је 37,0% активно незапослених лица на посао чекало годину дана или краће, док је преосталих **63,0% на посао чекало дуже од годину дана**.

Стопа незапослености у Републици Србији у другом кварталу 2023. године износи 9,6% и међугодишње је повећана за 0,7 п.п.

Корелација стопе незапослености и степена развијености региона веома је висока, па у складу с тим, **Регион Јужне и Источне Србије бележи највишу стопу незапослености (13,8%), наспрот Београдском региону где је стопа незапослености најнижа (7,7%).**

У Војводини стопа незапослености за други квартал 2023. године износи 7,9% и у поређењу са истим периодом претходне године већа је за 0,2 п.п.

XI. ЗАРАДЕ

Просечна бруто зарада у Републици Србији износи 116.424 динара за период јануар - август 2023. године, а просечна нето зарада 84.389 динара. У односу на исти период прошле године, забележен је раст просечне бруто и нето зараде, за 15,2% номинално, односно 0,7% реално.

Највиша просечна зарада у Србији је у посматраном периоду забележена у области Рачунарско програмирање, консултантске и с тим повезане делатности, у износу од 351.749 динара бруто, односно 258.880 динара нето.

У Војводини просечна бруто зарада износи 110.295 динара у првих осам месеци 2023. године, а просечна нето зарада 79.808 динара. У односу на исти период 2022. године, забележен је номинални раст просечне бруто и нето зараде, за 14,7%.

Највишу просечну нето зараду у периоду јануар - август 2023. бележи Јужнобачки округ, док је најнижа просечна нето зарада присутна у Западнобачком округу.

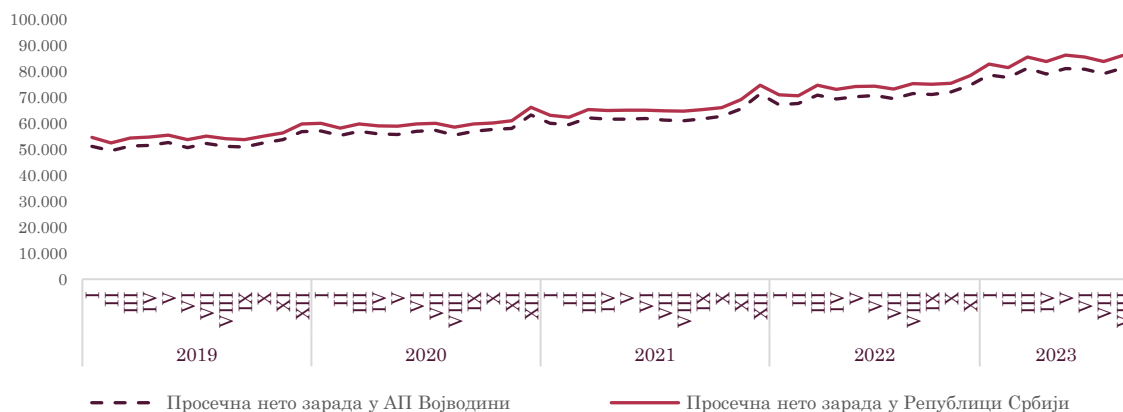
Посматрано по општинама, највишу просечну нето зараду у посматраном периоду има Град Нови Сад, док је најнижа просечна нето зарада забележена у Бачу.

Просечна бруто зарада у Републици Србији износи 116.424 динара за период јануар - август 2023. године, а **просечна нето зарада 84.389 динара (720 евра)**. **Просечна бруто и нето зарада у Србији повећане су** у односу на исти период прошле године, и то **за 15,2% номинално, односно 0,7% реално**. Раст је вођен **бржим растом зарада у приватном сектору (16,6%), него у јавном сектору (12,2%)**, чиме је смањен јаз у просечним зарадама између јавног и приватног сектора на 1,05 у првих осам месеци ове године (са 1,09 у осам месеци претходне године).

Само у августу, просечна бруто зарада у Републици Србији износила је **118.918 динара**, а **просечна нето зарада 86.112 динара**. У поређењу са августом прошле године, просечна бруто и нето зарада **номинално су веће за 14,4%, а реално за 2,6%**. У односу на претходни месец, просечне бруто и нето зараде у Србији забележиле су номинални раст од 2,8%, односно реални раст од 2,4%. **Медијална нето зарада у Србији за август 2023. године износила је 66.401 динара**, што значи да је 50% запослених остварило зараду до наведеног износа.

Просечна нето зарада у Републици Србији и АП Војводини (РСД)

У првих осам месеци 2023. године остварен је двоцифрен међугодишњи раст просечних зарада код скоро свих **сектора делатности у Србији**, а најизраженији је у **трговини и прерађивачкој индустрији**.

Посматрано по **областима делатности**, највишу просечну нето зараду у Србији бележи **област Рачунарско програмирање, консултантске и с тим повезане делатности**, у износу од **258.880 динара** за период јануар - август 2023. године, која је у односу на исти период 2022. забележила **повећање од 20.802 динара или 8,7%**. У свим областима делатности, из групе првих пет по висини зараде, је у периоду јануар - август 2023. године у односу на исти период прошле године повећана просечна нето зарада.

Највише просечне зараде у Републици Србији, по областима делатности, јануар - август 2023. године (у РСД)

Области делатности	Бруто зараде	Нето зараде
Рачунарско програмирање, консултантске и с тим повезане делатности	351.749	258.880
Ваздушни саобраћај	257.791	191.740
Научно истраживање и развој	244.204	177.538
Експлоатација сирове нафте и природног гаса	208.324	151.921
Управљачке делатности; саветовање у вези са управљањем	205.011	150.252

Најнижу просечну нето зараду у Србији бележи област Остале личне услужне делатности, и то у износу од 46.606 динара, која је међугодишње повећана за 5.660 динара или 13,8%.

Најниже просечне зараде у Републици Србији, по областима делатности, јануар - август 2023. године (у РСД)

Области делатности	Бруто зараде	Нето зараде
Остале личне услужне делатности	64.973	46.606
Делатност припремања и послуживања хране и пића	64.581	46.858
Прерада дрвета и производи од дрвета, плуте, сламе и прућа, осим намештаја	68.453	49.894
Поправка рачунара и предмета за личну употребу и употребу у домаћинству	71.588	51.263
Производња одевних предмета	72.862	53.139

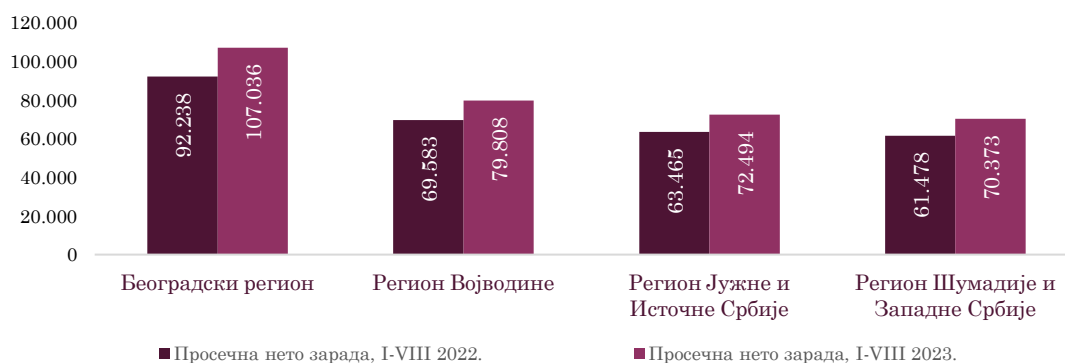
Просечне нето зараде забележиле су номинални раст у првих осам месеци 2023. године у односу на исти период 2022. године, како на нивоу целе земље, тако и на нивоу сваког региона Републике Србије појединачно посматрано. **Највећи међугодишњи раст** просечне нето зараде у периоду јануар - август 2023. евидентиран је у **Београдском региону (од 16,0%)**, док је **најмањи раст** имала просечна нето зарада **Региона Јужне и Источне Србије (од 14,2%)**.

Једино Београдски регион има већу просечну нето зараду од републичког просека, и то за 22.647 динара, односно 26,8%, према подацима за период јануар - август 2023. године.

У Војводини просечна бруто зарада обрачуната за период јануар - август 2023. године износи 110.295 динара (за 5,3% мање од републичког просека), а просечна нето зарада 79.808 динара (за 5,4% мање од републичког просека). У поређењу са истим периодом 2022. године, и просечна бруто и нето зарада у Војводини забележиле су номинални раст од по 14,7%.

Само у августу, у Војводини је просечна бруто зарада износила 112.387 динара, а просечна нето зарада 81.239 динара. У поређењу са претходним месецом, просечне бруто и нето зараде су веће за 2,7%, док су у поређењу са истим месецом претходне године, просечне бруто и нето зараде у Војводини у августу номинално веће за 13,8% и 13,7%, респективно.

Просечна нето зарада по регионима Републике Србије

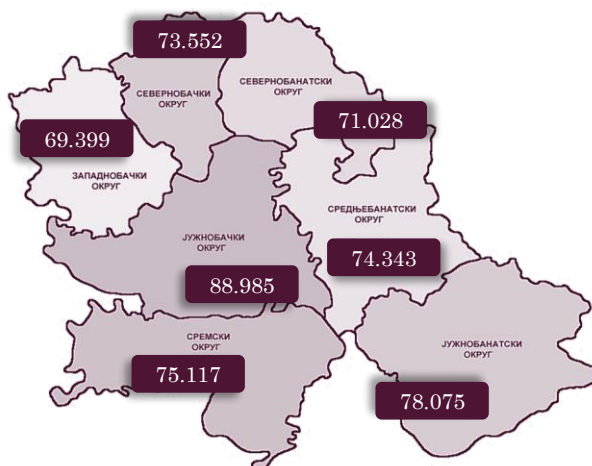

ПРИВРЕДНА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

Посматрано по окрузима АП Војводине, **највишу просечну нето зараду у периоду јануар - август 2023. године бележи Јужнобачки округ (88.985 динара), док је најнижа просечна нето зарада присутна у Западнобачком округу (69.399 динара).**

У првих осам месеци 2023. године, у свим окрузима АП Војводине је забележен **међугодишњи раст просечне нето зараде**, а највећи раст је забележен у Јужнобачком округу (од 14,9% м.г.). Једино Јужнобачки округ у посматраном периоду бележи нето зараду вишу од војвођанског просека (за 9.177 динара или 11,5%).

Просечна нето зарада по окрузима АП Војводине, јануар - август 2023. године

Посматрано по општинама АП Војводине, у периоду јануар - август 2023. године **највишу просечну нето зараду има Град Нови Сад, у износу од 99.133 динара и уједно за 24,2% већу од војвођанског просека, док је најнижа просечна нето зарада забележена у Бачу, у износу од 63.276 динара, која је за 20,7% нижа од војвођанског просека за исти период.**

Пет општина са **највишом** просечном нето зарадом у периоду I-VIII 2023. (РСД)

Пет општина са **најнижом** просечном нето зарадом у периоду I-VIII 2023. (РСД)

Влада Републике Србије је у септембру 2023. донела **одлуку о повећању минималне цене рада, са 230 динара по часу на 271 динар по часу, почев од 1. јануара 2024. године**, чиме ће минимална нето зарада у наредној години износити око 47 хиљада динара, што чини око 90% тренутне минималне потрошачке корпе.

ИЗВОР ПОДАТАКА

1. Републички завод за статистику Републике Србије, <https://www.stat.gov.rs/sr-Cyrl/>;
2. Народна банка Србије, https://www.nbs.rs/sr_RS/indeks/;
3. Министарство финансија Републике Србије, <https://www.mfin.gov.rs/tip-dokumenta/makroekonomski-podaci/>;
4. Национална служба за запошљавање, http://www.nsz.gov.rs/live/dokumenti/statisti_ki_bilteni_nsz.cid667;
5. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије, <http://www.minpolj.gov.rs/>;
6. Републички хидрометеоролошки завод Србије, <http://www.hidmet.gov.rs/>;
7. Жита Србије, <https://www.zitasrbije.rs/>;
8. Продуктна берза Нови Сад, <https://www.proberza.co.rs/>;
9. Индустијско биље Нови Сад, <http://www.indbilje.co.rs/contact/>;
10. Пољопривредне саветодавне и стручне службе Србије, <https://www.psss.rs/>.

